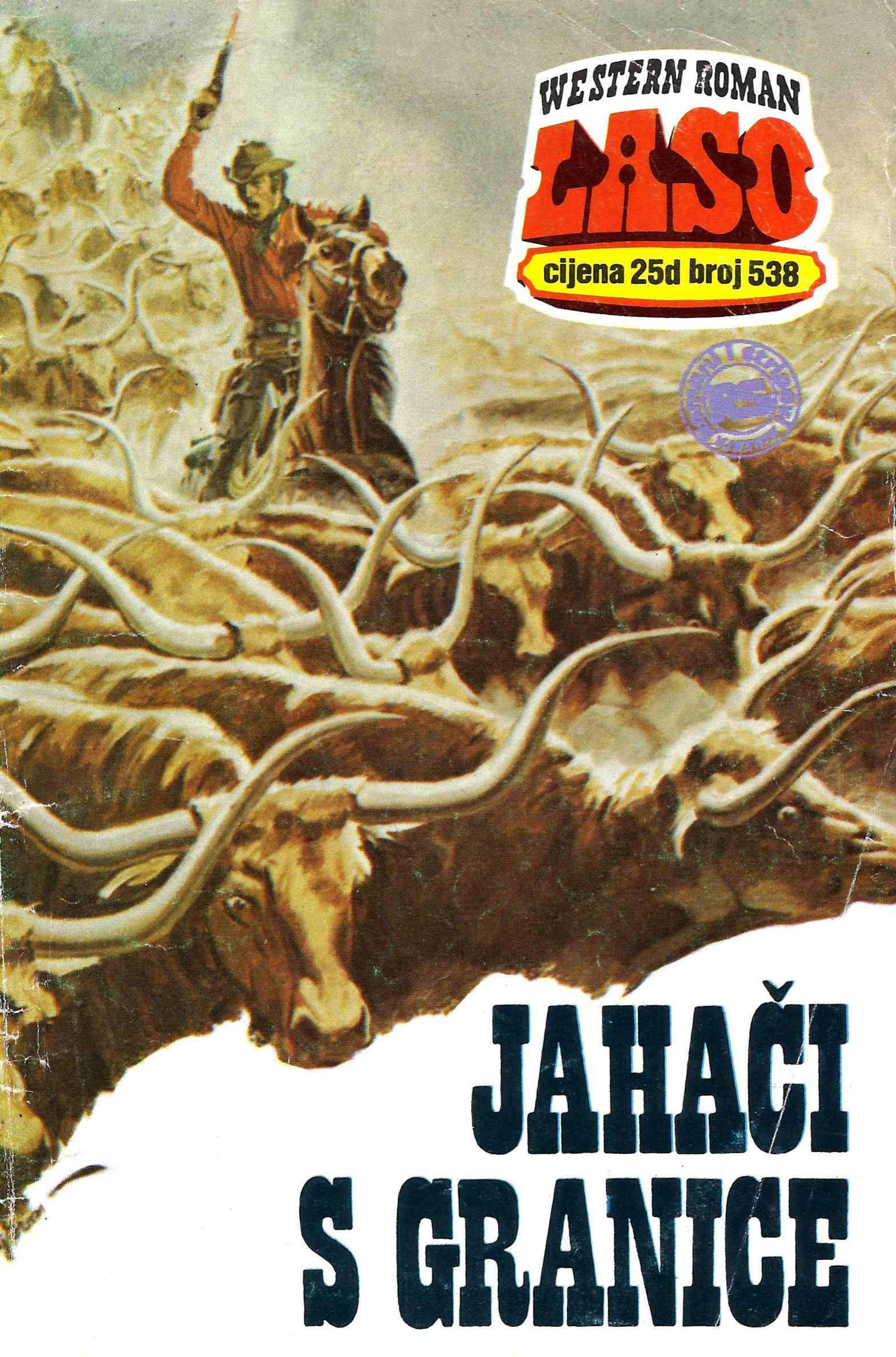

WESTERN ROMAN

LASO

cijena 25d broj 538

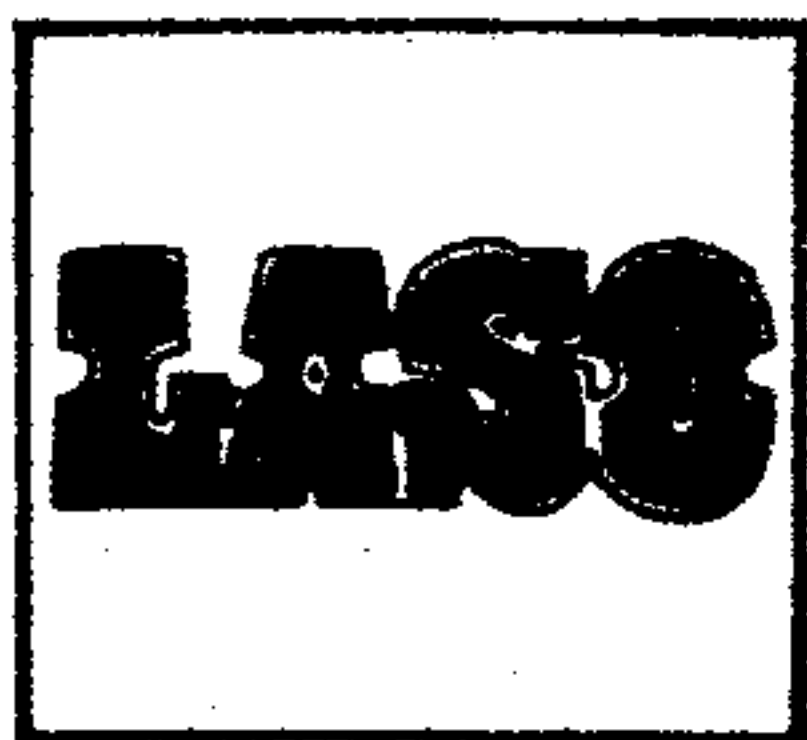
JAHÁČI S GRANICE

Lee Floren

JAHAČI S GRANICE

LASO 538

Lee Floren: JAHACI S GRANICE

Naslov originala: HIGH BORDER RIDERS

Recenzija: Ida Biard

Copyright: Manor Books, Inc., posredstvom G. P. A., München

Prijevod: B. Kosec

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: Marcel Čukli

SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković, dr Vladimir Anić, dr **Adolf Dragičević** (predsjedavajući), Nenad Bršxy, Ljudevit Bauer, inž. Vesna Gazdag, Igor Golik, Marija Jurela, Borivoj Jurković, Želimir Košćević, Nada Šoljan, Ismet Voljevica, Ana Župan-Bender – **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Borivoj Jurković

LASO – Izlazi svaki tjedan – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a »Vjesnik« n.solo., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Adresa uredništva: »Laso«, Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost »Vjesnik« n.solo. – OOUR Novinska rotacija n.sub.o i OOUR TM n.sub.o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 1300 d ili 1170 d s popustom od 10 posto, a za 6 mjeseci 650 d ili 585 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 posto. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR »Vjesnik«, Interna banka, s oznakom za »Laso«. Cijena za inozemstvo: DM 2,00, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00. – Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00 HFL 37,00, US \$ 15,00 – Uplata za devizni račun 30101-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb (za »Laso«).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za Marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. Zadnja kolor-stranica 9000 d c/b stranica 7000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

LASO 538 izlazi 3. 2. 1984.

I

Hladno ožujsko sunce bljesnulo je na cijevi starinskog pištolja. Vitki Buck McKee nelagodno se promiseškoljio u sedlu i zapiljio u crni otvor cijevi. Prestrašio se.

Nikada prije nije vidio pištolj tako velika kalibra. Može li taj muzejski primjerak zaista pucati? I ispljunuti olovo... i smrt? Oko otvora su se vidjeli tragovi barutnog gara.

Da, može pucati.

– Momče – otegnu Teksašanin – oprezno s tim topom.

Nije dobio odgovor.

Buck skrene pogled s pištolja, pogledom obuhvati snažne šake i podlaktice, mišićava ramena, široke čeljusti. Iznad četvrtaste brade zategnute usne, nosnice na široku, sploštenu nosu, velike crne oči, tamne poput pakla.

Indijanac je nosio samo crvenu krpu omotanu oko slabina, istrošene mokasine od jelenje kože i crveno pero u kosi crnoj kao ugljen.

Do sada je izgovorio samo jednu riječ: stoj. Izrekao je iskočivši iza velikog pustinskoga kaktusa s tim topom u ruci. Na smrt je prestrašio Bucka i njegova konja.

– Zar ne znaš govoriti? – upita Buck.

Nije odgovorio, čak ni promrm-ljao.

Nikad do sada Buck nije vidio tako zdepasta Indijanca, a susretao ih je od Peace Rivera u Kanadi pa do Meksika. U usporedbi s Buckovih stotinu i osamdeset pet centimetara Indijanac je bio pravi patuljak, ali jak poput teretnoga konja.

Najzanimljiviji je bio njegov grudni koš. Najveći koji je Buck ikada vidio, nalikovao je na osrednju bačvu.

– Što hoćeš? – upita opet Buck.

– Ti jašeš za Barta Winstona?

Buck zatrese glavom:

– Nikad u životu nisam čuo za Barta Winstona.

– Onda ne jašeš za vlasnika ranča. Bar N?

– Ne. Tko mu je vlasnik?

– Bart Winston.

– Nikad nisam čuo za njega – McKee potapša konja po desnom bedru. – Žig ukrštenog dijamanta.

– Winston unajmljuje mnoge revolveraše. Možda si i ti jedan od njih? Možda jašeš na svom konju a ne na konju s ranča.

– Stalno nešto pretpostavljaš – upozori ga Buck, i ponovi: – Ne jašem za Bar N. Ako se ne makneš u stranu zajedno s tim tvojim topom ja ću...

– Ne ćeš produžiti. Ti si na indijanskom području, bijelče. Ovo je rezervat Indijanaca Tarahuana.

Buck je već čuo za Tarahuane. Ti su Indijanci bili čuveni trkači. Pričalo se da mogu iscrpiti jelena, kojota ili divokozu, trčeći za životinjom dok ne bi pala od umora. Stoga i imaju takav silan grudni koš, pomislio je Buck.

Sad se sjetio gradića Lechuga. Tu je posjetio salun. Naručio je slaninu s jajima kod vrlo debele Meksikanke s kojom je odmah započeo oćijukati.

Počela je hihotati.

– Sigurno jašete prema ranču Nueva Margarita?

– Jašem u tom smjeru, senjorita. Vi ste još gospodica, zar ne?

– Da. Jesam.

Negdje straga zaplakalo je dojenče – Vaše dijete?

– Da.

Gospodice ne bi trebale imati djece, ali u ovom dijelu Arizone živjeli su uglavnom Meksikanci i nije bilo uputno povrijediti njihove osjećaje.

– Imate li ženu Nueva Margariti, senjor?

Buck je odmahnuo glavom.

– Čak i da i imam, odmah bih je napustio.

– Zašto?

– Jer sam sreo vas.

Zahihotala je a teške joj se grudi uzgibaše.

– Bila bih vam dobra žena. Ako odjašete na jug, ionako ćete stradati. Tarahuane ne puštaju nikoga u svoj rezervat.

– Pa to je državno vlasništvo – usprotivio se Buck. – Nikome ne mogu zabraniti da prođe, ako se ne zadržava. – Bolje da ostaneš s Filipom. Bit ćeš vlasnik gostionice i nikad nećeš morati raditi. Nikada. Dobro ću brinuti o tebi.

– Pričaj mi o Tarahuanama – ustuknuo je Buck.

– Na njima nemaš što vidjeti osim grudnoga koša. Trče kilometre i kilometre samo zbog zabave. Ostat ćeš sa mnom?

Buck je položio pedeset centi na šank.

– Ipak moram u Nueva Margarite. Jedan čovjek mi duguje novac. Tamne oči su ga sumnjičavo gledale.

– Dobro. Ali jaši oko rezervata. Ne želim da ubiju mog čovjeka.

– Ne brini, srce!

I tako je Buck dojahao do rezervata i sada se nalazio pred tom golemom cijevi, a veliki, tamni prst zatezao je otponac.

Nisam baš u najboljem položaju, pomisli.

– Ova zemlja pripada Ujaku Samu – reče.

– Više ne. Sada pripada Tarahuanama. Tarahuane imaju dokumente o tome.

Buck razmisli. Morao bi se vratiti prema sjeveru dvadesetak kilometara, zatim četrdesetak na zapad i još trideset prema jugu da dođe do Nueva Margarite. Gradić je smješten na Sonori, pola u Meksiku, pola u Arizoni.

Kroz pustinju bilo bi upola kraće. Nužno je da ovog Tarahuanu nekako makne s puta.

Izvukao je novčanik. Imao je još jedan zlatnik, pola dolara i nekoliko bakrenjaka. I ništa više. Podigne kovanicu od pola dolara i pokaže je Indijancu, ali ovaj odmahne glavom. – Tarahuane ne vole ni bijele ljude ni Meksikance. Mi ne prodajemo svoju zemlju. Okreni se i odjaši.

Buck ocjeti kako u njemu raste bijes i prestraši se. Uvijek kad je razum popustio pred osjećajima

nastajale su velike neprilike. Nakon toga bi se obično probudio u zatvoru.

— Imam prijatelja u Nueva Margariti — pokuša objasniti. — Propusti me i nikad više nećeš čuti za mene.

— Nećeš proći.

Da bi prikrio bijes, Buck McKee se podigne u sedlu i ogleda. U dvadeset i šest godina života nije vidio ovako pust kraj. Niske, tamne, izlomljene planine okružavale su pustinju sa zapada i istoka. Na jugu se pustara protezala sve do Meksika a u njoj je raslo samo trnovito grmlje i kadulja. Ipak je Buck bio spreman za takvo putovanje, ali je golema cijev starinskog pištolja i dalje bila uperena u njegov trbuh i svakog časa mogla je riknuti s olovom. Indijanac ga je mogao bez teškoća opljačkati i ostaviti njegovo tijelo lešinarima.

— Uzmi novac!

— Neću novac — reče Indijanac.

— Mislim da ti radiš za vlasnika ranča Bar N. za Barta Winstona.

— Opet počinjemo, ha?

— Što kažeš?

— Ništa — odmahne Buck rezignirano i pomisli kako ga je njegov prijatelj Tortilla Joe, Meksikanac, još jednom uvalio u neprilike.

Još prije nekoliko dana mirno je čuvao stoku na ranču Rocking Chair Sic, zapadno od Las Crucesa, usred Novog Meksika. Onda je jednom od jahača, Meksikancu, došla u posjet rodbina. Među njima i jedna djevojka, sedamnaestogodišnja Lupita, uska struka i širokih bokova. Buckov prijatelj Tortilla Joe odmah se, po tko zna koji put, iznova zaljubio. I tako se prije dva tjedna zaputio u Nuevu Margaritu, za novom ljubavi.

Nije prošlo ni sedam dana i Buck je primio pismo od svog starog prijatelja doktora Myersa koji je imao ranč u Montani na Mliječnoj rijeci. Myers se loše osjećao i pitao da li bi njih dvojica vjetrogonja, McKee i Tortilla Joe svratili k njemu i pomogli mu da vodi ranč dok se ne oporavi?

Buck nije oklijevao ni časa. Dao je otkaz i krenuo na jug u potragu za Joeom. Na nesreću, stradao je već prve noći. Bio se zaustavio u Charliejevom salunu u koji su on i Joe često svraćali. Charlie je predložio malu partiju pokera. Jutro ih je dočekalo za kartaškim stolom, a onda je Charlie pokupio sav novac a Buck i još dva kauboja izašli su na cestu gotovo praznih džepova.

Charlie je bio vlasnik saluna. Bio je dobar pokeraš, a karte je vjerojatno imao obilježene pa je pobjeđivao partiju za partijom. I tako je Buck sa samo nekoliko dolara nastavio tragati za Joeom. Gdje li je taj magarac? Obično bi se na vrijeme izvukao iz ljubavnih lanaca, ali ovaj put bi moglo biti opasno.

— Ti si tvrdoglav momak — reče Buck Indijancu. — Kako se zoveš?

— Og. Tko si ti?

— Buck McKee.

Nikada nisam čuo za tebe.

— No ja za tebe — nasmiješio se Buck.

— Ali nećeš proći — odlučno će Tarahuana.

Buck osjeti da mu je toga dosta. Neka bude proklet ako ga natjeraju da jaše oko cijelog rezervata. Neopaženo je izvukao lijevu nogu iz stremena. Hoće li moći savladati Tarahuanu? Indijanac je bio žilav i tvrd poput pustinjskog raslinja i bar dvadeset kilograma teži od njega. Buck se sjeti trikova koje je Tortilli i njemu pokazao neki akro-

bat koji se nekoliko dana bio zaustavio na ranču Rocking Chair Six. Bez riječi i znaka upozorenja baci se na Indijanca, a konj odskoči u stranu.

II

Mora se domoći tog topa!

Og je mirno dočekao Buckov napad vjerujući da ga udarac mršava bijelca ne može ozlijediti. Nije znao trikove koje je Buck naučio. Kauboj ga obuhvati oko vrata, zabije mu noge u trbuh i prije no što je Og shvatio što se događa, letio je kroz zrak i pao pod noge Buckovu konju. Životinja prestrašeno zaništa i potrči nekoliko koraka dok nije nagazila na dugačke uzde.

Tarahuana je pao s treskom kao da je oboreno stablo. Još u zraku ispružio je obje ruke da ublaži udarac pa je veliki pištolj poletio naprijed i odsklizao se nekoliko metara dalje po tvrdu tlu. McKee je pritrčao i odbacio ga nogom još dalje. Na Indijanca se nije suviše obazirao, znajući da bi takav pad ošamutio i najjačeg čovjeka. No čas kasnije saznao je da nije tako, a iskustvo je gotovo platio glavom.

Tek što je pao, Og je opet skočio na noge ne pokazujući nikakve znakove ošamućenosti. Nešto je progundao na nerazumljivu jeziku, a onda se počeo polako približavati kauboju. Male oči zlobno su i osvetnički svjetlucale.

— To nećeš opet uraditi Ogu — reče Tarahuana. — Samo jednom ti je uspjelo. Nikada više.

Buck ustukne. Znao je da je gotov, ako ga Indijanac dohvati. Posegne rukom za pištoljem, ali su korice bile prazne! Oružje je ležalo tri — četiri metara dalje pod

grmom kadulje. Baci se u onom smjeru, ali ga dočeka Tarahuanova noga i odbaci u stranu. Dok se prevrtao po pijesku, Indijanac dojuri za njim i priklješti ga svom težinom. Kotrljali su se, i u jednom trenutku Buck se onesvijesti.

Kad je opet otvorio oči i s teškoćom sjeo, Oga više nije bilo. Ali desetak metara dalje, neki je bijelac, čvrsto građeni tridesetogodišnjak, čučao u sjeni svoga konja i motao cigaretu.

— Gdje je Indijanac? — upita Buck.

— Mislite Indijanci? — odgovori čovjek. — Opkolili su vas sa svih strana, ali su se posakrivali u grmlju i udubinama. Zar ih niste vidjeli.

— Samo jednog. Zove se Og.

— Bio sam na onoj uzvisini — pokaže prema brežuljku oko pet stotina metara zapadnije. — Sve sam promatrao dalekozorom. Dobro ste se držali sve dok drugi nisu izašli iz zaklona i onesvijestili vas.

Buck opipa glavu. U njoj kao da su Apaši plesali ratni ples. Već se mogla napipati i velika otekline. Buck pogleda ruku i začudi se kad na prstima na nađe krvi.

— Čime su me to udarili?

— Govedskim crijevom ispunjenim pijeskom. Staro oružje Tarahuana. Koža ostane čitava, ali izaziva gadne otekline. Može čak razbiti i glavu.

— U svakom slučaju izaziva gadnu glavobolju — zaključuje Buck.

— Kako ste ih uspjeli otjerati?

— Vinčesterkom.

— Jeste li ikoga pogodili.

— Ne znam — čovjek slegne ramenima. — Ni jedan nije ostao no oni ionako ne ostavljaju svoje mrtve na bojnopolju.

Buck potraži pogledom svoj pištolj.

— Kad su me onesvijestili, moj kolt je ležao pod onim grmom, ne ovdje.

— Jedan ga je podigao, ali sam mu poslao kuglu pod noge pa ga je u strahu ispustio i pobjegao.

Buck se polako osovi na noge. Njihao se poput pijanca i tek nakon nekog vremena usudi se napraviti prvi korak.

Pošao je po svoj pištolj i pažljivo ga obrisao maramom. Onda spusti teško oružje u korice. Sad se osjećao malo bolje.

— Zahvaljujem vam, strance — reče. — Spasili ste mi život. Zovem se Buckshot McKee.

— Bart Winston.

Buck se nasmija.

— Tarahuana me je optužio da jašem za vaš ranč Bar N. Nije povjerovao ni kad sam mu pokazao da moj konj nosi drugačiji žig.

To ga podsjeti na konja i on se ogleda. Životinja je mirno stajala desetak metara dalje.

— Znate li se dobro služiti tim pištoljem — upita Winston?

Buck je odmah shvatio značenje tog pitanja.

— Hvala, ne bavim se tim poslom.

— Tražim iskusne borce — nastavi Winston. — Indijancima nije pravo što svoja goveda napasam na području njihova rezervata. Vlasti u Nuevi Margariti dopustile su ispašu moga stada u sjevernom dijelu rezervata.

Glavobolja je malo oslabila, a vid mu se razbistrio. Buck bolje pogleda čovjeka kome je dugovao život. Svaka pojedinost pokazivala je da se sasvim prilagodio uvjetima života u ovom kraju.

Izlizani kožni štitnici, isto tako istrošene ali čitave čizme, siva košulja, plavi prsluk. Širok pojas nabi-

jen mecima visio je nisko na bokovima pod težinom velikog revolvera u dobro nauljenim koricama.

Buck se ogleda. U nižim djelovima, udubinama i usjeklinama rasla je visoka smeđa trava, dobra hrana za goveda. I onda se sjeti kako je cijelog dana jahao takvim područjem i čudio se da je travu gotovo sasvim popasla stoka.

— Nisam znao da vlada u Washingtonu dopušta bijelcima korištenje rezervata.

— Arizona još nije punopravna država pa o tome odlučuju lokalne vlasti. Krenuli ste u Nuevu Margaritu?

— Jesam, ali ne preko rezervata. Nakon ovog iskustva radije ću ga obići.

— Nije potrebno, McKee.

— Kako to mislite?

— Imam dozvolu da jašem gdje me volja po ovom rezervatu. A i ja sam se uputio u Nuevu Margaritu da podnesem prijavu protiv Indijanaca. Og i njegovi momci ubili su mi kravu ili dvije. Pronašao sam mjesto gdje su to izveli: krv na šljunku i ostalo. To će ih skupo stajati.

Bucku se taj rančer tvrdih crta lica nimalo nije svidio. Sve je odavalo okrutna, nesmiljena egoista. Po Buckovu poimanju Indijanci nisu krali stoku već su uzimali na trag dijelić onoga što su im bijelci preoteli. Sve je bilo u redu dok su bijeli ljudi ubijali bizone. No ako Indijanac uzme neku kravu, to je krađa zbog koje ga treba objesiti.

— Možete sa mnom preko rezervata, McKee — nasmiješio se Winston. — Ako itko zapita, vi ste moj kauboj. Imam pravo povesti svoje ljude kamo želim.

Buck oklijevao. Što je bilo gore? Jahati 150 kilometara oko rezer-

vata ili trpiti društvo ovog čovjeka?

— Dobra ponuda. Zahvaljujem vam, gospodine Wistone.

Rančer se lako vinuo u sedlo. — Krenimo, kauboju!

Buck uzjaha i odgalopira u Winstonov oblak prašine.

Nekoliko stotina metara dalje konji su se prestrašili i zaustavili. Jedan Indijanac ležao je na leđima u pijesku, raširenih ruku i nogu.

— Mrtav — promrmlja Buck.

— Taj mi je momak poznat, ali ne znam kako se zove.

Buck promotri malu, okruglu ranu na golemu Indijančevu grudnom košu. Nisu svi Winstonovi meci promašili. No rančerovo lice nije pokazivalo ni tračka zanimanja.

Trebalo bi ga pokopati — reče Buck.

Og i njegovi vratit će se po leš — Winston se podigao u sedlu i ogledao. — Ako ne, lešinari će ga srediti za manje od dvadeset i četiri sata. Ako su im za govedo dovoljna dva dana...

Buck zadrži svoje mišljenje za sebe. Znao je samo da će se riješiti ovog društva što prije bude mogao.

Winston se i dalje ogledavao.

— Ne vidim nikakva znaka od tih lupeža, McKee, ali to ne znači da nisu u blizini. Oni znaju i te kako iskoristiti svaki zaklon u pustinji — spustio se u sedlo i koža je tiho zaškripila. — U to ste se imali prilike uvjeriti.

— I te kako.

— Tko zna gdje mu je konj? Valjda su ga drugi odveli. Vratit će se u sumrak. Kažu da Tarahuane vole pokopati svoje mrtve u sumrak.

Na to Buck nije odgovorio. Winston podbode konja, koji zanjista

od boli i iznenađenja te pojuri naprijed. Buck ga uskoro dostigne i spusti pogled na rančерову čizmu. U ostruge je bio umjesto kotačića usaden veliki meksički pezos, po rubovima izbrušen u zvijezdu dugih i oštih krakova.

Buck je nagoniski mrzio svakoga tko muči životinje. Kauboja koji koristi oštre ostruge kao što su Winstonove, trebalo bi natjerati da pješači do kraja života.

Nadvikujući oštar zvuk potkova o kamenitu podlogu, rančer upita:

— Što ćete raditi u Nuevi Margariti, McKee?

— Samo razgledati. Tamo nisam bio nikada.

— Tipično meksikansko naselje. Kuće od blata, prijava dječurlija, uglavnom gola. Ali postoji krčma u kojoj čovjek može isprati utrobu meskalom.

Buck je odmahnuo glavom. Nekoliko puta je popio to strašno piće.

— Ja sam za teki — vikne Buck.

— Nisam prijatelj meskale a pogotovo ne pulke. To je piće za đavola da bi mogao rigati plamen.

— Dobro rečeno — nasmije se Winston i nepotrebno opali konja teškim jahaćim bičem čiji je vrh bio napunjen olovnom sačmom. — Možda ćete tamo uzeti neku ženu?

— Ima li ih mnogo?

— Kao i svugdje, uglavnom Meksikanke. Nađe se i poneka bjeloputa ali to su žene državnih činovnika. Ja... ja sam baš prošlog tjedna nabavio novu ženu.

Buck ga pogleda, čovjek se nije šalio.

— Gdje ste je pronašli?

— U Nuevi Margariti. Otprilike svaka tri mjeseca promijenim ženu. Svaka mi brzo dojadi.

Buck je već čuo da je to uobičajeno na granici Sjedinjenih Država i Meksika.

– Mješanka je – doda Winston.
– Indijanska i meksička krv.

Usporili su oznojene konje iz galopa u kas.

– Najbolja koju sam do sada imao. Osamnaest joj je godina. Zove se Lupita.

– Skraćenica od Guadalupe – reče Buck. – Ako se ne zovu Lupe onda su Marije.

– Ovi krajevi vam nisu nepoznati, McKee – zaključí rančer.

Razgovor je zamro. Buck se sjeti da se i nova ljubav njegova prijatelja zove Lupita. No kao što je i sam maločas rekao, djevojke u ovim krajevima dobivale su ime ili po svecu zaštitniku Meksika, a Marija je redovito bilo prvo ime svake žene u Meksiku.

Winston opet potjera konja u galop i gonio ga je tako bez milosti na žarkom pustinjском suncu. Tri puta su zastajali i napajali konje u skrivenim jamama gdje se zadržavala voda.

Obojica su jahala konje zabranjene zrnatom hranom. Životinje koje žive samo od ispaše nikada ne bi održale takav pakleni tempo kroz grmlje i šikaru, preko neravna, tvrda terena. Da nije želio izbjeći Indijancima, Buck nikada ne bi svom konju manetnu takav napor.

Kad se počeo spuštati suton, Winston progovori:

– Pred nama je Nueva Margarita, McKee.

U daljini su se vidjele samo trošne građevine. Tek kad su stigli bliže, počeli su izranjati tipični obrisi graničnoga gradića.

– Mjesto je na samoj granici. Izadeš na južnoj strani i nađeš se u starom Meksiku. Vratiš se na sjeverni izlaz i opet si u Arizoni. Vrlo praktično za lopove i varalice.

Buck kimne. Vidio je mnogo takvih gradića. Ako se čovjek sukobi sa zakonom u Meksiku samo prijede pod okrilje Sjedinjenih Država, i obratno.

Ponekad bi se zakon u obje države ipak uspio dogovoriti pa bi nastupali zajednički. Kauboj koji bi pobjegao pred šerifom mogao se neočekivano naći u meksičkom zatvoru sve dok američka policija ne bi došla po njega. Ako im nije bio važan, zatvorenik bi mogao mjesecima čamiti u vlažnoj i smrdljivoj ćeliji, jedući otpatke i spavajući na kamenu podu. Buck se gorko nasmiješi sjetivši se vlastitih žalosnih iskustava.

Pojahali su između prvih kućica. Mlaz prljave vode doleti kroz otvorena vrata i prestraši Buckova konja. Na otvoru se pojavila djevojka:

– Oprostite.

– Ništa – odgovori Buck.

Djevojka je bila vrlo, vrlo zgodna i to ga podsjeti na novu suprugu Barta Winstona.

– Kako ste došli do nove žene?

– Kupio sam je od njena oca za dvadeset dolara u zlatu – rančer se nasmiješio. – Djevojku koju ste vidjeli malo prije, možete kupiti, ako želite.

– Ja nemam dvadeset dolara.

– Izgledate mi dobar radnik. Na ranču su mi potrebni kauboji. Uskoro će se stoka okupljati i žigosati. Plaća je dvadeset na mjesec i hrana, a četrdeset krotitelju konja.

– Gdje je uprava rezervata?

– Ona žuta zgrada ravno naprijed. To je i jedina obojena zgrada. Vidite li ogradu, tamo dalje? U nju utjeramo stoku koju vlada kupuje da bi prehranila Indijance. Većinu grla odmah pobiju, a ostale puste napolje i love konjima, sa streli-

cama, kao što su nekada lovili bizonu.

Buck se namršti.

— Jedan stari lovac pričao mi je da bizoni nikad nisu živjeli tako daleko na jugozapadu.

— To ne znam, McKee — nasmi-
jao se Winston. — Kad sam ja do-
šao ovamo, bizoni su već bili istri-
jebljeni.

Pod trijemovima, naslonjeni na
bijele zidove, meksikanski vake-
rosi proučavali su došijake ispod
širokih oboda svojih šešira. Grupa
ljudi okupila se na prijelazu u ame-
rički dio gradića. Iza njih na većoj
zgradi bio je izbljedjeli natpis na
drvu.

„Cantina d'Oro.“

Jahači konji privezani za gredu
pred krčmom uzaludno su pokuša-
vali repovima otjerati muhe. Svi su
nosili iste žigove kao i konj Barta
Winstona. Buck pogleda svog su-
putnika. Na njegovu se čelo poja-
vila duboka bora.

Ugledavši gazdu, kauboји su iza-
šli iz bladovine nadstrešnice na
ulicu. Gotovo je svaki imao u ruci
bocu piva ili viskija.

— Neka sam proklet — reče je-
dan — ako to nije naš gazda.

Wilson je zaustavio konja i zagle-
dao se u governika, visoka, plavu
kauboја kojemu je moglo biti dva-
deset i pet godina.

— Što tražite u gradu? — upita
Winston.

— Slavimo, gazda — reče plavo-
kosi mladić.

Buck pogleda ostale. Bila su še-
storiča a sve na njima odavalo je
grube i iskusne borce. Bart očito
nije zapošljavao mekušce.

— Što slavite, Carl?

Veliki plavi momak proučavao
je Bucka prije no što je odgovorio
na pitanje.

— Prećicom smo došli u grad,
gazda. Zato smo stigli prije vas.
Čim ste jutros napustili ranč, iz-
bila je zbrka.

— Što se dogodilo? — strpljivo
će Winston.

Ostali su šutjeli, ne uplićući se u
razgovor. Stajali su slušali i gle-
dali. Mirni, iskusni, pravi pustinja-
ski jahači.

— Sukob.

— Dobro, Carl — opomene ga
Winston. — Zabavio si se na moj
račun, a sada govori. Kakav su-
kob?

— Zbog vaše nove supruge. Ju-
tros je jedan debeli Meksikanac
dojahao na ranč i izjavio da Lupita
pripada njemu.

— Odakle je došao? — upita Win-
ston.

Buck osjeti kako mu se želudac
grči.

— Odavde, iz grada. Kleo se da
ste mu preoteli ženu. Zapovjedio
nam je da mu je vratimo.

Buck se ukocio.

— Jeste li? — upita Winston
hladno.

— Do vraga, nišmo. Malko smo
se potukli. Ubrzo sam mu utjerao
pamet u glavu.

— Opazio sam da ti lijevo oko
polako mijenja boju. — Winston se
obрати drugom kauboју. — Jesi li
tome prisustvovao, Ralfe?

— Ja sam sudio u tom meču,
gazda — iskesio se kauboј.

Winston se opet obrati Carlu.

— Kako se zove taj Meksikanac.

— Gazda, on nema nikakva
prava na vašu ženu. Raspitao sam
se kad smo stigli u grad. Čini se da
ju je slijedio cijelim putem iz No-
vog Meksika.

Buck se polako spustio na zem-
lju psujući u sebi prokletu sreću
koja je uvijek pratila par McKee —

Tortilla. Očekivao je neprilike, ali ne ovakve.

– Dobro, dobro – gundao je Winston. – Znaš li ime tog Meksikanca.

– Najsmješnije ime koje sam ikada čuo, gazda. Tortilla Joe.

– Tortilla Joe?

Buck je čvrsto stisnuo zube suzdržavajući se da ne počne psovati. Tortilla, po kojoj je Joe dobio nadimak, bila je okrugla pogača od pšenična ili kukuruzna brašna. Tortille su bile, poslije žena, Joeova najveća ljubav i slabost.

– Ludo ime, ha? – upita Carl.

– Gdje je sada?

– Sav isprebijan – nasmija se Carl – i zaključan ovdje, u zatvoru, gazda.

Winston se ogleda za Buckom.

– Što je, McKee? Zijevate kao da vam je ponestalo zraka.

– Otprilike tako.

Winston se nasmijao.

– Izgledali ste kao da ste progutali žabu.

Buck i on krenuli su u hladovinu krčme.

III

Kauboji predvođeni Winstonom i Buckom umarširali su uz zveket ostruga, kloparanje potpetica i škripu teških pojaseva opterećenih mecima i pištoljima. Bilo je vrlo mračno nakon zasljepljujućeg sunca napolju, pa je prošlo nekoliko trenutaka prije no što je Buck razabrao dugačku, visoku tezg.

– Hej, Mama! – pozvao je Winston.

Buck zamisli osobu koja bi mogla odgovoriti na taj poziv. Debelu, tamnoputu ženu velikih grudi, širokih bokova crne pomalo sijede kose.

Mama se pojavila na vratima prostorije, koja je očito bila kuhinja, i savršeno se uklopi u sliku koju je Buck zamislio.

– Ti si grubi čovjek – reče Bartu na španjolskom. – Uvijek si tako bučan. – Velike, meke oči koje su podsjećale na srneće zastaviše se na Bucku. – Ah, imamo i stranca... kako je samo zgodan!

Kauboji su se nas nasmijali i stali uz šank.

– Ovo je Carl Humphries, moj predradnik – predstavi ga Winston. – Carl, upoznaj Buckshoota McKeea. Trebao si vidjeti kako je udesio Oga.

Carlove blijede oči jasno su pokazivale nevjericu.

– Ne šalim se – nastavi Winston. – Sve sam promatrao dalekozorom. Og mu je postavio zasjedu, a McKee je iskočio iz sedla i oborio ga.

– Prije nekoliko dana – otegne Carl – Og je tako savio jednog Indijanca da mu je slomio kralješnicu.

– Kod McKeea nije za to imao prilike. Buck je izveo neki trik koji još nikada nisam vidio i odbacio Oga nekoliko metara.

Buck je pio hladno pivo svjestan da ga i kauboji i Mama proučavaju ispod oka. Nije bio zadovoljan tokom događaja.

Što se Oga tiče uspio ga je iznenaditi, ali mu je Indijanac obilato vratio. Još su ga boljeli i leđa i glava. Ovamo je došao da Tortillu izvuče iz grada, a kako stvari stoje, morat će ga spašavati i iz zatvora. A Joe je, čini se, još lud za Lupitom kad se odlučio da odjaše na strani ranč i izvlači je drugom čovjeku iz naručja.

Buck nikada nije imao suviše visoko mišljenje o djevojci. U Novom

Meksiku više puta ga je pokušavala zavesti kad Joe nije bio u blizini. Prijatelju to nije ispričao, ionako mu ne bi vjerovao.

Nije bilo teško povjerovati Winstonovoj tvrdnji da je kupio Lupitu od njena oca. Na granici je to bilo uobičajeno. Buck je i sam prisustvovao nekim takvim pogadanjima. S vremena na vrijeme poneka bi djevojka napustila rodnu kuću i pobjegla da ne bude prodana čovjeku kojeg ne voli. No s Lupitom očito nije bilo tako. Winston je imao novca i to joj je bilo dovoljno. Buck pomisli da ju je otprve dobro procijenio.

Ovdje su svi, čini se, imali mnogo novca. Kauboji su izvukli svoje smotuljke i natjecali se tko će platiti piće.

Iz kuhinje je dopirao zamamni miris preprženog graha i podsjetio Bucka da nije jeo od rana jutra.

– Kakva je ovdje hrana? – upita Winstona.

– Loša.

– Ti si neotesani muškarac, senjor Winston – nasmiješila se Bucku. – Ja sam najbolja kuharica u Nueva Margariti. Za tebe ću skuhati najbolje jelo jer si vrlo, vrlo lijep muškarac.

– Gospode – zastenja Winston – opet se zaljubila. A tada se zemlja trese jače no kad ste danas oborili Oga, McKee.

– Što mislite, kamo su otišli Indijanci?

– Zavukli su se negdje u kanjone – rančer slegne ramenima. – Jednog trenutka su tu pred vama, drugog nestanu bez traga, iako mislite da je pustinja ravna i ne može nikome pružiti zaklon – onda se obrati Mami: – Kada si se rastala od svog posljednjeg muža?

– Prije devet dana – reče žena ponosno i obrati se Bucku. – Kako se zoveš?

– Manuel Garcia Gomez de la Vina.

Žena se nasmija.

– Ne laži, ti nisi Meksikanac. Vjerojatno si iz Kalifornije?

– Zašto baš iz Kalifornije?

– Imam rodbinu u Los Angelesu. Jednog dana ću se preseliti onamo. Tamo su svi bogati. A pričaju da su muškarci jaki, visoki i zgodni, baš kao netko tko sada stoji pred mojim šankom.

– Zacijelo govori o vama – Buck se obrati Winstonu.

– Bože sačuvaj.

Mama isplazi veliki jezik, okrene se i ode u kuhinju. Njeni su bokovi bili zaista široki.

– Čestitam – reče Winston.

– Poklanjam vam je – odvratu Buck.

Rančer se nasmija.

– Lupita mi je za sada sasvim dovoljna. A za kravama trčim samo kad sam u sedlu.

Kauboji se nasmijaše gruboj šali. Buck otpije gutljaj iz manje čaše u kojoj je bila tekila. Osjećao se kao da je progutao užarenu zakovicu. Nastavi li tako na prazan želudac, uskoro će se naći na ulici i pokušati lasom u po bijela dana loviti zvijezde.

– Zašto se ovo mjesto zove »Zlatna krčma«? – upita.

– Vjerojatno po izgubljenom svećeničkom blagu – objasni Winston.

– Što sad to znači?

– Negdje je, kažu, skriveno neko blago koje nitko ne može pronaći.

Buck je među prstima vrtio čašicu dopola ispunjenu žestokom bijelom tekućinom. Što li Meksikanci stavljaju u to pakleno piće?

Tekila je razvezala jezik inače šutljivu Winstonu.

– Prije nekoliko stoljeća ovo se mjesto nazivalo Santa Clara ili nekako slično. Ovdje su katolički misionari sagradili crkvu da bi preobratili Indijance. Onda su negdje u blizini pronašli zlato. Nekako su natjerali domoroce da ga vade i, priča se, iskopali ga najmanje za milijun današnjih dolara.

Očito znajući tu priču, kauboji su napustili šank i za jednim stolom počeli kartati. Winston i McKee ostali su sami za šankom.

– Stotinjak godina poslije ovo su područje od Španjolaca preuzeli Meksikanci. Zlato je tada, priča se skriveno negdje u zgradama misionara.

– Nisam ih vidio kad smo dolazili ovamo – reče Buck. – Gotovo svi ovakvi gradići imaju svoju misiju a to su najveće i najupadljivije zgrade.

– Ovdje je to hrpa ruševina. Tarahuane su poubijali sve misionare pri jednom napadu, a zlatu se izgubio trag. U svakom slučaju nije u ostacima zgrada. Ja i moji momci toliko smo ih prekopali da više ne nalikuju na ruševinu nego na neki podrum.

Buck se nasmijao.

– Vjerojatno su ga Tarahuane odnijeli, zar ne?

– Svakako. A taj prokleti Og zna gdje je skriveno. Nekoliko puta smo se susreli, pa sam mu se zaprijetio da ću ga ispeći na laganoj vatri ako ne progovori. Samo se smješkao. Ali u toj glavurdi ima nešto što bih ja i te kako rado znao.

– Nitko nije pronašao ni stari rudnik?

– Ja sam ga pomalo tražio, ali bez uspjeha. Evo, McKee, dolazi vaš napoj.

Mama je donosila veliku zardalu metalnu zdjelu na kojoj su se još nazirali tragovi nekadašnje plave boje. Stavila je čistu pregaču.

– Evo hrane za mog budućeg čovjeka – reče ozbiljno.

Kauboji su na trenutak prestali kartati i okrenuli glave. Mama se nije šalila.

– McKee – nasmija se jedan – čini se da si izabran.

Svi su se nasmijali, a Mama se ražalosti.

– To nije pravo – reče tihim, djevojačkim glasom. – Mama uvijek dobro postupa sa svojim ljudima. Neprilike uvijek počinju zbog vas, muškaraca. Suviše pijete, onda se tučete i odete drugim ženama a ja se razljutim...

– Još tekile, Mama – zavapi jedan od kauboja.

– Dolazi, pastiru.

Buck se posveti svom grahu i tortiljama. Između zalogaja reče:

– Možda su sve to samo priče, Winstone. Možda nikada nije bilo ni rudnika ni blaga. Priče o zlatnim rudnicima uvijek su bile omiljela tema oko logorske vatre.

– U ovom slučaju sam siguran.

– Kako možete u to biti sigurni?

– začudi se Buck.

– Prije godinu dana jedan se dječak igrao ovdje uz cestu. U prašini je našao stari španjolski zlatnik.

– Kako znate da je pripadao misionarima?

– S obje strane imao je žig i sliku stare misije. A ispod je bio i datum... mislim 1654.

– Kod koga je sada?

– Dječak ga je, naravno, pokazao svojoj majci. Ona reče da je to zlato proketo pa ga je odnijela mjesnom svećeniku. Dolje niz cestu je njegova koliba. Svoje obrede drži ili napolju ili ovdje, u krčmi.

– I?

– Svećenik, je, naravno, uzeo zlato. Te noći je bio orobljen. Poslije je tvrdio da su to bili Tarahuane preodjeveni u Meksikance. Odnijeli su samo zlatnik.

Ne razmišljajući Buck odgrize komadić crvene chili papričice. Istog trena, pričinu mu se, iz usta mu se počelo dimiti.

– Prilično ljuto? – upita Winston ljubazno – Uzgojeno u paklu – procijedi Buck. – Koji je to đavo u njima?

Winston pogleda drugu polovicu.

– Izgleda mi tako zanimljivo, crveno i miroljubivo. Ali da se vratimo zlatu.

Buck proguta ostatak tekile. Kome je do milijun dolara kad mu usta gore?

– Og zna gdje je sakriveno.

– Kako možete biti u to tako sigurni? – promrmlja Buck.

– Tarahuane prenose podatke o zlatu s poglavice na poglavicu. Plemenski običaj. Po mom sudu. Og ili neki drugi od poglavica izgubio je onaj zlatnik ovdje u blizini grada.

Buck kimne. Naslušao se sličnih priča i čak susreo nekoliko takvih ljudi koji su tražili blago. Smatrao ih je običnim ludacima. Ionako ima drugi zadatak: da što prije izbavi Joea iz zatvora i napusti ovaj smrdljivi gradić. Ali kako?

Dobro je poznao ovakve granične gradiće. Amerikanci su bili jednako potkupljivi kao i meksički činovnici. Nekoliko zlatnih dolara otključat će vrata svakoga zatvora. Ali odakle mu zlatnici?

Kilometre i kilometre istočnije, u Charliejevu novčaniku.

– Kako ti se svidio ručak, moj čovječe? – upita Mama.

– Posebno ova crvena papričica – odgovori Buck. – I ja nisam tvoj čovjek.

– Uskoro ćeš biti.

Winstonovi kauboji su gotovo popadali sa svojih stolaca od smijeha. Bili su već prilično pijani.

Snažna šaka čvrsto stegne Buckovo rame:

– Gringo, odmah odlazi iz grada!

IV

Buck McKee se ukoči a desna ruka se instinktivno poče spuštati prema boku. Već se i prije nalazio u sličnim situacijama. Pogledao je ravno naprijed ne bi li ugledao čovjeka u ogledalu.

Ali ova krčma nije imala ogledala, samo nizove boca tekile i drugog pića.

Munjevito se trgnuo. Njegov je revolver izletio iz korica i zasjekao tamo gdje se trebalo nalaziti zapešće nepoznatog.

Ali čovjek je predvidio takav pokret i povukao ruku. Njegova šaka sune naprijed i zarine se u Buckov želudac. Teksašanin ostade bez daha i bio bi pao da ga nije zadržao rub šanka. Izbuljenih očiju zagleda se u napadača, ne vjerujući onome što je vidio.

Njegovo ime bilo je Pablo. Buck ga je upoznao u Novom Meksiku. Bio je to jedan od Lupitinih rodaka koji je zajedno s njom posjetio ranč na kome je radio.

– Što ti je do đavola? – zadahta Buck.

– Odlazi iz Nueva Margarite!

Buck je konačno došao do daha. Sumnjičavo se zagledao u tog momka s kojim je bio sklopio prilično čvrsto prijateljstvo. Čak su zajedno lovili pastreve.

– Ti si ovdje šerif? – upita Buck.

– Nisam. Ja jednostavno ne volim gringose. Ne želim te vidjeti u gradu, jasno?

Buck je još razbijao glavu tom zagonetkom. Što se ovdje događa? Sve mu je nalikovalo na namještaljku. Pokušao je namirisati Pablov dah, ali ako je čovjek i bio pijan, Buck to nije mogao odgonetnuti nakon one tekile koju je sam popio.

Potražio je oružje na Pablu. O pojasu nije bilo ni pištolja ni noža. Winston se umiješa:

– Nije naoružan. Najbolje da mi date svoj pištolj, McKee. Mislim da momak želi poštenu borbu šakama.

– Ali zašto?

– Otkud bih ja znao – slegne Winston ramenima. – Rekao je da mrzi gringose, a vi ste gringo, zar ne?

Pablo je zauzeo boksačku pozu i izazivao:

– Hoćeš li se boriti, gringo? Ili si kukavica kao i svi ostali...

– Nemam ja ništa protiv tebe.

Pablo je zamahnuo ljevicom, Buck se sagne i naleti na desnicu. Tresnuo je na pod i čuo Mamin vrisak:

– Na noge. Bori se!

Buck je polako sjeo i zavrteo glavom. Pablo je stajao nad njim u prijetećem stavu.

Buck pruži svoj pištolj Winstonu i polako se počeo uspravljati. Onda se iznenada baci protivniku u noge. Pablo odskoči kao da je to predvidio, ali jedna noga ipak dospije u Buckov zahvat pa je izgubio ravnotežu. Buck smjesta skoči na noge i navali, ali ga dočeka čvrsta obrana. Začudi ga mladićeva snaga a i slabi vlastiti udarci.

Tada shvati da je zapravo vrlo pijan. Rakija na prazan želudac,

teška, masna hrana, sve to usporilo je njegove reflekse. Odgurne Pablove šake kako je najbolje umio i objesi se o protivnika.

– Daj ga ovamo, McKee! – zaur-lao je Bart Winston. – Pomoći ću ti da ga središ!

Teškom mukom Buck okrene Pabla da ga Bart može udariti pištoljem. Teško oružje spusti se velikom brzinom, ali ne na Pablovu glavu, nego na McKeeovu koji se onesvijestio.

Osvijestio se kad su ga izvukli na ulicu. Teturao je između Barta Winstona i nekog stranca. Prepoznao je Winstonov glas:

– Predomislio sam se u posljednjem trenutku, Jonese. Palo mi je na um da bi ovaj McKee mogao biti razbojnik, i da bježi pred zakonom.

– Imate pravo, Winstone.

– Zato sam ga udario po glavi. Evo nas u zatvoru. U koju ćeliju?

– Imam samo jednu. U njoj je vaš Meksikanac.

Otključali su željezna vrata i Bucka ubacili u ćeliju. Prije no što su ih opet zaključali, Buck opazi zvijezdu na neznaničevim grudima.

– Vraćamo se k Mami? – upitao je Winston – po onog Maksa kojeg čuvaju moji momci? I njega ćeš strpati u zatvor?

– Zbog čega su se posvadali, Barte?

– Pablo je izazvao McKeeu. Nazvao ga je gringom.

– To je uvreda za svakog sjevernjaka. Vjerojatno je Pablo bio pijan, jer je on inače miran momak.

– Ne bih rekao...

Njihovi su glasovi zamrli u daljini. Buck se polako podignu s ležaja na koji je bio bačen i ugleda široko, zabrinuto lice Tortille Joea.

– Zdravo lupežu.

– Prijatelju! – usklikne Joe. – Moj stari dobri amigo, Buck McKee!

– I opet smo u zatvoru. Obojica – uzdahnu Buck.

– Ništa novo.

– A samo zagušljivu, centi u mom novčaniku – Buck ga izvuče iz džepa i otvori. Ni srebrnjaka, ni bakrenjaka, ništa. Orobljen sam – reče ljutito.

– Mama – reče Tortilla.

Buck se pokušava prisjetiti.

– Ležao sam na podu kad me Bart Winston udesio. Mama je raspočala moju košulju da bih mogao lakše disati... No, ionako mi je ukrala samo nekoliko dolara.

– Kako to da si napustio Novi Meksiko?

Buck ispriča o pismu doktora Myersa.

– A novac koji si zaradio na ranču?

Buck ispriča i o pokretu u Charliejevoj krčmi.

– Sve je pošlo naopako – Tortilla zavrti glavurdom. – Ja sam poslao Pabla da zapodjene kavgu s tobom.

Buck ga zaprepašteno pogleda.

– Jesam li te dobro čuo? Poslao si ga da me napadne?

– Da. Htio sam da te zatvore u ćeliju zajedno sa mnom.

– Što te dulje poznajem, sve si luđi i luđi – zapanji se Buck. – I što imaš od toga?

– Tvoje pile za željezo.

McKee zatrese glavom. Misli su mu se počele bistriti.

– Još ih imaš, amigo, nadam se.

– Imam. Po jedna oštrica ušivena je u rub svake čizme.

Tortilla Joe odahne.

– Sada se odmah bolje osjećam. Deset godina mladi. Sjetio sam se naknadno da si još nedavno go-

vorio da moraš kupiti nove čizme. Zamisli da sam te uvukao u zatvor a ti...

– A ja kupio nove čizme i zaboravio pile?

– Tako je. Evo dolaze s Pablom. Hej, dobro si ga udesio, amigo.

Pablov lijevi obraz je prilično otekao, a desno oko bilo je zatvoreno od otekline.

– Dobio je što je tražio – reče Buck. – Pogledaj mene. Čeljust me boli kao da me je udarila mazga a usna mi je rasječena.

Winston i Jones ugurali su mladog Meksikanca u ćeliju. Postojao je samo jedan ležaj pa su se druga dvojica zatvorenika pomakli u stranu da bi mu načinili mjesta.

Šerif Jones bio je nizak, jak muškarac srednjih godina, široka lica i sivih očiju.

– Ovdje možete nastaviti s tučnjavom – objavi. – Tortilla Joe će suditi.

Buck se obratio Winstonu.

– Spasio si mi život, Winstone. Onda si okrenuo karte i udesio me. Sada smo izravnali račune, prijatelju. Ništa mi ne duguješ, ja tebi također. Je li tako?

Winston ga zamišljeno pogleda.

– Točan pogodak, McKee. Odbio si raditi za Bar N. Na ovom području nema mjesta za kauboja koji ne želi raditi na mom ranču.

– Ti si, dakle, odlučio da moram otići?

– Kada i ako izadeš iz zatvora. Želiš li još nešto pitati?

Buck odmahne glavom.

Winston i Jones odoše uz lupkanje tvrdih potpetica na kamenu podu. Buck, Tortilla i Pablo ostali su sami u zagušljivu smrdljivu zatvoru.

– I prije su mi se događale lude stvari – reče Buck – ali nikada

ništa slično. Bolje bih ti pomogao izvana. Mogao sam ti nekako prokrijumčariti te pile.

— Lakše je iznutra — objasni Tortilla Joe. — Ako brzo ne izidemo odavde, završit ćemo na prisilnu radu.

— Prisilnu radu?

Šerif Jones, objasni Pablo, zaradio je po dva dolara za svakog zatvorenika kojeg je natjerao da gradi cestu.

— A koliko dobiva zatvorenik?

— upita Buck.

— Okove na nogama, pijuk i lopatu — nasmije se Pablo.

— A plaća?

— Udarac čizmom, ako dobro ne zapne. Imam iskustva, prošle godine bio sam zatvoren šest mjeseci.

— Što si uradio?

— Pošteno sam istukao Lupitu. Potezala se naokolo s nekom bijelom skitnicom. Njen me otac zamolio da je naučim pameti.

— Buck ispod oka pogleda prijatelja.

— Lupita je na Winstonovu ranču. On tvrdi da ju je kupio od njena oca. Onda si je ti pokušao izvući, ali te je predradnik Carl Humphries prebio. Kauboji su te dovukli u grad i bacili u zatvor.

— Popio sam previše Mamine tekile — postidi se Joe. — Ubit ću tog Humphriesa ako mi se pruži prilika.

Buck ga pogleda i povjeruje. Uvijek staloženo lice njegova prijatelja pokazivalo je nepokolebivu odlučnost.

— Ni ja ne bih oklijevao da podarim kuglu onom pasjem sinu Winstonu — zaključi McKee — iako mi je spasio život kad sam se sukobio s Indijancima.

— On te ionako ne bi ubio — javi se Pablo. — Ne bi se usudio

ubiti bijelca. On ne dopušta strancima da jašu kroz rezervat. To je zbog onog zlata.

Buck uzdahne.

— Opet o zlatu. No da se vratimo Lupiti. Winston ju je silom odveo na ranč?

Tortilla se podrugljivo nasmijao.

— Na silu? Winston ima novca napretek. Ima ugovore s državom o isporuci goveda i slične stvari. Lupita se nije koristila stubama da se popne u njegova kola. Uskočila je.

— Znači da više ne tuguješ za njom?

— I ne i da — zamisli se Tortilla Joe. — Ponekada mislim da još imam šanse ali sada... Ne, s time je gotovo. Sada spava s tim Winstonom a meni nije dopustila niti da joj dotaknem koljeno.

Koraci su prekinuli razgovor. Netko je otključavao ulazna zatvorska vrata, a onda uđe Jones gurajući pred sobom debelu Mamu.

Šerif je otključao rešetkasta vrata i ugurao ženu unutra.

— Evo još društva, momci!

Mama se gotovo raspukla od bijesa. Pljunula je za Jonesom i ispućala rafal španjolskih kletvi. Šerif brzo umakne i zaključa oboja vrata.

Žena pogleda Bucka, a on nju.

— Zašto su te zatvorili?

Stisnula je golemu pesnicu.

— Zato što sam opalila Winstonu po čeljusti. Gotovo da sam ga oborila.

— Zašto si to uradila?

— Rekao je nešto ružno o tebi.

Buck je pogleda i shvati da govori istinu.

— Ti si moj čovjek — izjavi Mama svečano.

Buck se uhvati za bolnu glavu. Nikad mu se prije nije dogodilo toliko ludih stvari u tako kratku vremenu. Nije znao treba li se smijati ili plakati, pa samo uzdahnu.

V

Pablo i Tortilla Joe ustupili su mjesto Mami tako da se smjestila uz Bucka. On osjeti toplinu njena boka uz svoj i pokuša se pomaknuti, ali s druge strane bio je kameni zid ćelije.

— Hajde da odmah nešto razjasnimo — reče. — Ja nisam tvoj čovjek. Ja sam oženjen, imam dobru ženu i šestoro male djece u Tekساسu.

— To ništa ne znači — umiri ga Mama. — Oni su tamo, a mi smo ovdje.

Tortilla Joe prasne u smijeh.

— Otkad je došao ovaj Winston imamo samo neprilike — reče Pablo. — Je li dugo ovdje?

— Nešto više od tri godine. Kupio je Bar N od nekoga starog Meksikanca kome je umrla žena pa je htio otići u grad da živi sa svojom kćerkom.

Buck nezadovoljno zagunda. Zbog njemu nepoznata razloga bio je uvjeren da je Winston odrastao u ovom kraju.

— Winston je došao ovamo zajedno s novim vojnim nakupcem — reče Pablo. — Priča se da su s ranča otjerali cijelo stado i zaboravili platiti vlasniku, tom starom Meksikancu. Stado je otjerano na istok.

— To je stara priča — složi se Buck. — Država plati stado, ali ga nakupac ne preda Indijancima kojima je namijenjeno nego ga otjera u drugi rezervat i još jednom

proda. Winston i njegovi momci imali su mnogo novca danas u krčmi.

— Uvijek imaju mnogo novca — izjavi Mama.

— Možda znaju gdje je to izgubljeno blago? — reče Buck.

— Sumnjam — usprotivi se Pablo. — Winston i Og se mrze. Winston optužuje poglavicu da krade njegovu stoku.

— Winston bi htio to zlato — reče Mama.

— A tko ne bi?

— Bart Winston već ima jedan zlatni rudnik — reče žena. — Južno od meksičke granice.

— Ne razumijem — namršti se Buck.

— Ti si lijep muškarac — nasmiješ se Mama široko — ali ne razumiješ što se ovdje događa. Južno odavde je Sonora bogata stokom. A policajci su potkupljivi...

— Hoćeš reći da Winston krade goveda u Meksiku i prodaje ih američkoj vladi? A kako prelazi granicu? Što ako ga uhvate naše patrole?

Vlasnica krčme se gromko nasmiје pokazujući dva reda velikih, četvrtastih zubi.

— Patrole? Nekoliko ljudi treba čuvati oko pet stotina kilometara dugačku granicu. Čovječe, zar baš ništa ne znaš o ovom našem kraju?

Bucka zapravo i nije zabrinjavalo to što Winston krade stoku u Meksiku. Želio je samo srediti s njim račune, sresti se s njim licem u lice ili se obračunati pištoljima. Nikad ga prije nitko nije tako lako izigrao kao Bart Winston.

— Čim se izvučemo odavde — Tortilla proviri iza Maminih golemih grudi — odmah bježimo iz ovog kraja.

– Možda – reče Buck. – Možda...

– Slažem se – izjavi Tortilla Joe. – I nikada više neću pomisliti ni na jednu ženu. Osim, naravno, na davno umrlu majku.

Tortilla se brzo prekriži ali Buck nije mogao zatomiti sarkastičan smijeh.

– Ti ne vjeruješ svom starom prijatelju, Buckshote? – upita Joe poprimivši vrlo razočaran izraz lica.

– Nikako.

Mama zaštitnički zagrlj Bucka oko ramena.

– Buckshot je konačno našao svoju pravu ženu – objavi. – On je zadovoljan, zar ne, dragi?

– Umalo si mi slomila rame – zavapi Buck. – Da, tako je kako kažeš.

Mamino lice sjalo je od sreće i ponosa. Pablo počne opipavati oteklu čeljust, a Tortilla se zabavi proučavanjem vrhova svojih čizama. Buck je grozničavo razmišljao kako nastaviti razgovor.

– Kad ćemo dobiti nešto za jelo?

– Oko devet na večer – objasni Joe. – Ovdje se poštuju meksikanski običaji.

– Evo, dolazi večera! – javi se Pablo.

Šerif Jones nosio je kantu juhe i tri limena tanjura a njegova dva pomoćnika nosila su još nekakvu hranu.

– Pogostite se, momci – reče šerif. – Mama, moraš van.

– Zašto?

– Gradske žene prigovaraju. Kažu da nije pravo da žena tvog ugleda provede noć u istoj ćeliji sa tri muškarca.

Mama se zajapurila.

– Žena mog ugleda, kažeš? Što to nije u redu s mojim ugledom?

Jones se nasmijao.

– Ne pitaj mene. Pitaj ostale žene. Možda su ljubomorne.

– To je jato starih sova – prezirno će Mama. – One bi htjele provesti noć s mojim čovjekom.

– Moraš napolje – reče Jones.

– Ne idem!

– Bogami ideš!

To je uskliknuo Buck McKee i bezobzirno je gurnuo prema otvorenim vratima ćelije. Mamine velike bose noge uprle su se o neravni pod.

– Zar ne želiš da s tobom provedem noć, ljepotane?

– I ja moram misliti na svoj ugled.

Kada ju je konačno izgurao iz ćelije, Jones mu se ispriječi s revolverom u ruci.

– Ne pokušavaj nikakve gluposti, McKee. Vuci se natrag u ćeliju.

– Još nisam ni izašao.

Buck se mirno povukao znajući da nema izgleda. Šerif je imao pištolj u ruci, a oba pomoćnika nosila su ih za pasom. Šerif zaključa vrata i provjeri jesu li dobro zaključana. Mama se okrene, pljune prema Bucku i promaši:

– Jednog dana ću te ubiti.

– To baš neće ići tako lako.

Žena pobjesni, jurnu hodnikom i širom otvori vrata Jonesove kancelarije. U svjetlu petrolejke Buck opazi hrpu pojasa s koricama i oružjem koji su visili na vješalici za šešire.

Mama zalupi vratima tako da se sva zgrada stresla, a Jones neutješno uzdahne.

– Teško vratima kad ih žene zalupe. Jednom sam živio s nekom squaw koja je užasno lupala vratima kad god je bila ljuta. A to je bila gotovo uvijek. Nikada nisam shvatio zašto.

– Meni je sasvim jasno – reče Pablo.

– Pametnjakoviću. Kada budete gotovi, samo izbacite posude kroz rešetke. Dobro spavajte, sutrašnji dan donosi vam iznenađenje.

– Na primjer? – upita Buck.

– Sutra ću vam suditi.

– Šest mjeseci prisilnog rada – reče Tortilla. – Osuda je već donesena.

– Što ne kažeš, ljepotane? – šerif se pokupi dajući im prilike da još jednom bace pogled na oružje koje je visilo u kancelariji.

– Šest mjeseci ima oko stotinu i osamdeset dana – počne računati Pablo. – Za nas trojicu dobivat će šest dolara na dan. Koliko je to ukupno novca?

– Previše – reče Joe.

– Možda više od tisuću dolara – reče Buck.

– A prošlog tjedna uhvatio je još trojicu kauboja. Došli su ovamo da bi tražili blago i on ih je odmah upecao. Na njima će zaraditi još tisuću dolara.

– Nemoj mi zamjeriti, prijatelju – reče mu Buck – ali ti si velika budala. Zahvaljujući neznanju ovog ovdje tipa upustio si se u nepotrebnu tučnjavu. Obojica smo izvukli batine i zaradili zatvor. I kakve ti koristi od toga?

– Lupita – reče Tortilla Joe.

– Namjeravam se oženiti njome – reče Pablo.

Buck bespomoćno podiže ruke. Ima dana kada se problemi gomilaju na visoku hrpu. Onda reče Tortilli:

– Potrebna ti je gitara.

– Što će mi? – začudi se Joe.

– Dok pjevaš pratit ćeš se na gitari.

– Ali ja nemam volje pjevati, Buckshote! U zatvoru smo. Pred

nama je šest mjeseci okova i pustinskog sunca. Nije mi baš ni najmanje zabavno.

– Hej, Jones – zaurla Buck.

Nije bilo odgovora. Buck opet pozva ali bez rezultata: – Možda je otišao spavati.

– Ni slučajno – odmahnu Pablo. – Kad ima zatvorenike, spava u kancelariji. Taj brine da mu novac ne izmakne.

Treći poziv ipak je dovukao Jonesa.

– Tortilla Joe želi pjevati. Imaš li gitaru?

– Do vraga, nemam. Zbog čega želi pjevati?

– Pa to nam je posljednja noć prije no što nas okuju i pošalju u pustinju. Nabavi nam jednu.

– Mama ima tri u gostionici – reče Pablo.

Jones se zamisli.

– Ionako mi treba piće – velika glava je nestala a za njom su se zalupila vrata. Sat kasnije pojavio se u hodniku noseći veliki instrument.

– Evo ga, momci!

Bila je preširoka da prođe kroz rešetke. Morao je otključati vrata ali pri tom nije zaboravio povući revolver. Kad je opet zaključao preporučiti:

– Pjevaj koliko ti srce želi, Meksikanče – nasmijao se. – Sutra ćeš spavati na pijesku i slušati kako zavijaju kojoti.

– To je zaista vrlo šaljivo – odbrusi Tortilla.

Jones ode u svoju kancelariju, a Buck McKee smjesta izuje obje čizme. Jednu je dodao Pablu.

– Prokletstvo – sjeti se – ni jedan od nas nema noža. Jones nas je temeljito pretresao. Nadam se da moj obučar nije koristio suviše jak konac.

Pablo je opipao rub sare i napi-
pao list pile. Buck zagriže u kožu
nastojeći zubima otvoriti šav. Na-
kon nekoliko minuta spusti čizmu
i uzdahnu:

– Ne znam hoću li moći.

– Ako ne budeš mogao – objavi
Tortilla Joe – sva trojica ćemo za
koji dan imati ožiljke na zglobo-
vima. Kako ide tebi, Pablo.

– Prokleta čvrst konac.

Prošlo je oko pola sata prije no
što je Buck žvačući osjetio oštricu
pile. U istom trenutku javi se i Pa-
blo:

– Počeo sam gristi čelik, Buck.

– I ja – Buck promotri maleni
prozor zaštićen debelim rešet-
kama. – Može li tako debeo mo-
mak kao što je Tortilla proći kroz
ovaj prozorčić?

– Ne brini, Buckshote.

Buck se popeo na ležaj i opipao
jednu od tri šipke. Bile su usadene
duboko u kamen pa nije bilo nade
da ih iščupa. Morat će ih prerezati.
Buck je imao četiri pilice najbolje
koje je mogao kupiti pa ipak, prva
je pukla već nakon nekoliko po-
teza. Tortilla Joe je predahnuo od
pjevanja.

– Tek sada shvaćam zašto mo-
ram svirati i pjevati. Moje pjevanje
pokriva struganje pile.

– To ti nazivaš pjevanjem? –
upita Buck. – A mi teško radimo.

– I ja ću malo piliti – utješi ga
Joe.

Pablo počne bučno strugati. Tor-
tilla zapjeva glasnije. Linija žutog
svjetla pojavi se pod šerifovim vra-
tima. Tortilla Joe približi usta Buc-
kovu uhu.

– Čudna se stvar dogodila prije
tri dana, Buckshote. Znaš li koga
sam sreo?

– Velikog duha?

– Ne. Magarca Jamesa.

Buck ga pogleda, ali u polutami
nije mogao dobro razaznati izraz
lica.

– Izmišljaš!

– Ne. Vani u pustinji. Još ima
onu crnu mazgu na kojoj je jahao
kad smo prije dvije godine zajedno
radili na onoj stvari, s drogom.

– Još radi za vladu?

– Da. I upozorio me da nikome
ne kažem. On me otkrio pomoću
dalekozora i sam mi prišao.

Buck razmisli o toj obavijesti.
Prije dvije godine njih dvojica
pobrkala su posao nekim krijum-
čarima droge na Rio Grande, na
granici Teksasa i Meksika. Tako
su se upoznali s Magarcem Jame-
som, vladinim agentom koji je tako-
der tragao za krijumčarima. Njih
su trojica sklopila čvrsto prija-
teljstvo.

– Pitao je za tebe – doda Tor-
tilla.

Buck kimne razmišljajući o toj
novosti. Magarac James bio je spo-
soban agent kojeg je vlada slala
tamo gdje na nikakav drugi način
ne bi mogla izaći nakraj s krimi-
nalcima. Obično je radio na granič-
nom području između Sjedinjenih
Država i Meksika.

– Rekao ti je čime se bavi u
ovom kraju? – upita Buck.

Pila je zaškripila, Tortilla Joe je
jače udario po žicama.

– Nisam ga pitao – prošapta.
– Ionako mi ne bi ništa rekao. Sje-
ćaš li se, od njega nismo mogli ni-
šta saznati čak ni kad smo mu
pomagali riješiti onaj slučaj s kri-
jumčarima droge.

– Šutnja je njegovo životno osi-
guranje. Čudim se da ti je uopće
prišao kad te je prepoznao.

– I mene.

Pablo počne razgovarati s nekim
s onu stranu prozora. Tortilla je
odmah prestao svirati.

– Što se događa? – upita Buck.
– Njegovo sviranje i pjevanje – objasni Pablo. – Svida se mladima, sve ih se više okuplja pod prozorom.

Buck se ražesti. Još jedna nepredviđena neprilika.

– Ne možeš piliti rešetke da te pri tom promatra pola grada. Moramo prekinuti neko vrijeme.

Pablo progovori kroz prozor:

– Za noćas je koncert završen. Ako želite slušati i sutra uvečer, dođite tamo gdje se gradi cesta.

Uz cvilenje otvorila su se vrata šerifove kancelarije. Bio je u dugoj noćnoj košulji.

– Je li bilo dosta zavijanja za noćas, Mex?

– Nastavit ćemo kasnije.

– Još jednom dotakni žice pa ćeš na prisilni rad i bez suđenja.

– Zahvaljujemo, šerife – reče Buck.

Jones zaprijeti:

– Vi ste, momci, suviše brbljavi. Trebalo bi vas objesiti nogama prema gore.

– Možda ovdje bičujete zatvorenike? – zainteresira se Buck.

– Ideite do đavola! – opsova Jones i zalupi vratima.

Pablo je provirio kroz prozor.

– Neki odlaze, ali nekima se ne da kući. Mjesec izlazi. Uskoro će biti sve osvijetljeno.

Buck neutješno uzdahne. Još prošle noći bio je slobodan, besplatno je spavao na sijenu javne staje u Lechugi. Mjesec mu se smješkao kroz otvorena vrata štagija. Udisao je divan miris prerije i osušena sijena. A sada...

Za dvadeset četiri sata svašta se može dogoditi čovjeku. I dobro i loše. U ovom slučaju svakako najgore. Još je jednom uzdahnuo, polako kliznuo niza zid na koji je bio naslonjen i zaspao.

Poslije jednog sata ili više Pablo ga je probudio.

– Prepilio sam do polovice treće šipke. Preostao mi je još samo komadić upotrebljive pile. Nisu ti prodali bog zna što.

– Nikada više neću kupiti pilu ovog proizvođača – obeća Buck pospanim glasom.

– Dvije otpiljene šipke sakrivene su pod ležajem. Ruka mi se ukočila.

– Ja ću nastaviti – reče Buck.

Tortilla tiho zapjeva.

Pila je pukla prije no što je prepilio šipku do kraja. Buck opsuje u bradu i pregleda šipku. Još samo koji milimetar, ali to je ipak bio čelik. Potražio je komadiće pile. Najveći je bio dugačak oko pet centimetara. Nastavio je strugati. Nakon nekog vremena, činilo mu se cijele vječnosti, pila prođe skroz.

Buck uhvati šipku rukama. Najprije se opirala ali onda popusti i prozor je konačno, bio slobodan i otvoren.

Buck suspregne dah.

Čuo je neko šuštanje i struganje na vanjskoj strani zida. Netko se penjao prema prozoru. Gurnuo je glavu napolje i gotovo udario u drugu glavu. Golemu, tamnu glavu.

Mjesec je sjao ali svjetla nije bilo dovoljno za prepoznavanje. Prva pomisao bila je: Og. Samo je Og mogao imati takvu glavurdu.

Prilika se popela uz kratke ljestve. Buck je u desnoj ruci još držao otpiljenu šipku. Sada ga više nitko neće zaustaviti!

Šipka je opisala kratak, oštar luk, glava se trznula unatrag a slijedilo je tijelo pa ljestve. Buck se nagne dublje kroz prozor. Prilika je ležala na ledima a mjesecina joj jasno osvijetli lice.

– Gospode!

Dolje je ležala onesviještena
Mama.

VI

Buck i Pablo bili su već napolju i pokušavali izvući Tortillu. Joeovo lice bilo je iskrivljeno od napora.

– Možda sam ipak prevelik.

– Uspjet ćemo – utješi ga Pablo.

Buck pogleda Mamu. Grudi su joj se ritmički podizale, široke nosnice podrhtavale od duboka disanja.

– Mislio sam da je to Og – reče Buck po šesti put.

Pablo konačno izvuče Joea. Ovaj protrlja trbuh.

– Rubovi su prilično oštri – izjavi. – Dobro si je uspavao.

– Osvijestit će se – promrmlja Buck.

– A onda si nastradao – nasimlja se Pablo. – Vjerojatno je jasno vidjela tvoje lice. Kada stane na noge napravit će od tebe kobasicu, amigo.

– Ali ja neću biti ovdje.

– Naši pištolji! – sjeti se Tortilla Joe. – Vise u Jonesovoj kancelariji.

– Ne odlazim bez svoga revolvera – reče Buck ljutito. – Ali kako ga se domoći to je druga stvar.

– Izmisli nešto – preporuča Tortilla.

– Najprije bismo morali izvući Jonesa iz kancelarije. Onda će jedan od nas tiho ući i uzeti pištolje. Ali kako da ga uklonimo?

– Da zalupamo po vratima ćelije?

– Kako, kad smo svi napolju? – razljuti se Buck.

– Izmisli nešto – ponovi Tortilla Joe.

Mama je počela nešto mrmljati. Uskoro će se osvijestiti, krajnji je čas da nešto poduzmu. Buck se ogleda i iza susjedne kuće opazi užu za sušenje rublja.

– Tortilla, donesi kolac kojim je podignuto ono užu.

Imali su sreću na vrhu štapa bila je žičana kuka.

– Proguraj to kroz prozor, Joe, zakači kukom vrata od ćelije i drmaj što jače možeš.

Tortilla se popeo uz Mamine ljestve i počeo bučno tresti vratima. Buck pojuri oko zgrade, a Pablo mu je bio odmah za petama. Provirili su kroz prozor u kancelariju. Svjetiljka je još uvijek gorjela, ali sasvim prigušeno.

Iako su čak napolju čuli zveketaње željeznih vrata, Jones se nije ni pomakao u krevetu.

– Možda je zaspao zauvijek – prošapta Buck.

– Nismo te sreće.

Jones je spavao bez pokrivača, u dugačkoj noćnoj košulji koja je nekoć bila bijela. Vrata su se paklenski tresla i klopotala.

– Mama će se svakog časa probuditi – reče Buck – i skočiti na Joea. Do vraga, zašto se ovaj ne budi?

– Evo.

Jones je naglo sjeo na postelju. Zbunjeno se ogledao i počeo urlati:

– Što se, do đavola, događa tamo unutra?

Čula se još jača buka. Jones skoči iz postelje:

– Ubit ću svu trojicu pa makar ne dobio za vas niti dolara!

Dograbio je svjetiljku i nestao u hodniku prema ćeliji. Istog časa Buck McKee bio je u kancelariji i stavio pojas oko bokova. Pablo je zgrabio druga dva revolvera.

– Javi Tortilli, Pablo.

– A ti?
– Dočekat ću gospodina Jonesa.
– Pozdravi ga, molim te – Pablo je nestao kroz izlazna vrata. Prestala je paklenska lupa i začuo se šerifov vapaj – Prokletstvo, ćelija je prazna. Lupeži su pobjegli.

Buck stade iza vrata podigavši revolver a lice mu se iskrivi u zao smiješak. Jones sunu kroz vrata trčeći iako je u jednoj ruci nosio svjetiljku. Lice mu je bilo iskrivljeno od bijesa. Buck korakne za njim. Njegov revolver se spusti i ne udari na pravo mjesto. Samo je okrznuo šerifovu tvrdu glavu.

Jones zatetura, okrene se, ispusti svjetiljku i prepozna Bucka.

– McKee, ubit ću te...

Ovaj put Buck pogodi kako treba i Jones pade pokraj svjetiljke. Svjetiljka se nije razbila, čak ni prevrnula.

Buck podigne svjetiljku i položi je na pisaći stol.

– Do viđenja, šerife!

Gotovo se sudario sa Joeom.

– Osvijestila se – viknu Meksikanac prestrašeno. – Na nogama je i gađa kamenjem! Pogodila me u glavu!

– U glavu? Onda, ne boli? Daj mi tu motku, Tortilla. Gurnuo je poprijeko, na puteljak, oslonivši krajeve na dva grma. Tri su prijatelja zamakla za ugao zgrade kad se s druge strane pojavi Mama trčeći.

Spotakla se o motku baš kad je postigla najveću brzinu.

Vrisnula je i poletjela naprijed vučena masom od oko stotinu i dvadeset kilograma. Dočekala se na trbuh, kliznula naprijed još koji metar sve dok joj se glava nije zaustavila na obližnjem kamenu. Mama se ponovo onesvijesti, a zatvorenici požuriše prema javnoj staji.

Niska zidana zgrada bila je zadnja zgrada u ulici. Obišli su je da bi što manje bili izloženi pogledima na glavnoj cesti. Psi su lajali, magarci revali. Iako je bilo još dosta do zore, nekoliko pijevaca počelo je kukurikati. Kroz jedan prozor koji nije imao stakla Buck začu razgovor.

– Papa, nešto se događa. Pas laje kao lud.

– Ušuti, ženo, i vrati se u postelju!

Svijeća se ugasi.

Bilo je jedan sat u noći. Nueva Margarita je spavala. Samo je jedna svjetiljka gorjela u »Cantini del Oro«. Žureći pokraj nje Buck je provirio kroz prozor i zaključio da u prostoriji nema nikoga.

– Hoćemo li u Montanu? – upita Tortilla Joe.

– A Bart Winston neka i dalje živ i zdrav šeće unaokolo?

– Slažem se.

– Idem s vama – javi se Pablo.

– Hoću Lupitu.

– Ti si lud – objasni mu Tortilla. – Ona spava s Winstonom. Više nije djevica.

– Nije to već godinama – namija se Pablo. – Mislim da sam ja bio prvi. A što je s tobom? Zagrijao si se tako da sam mislio...

– Samo sam se šalio. A ti misliš ozbiljno.

– Sada mi je svega dosta – razljuti se Buck.

Iz daljine su začuli neprirodan vrisak:

– Pobjegli su! Zatvorenici su na slobodi! Svi na oružje!

– Jones se osvijestio – reče Tortilla kao da to nisu i sami znali.

Kreštavi glas polako je budio Nueva Margaritu. Palile su se svjetiljke, psi lajali još jače, gola djeca istrčavala su na cestu.

– Svi u staju! – urlao je šerif. – Sigurno su tamo!

Negdje je zatutnjala dvocijevka, ali oko zatvorenika nisu zazujale olovne kuglice.

– Ubio si mi mačku! – zavapio je ženski glas. Javi se i muški glas, pun isprike:

– Mislio sam da su bjegunci.

U staji je bilo prilično tamno, ali su začas prepoznali svoje konje. Čuvar staje pojavi se iza neke pregrade, ali ga Pablov revolver opet uspava.

– Nadam se da ga nisam udario prejako – zabrinu se mladić. – Nikada prije nisam udario čovjeka revolverom.

– Preživjet će. Miče rukama. Osedlaj i jaši, amigo!

– Ponesite pokrivače – viknu Tortilla koji je već bio u sedlu. – Stavit ćemo ih poslije pod sedla.

Buck zategnu kolani i vinu se konju na leđa:

– Naprijed, kauboji!

Izjahali su iz staje u punom galopu. Jahali su nagnuti u sedlima, očekujući svaki čas da započne pucnjava. No srećom, staja je bila na kraju gradića i bjegunci su se odmah našli u pustinji. Teren je bio ravan, bez zapreka, pa su mogli održavati oštar tempo. Pred njima su se dizala niska, tamna brda, oštih obrisa. Buckov konj skrenu u stranu, on povuče revolver, ali to je bio samo zec koji je pretrčao cestu. Buck se osvrnu.

Nueva Margarita bila je već daleko. Ako su i pucali za njima, topot kopita prigušio je daleke zvukove. Pogledao je prijatelje. Objica su izvrsno jahala pognuta u sedlu.

Razmak je već bio toliki da su izašli iz dometa pušaka. Neposredna opasnost je prošla, pa se

Buck pozabavi drugim mislima. Istina, pobjegli su, ali on nije imao ni centa. To malo što je imao ukrala mu je Mama iako je kasnije, u zatvoru, gorljivo tvrdila da to nije istina. Buck joj, naravno nije povjerovao. Iz iskustva je znao da ne treba vjerovati u bilo kakve izjave ako dolaze iz usta žena koje rade u krčmama i sličnim mjestima.

Pablo je pritjerao svoga konja i viknuo:

– Kamo ćeš, McKee?

– A kamo ćeš ti, Pablo?

– Na Bar N. Po Lupitu.

Buck se nasmijao.

– Bart Winston to i priželjkuje. Nada se da ćete vas dvije budale navratiti onamo. I čeka vas s nape- tim puškama. Čudim se da nije već ubio Tortillu.

– Da je onda bio na ranču – viknuo je Tortilla – ja bih sada bio pola metra ispod zemlje. Carl i drugi zadovoljili su se time da me prebiju.

– Što da radim, Buck? – upita Pablo.

– Sakrij se. Čekaj dok ne naletiš na Winstona, u četiri oka. Kad njega središ, Lupita će se sama vratiti. Ako je još budeš htio.

– Hoću je, Buckshote.

– A Mama hoće mene – sjeti se Buck. – Bar je tako tvrdila. Ali neće me dobiti. Ni ona ni bilo koja druga. Sloboda je suviše skupa.

– I ja počinjem tako misliti – reče Tortilla Joe. – Nikada se više neću zaljubiti.

– Nikad ne reci nikad. Kakva je situacija iza nas, gospodo?

– Nitko nas ne slijedi – javi se Tortilla.

– Vidim jahače – reče Pablo. – Čekaj, ne jašu za nama već desno, sjeverozapadno.

VII

– Što si drugo očekivao? – po-
drugljivo će Buck. – Jones se boji
noćne zasjede, pa je krenuo na Bar
N da primi upute od Barta Win-
stona.

Kad su se našli na vrhu uspona,
konji su bili već prilično zamoreni.
Usporili su ih na korak jer se pred
njima ionako prostirala šuma nis-
kih stabala i gustoga grmlja. Buck
začu šušanj. Opet su probudili
neku divljač, pomisli.

Ali ovaj put se prevario.

Omča zvizne kroza zrak, padne
oko njegovih ramena i zategne mu
ruke uz tijelo. Nastala je zbrka.
Konji su njištali i u strahu počeli
udarati kopitima. Tortilla i Pablo
takoder su bili uhvaćeni. Buck po-
kuša povući revolver.

Tamna prilika skoči na otvoreno
i jače zategne laso pleteno od kože
kakvim se služe Indijanci. Buck je
bio bespomoćan. Prilika velike
glave, golema grudnoga koša, s
dugačkim perom u kosi, približi
mu se skraćujući laso.

– Og!

– Buck McKee.

Onda se umiješa još jedan glas:

– Nekā me objese ako to nije
moj prijatelj Buck McKee.

Taj je glas dolazio s druge
strane. Buck okrene glavu i ugleda
bijela, čovjeka, vrlo malena, jako
svinutih nogu. I on je nosio samo
krpu oko slabina, mokasine i pero
u kosi.

– Kako je, Buck?

Buck je bio bez riječi. Njegovi
drugovi oslobađali su se užadi pa i
on podiže omču. Onda pruži ruku:

– Otkud ti ovdje, Jamese?

Buck se nagne u sedlu sumnji-
čavo prateći Oga koji je motao
svoj laso. Onda se obrati čovje-
čuljku:

– Kako to da si se spleo s ovim
Tarahuanama, James?

– Ima za to mnogo razloga. Čini
se da ti i Tortilla napuštate ovaj
kraj?

– Ne, James, ne. Ima ovdje jedan
momak po imenu Bart Winston
kojeg se želimo domoći.

Magarac James kimne glavom
pa pero u njegovoj kosi zaigra:

– Znao sam da se nećete povući
tako lako. Želite li, momci, zaraditi
nekoliko dolara?

Buck načuli uši. Nije znao u
kakvu je stanju novčanik njegova
prijatelja pa se okrene u sedlu.

Tortilla je nemoćno raširio ruke.

– Lupita mi je sve odnijela. Svu
moju uštedevinu... ostao mi je
samo jedan dolar i osam centi.

– To se moglo i očekivati –
reče Buck suho. Onda se obrati
Jamesu. – Mene su očistili u Can-
tini del Oro. Nemam ni prebijena
centa.

– Kamo ste naumili?

– U Montanu, na Mliječnu ri-
jeku. Čuvat ćemo krave starom pri-
jatelju koji se razbolio. Doktoru
Myersu. On nije doktor. Netko mu
je dao taj nadimak.

– Milk river je sasvim na sje-
veru, zar ne?

– Imaš pravo. Izvire u Montani,
skreće u Kanadu, pa se vraća i na
kraju završava u Mississippiju.
Tebi nije potrebno podučavanje iz
zemljopisa. Namjeravaš li nam ne-
što objasniti.

Mali čovjek je šutio.

– Razgovorljiv si kao Og kad
sam ga sreo jučer ujutro – zak-
ljučio Buck.

– Sada ću govoriti više, senjor McKee – reče Indijanac. – Sada znam tko si, a onda nisam znao.

U ovom kraju situacija se začas mijenja. James, je li ti Og pričao o našem sukobu?

– Da.

– Kakav nam to posao nudiš? James mahnu prema Pablu.

– Što ćemo s tim momkom?

– On je naš.

Magarac James upitno pogleda Oga koji je sada bio okružen s najmanje dvadeset ratnika. Og kimne.

– Dobro. Krenimo prema pećini. Pablo zabrinuto upita:

– Što se to događa, Buck?

– Ne znam, ali mi smo već jahali s ovim malim momkom i nismo se pokajali – Buck se okrene Jamesu. – Znači, Pablo može s nama?

– Može. Ako vi jamčite za njega, nisam zabrinut.

– Hvala – Pablo će suho. – Ne znam što se ovdje događa, ali se pridružujem. Lupita će morati pričekati još koji dan.

– Kakva je to priča o pećini? – upita Buck. – Nadam se da i vi ne trabunjate o izbuljenu zlatu. Dojalo mi je slušati o tome.

– Mi, Tarahuane, znamo gdje je zlato – reče Og.

– Gdje?

– Ne reći.

– Možda ne znati – naruga se Buck. – Dobro, krenimo!

Pretpostavljam da još jašeš istog magarca, James?

– Istoga.

– To ne valja – namršti se Buck. – Šerif Jones nam je na tragu. Možda su krenuli sjeverozapadno samo da bi nas zavarali. Mogu jahati u luku i presresti nas.

– Moji ratnici ih slijede – reče Og. – Ako promijene smjer, odmah će nam javiti.

Iznenada su tri bjegunca ostala sama u šumi. Indijanci su nestali, a s njima i Magarac James. No začas su se opet pojavili, svi na konjima osim Magarca koji je jahao magarca.

James je preuzeo vodstvo, a uz njega su jahali Og i Buck. Slijedili su Tortilla i Pablo, a za njima Indijanci.

Magarac je bio izdržljiv i brz. Kad bi se našao na nizbrdici, remen koji je omčom obuhvaćao korijen repa, spriječio bi da sedlo i James kliznu preko magarčeve glave. Na uzbrdicama sedlo je visilo na remenju koje je obuhvaćalo magarčeve grudi. Ta životinja je, za razliku od konja, građena ravno od prednjih do zadnjih nogu, pa je sedlanje nešto teže.

Og se približi Bucku.

– Onaj zlatnik koji je nađen u Nueva Margariti...

– Da, što je s njim?

– Namjerno smo ga tamo bacili da bismo uzbudili ljude. Vidiš što se dogodilo.

– Što?

– Došlo je mnogo ljudi s lopatama. Kopali su na mjestu gdje je nekada bila crkva, ali zlato nije tamo.

– Hvala na obavijesti – hladno će Buck. – Bar neću gubiti vrijeme na kopanje. Gdje si nabavio taj zlatnik?

– Tarahuane imaju nekoliko zlatnika. Ne mnogo, samo nekoliko. Prelaze od oca na sina.

– Znači da nemate pravo blago?

– Nemamo, ali znamo gdje se nalazi.

– Divno – reče Buck. – Ja ću radije i dalje čuvati krave.

Tortilla Joe se naprezao da prati razgovor:

– Možda ćeš meni reći, Og?

– Možda. A možda i ne reći.

Dalje su jahali u tišini. Čuo se samo topot kopita i ponekad zvecket potkove. Sve je jači bio miris pustinjaškog bora, pa nakon desetak kilometara kroz gustiš zađoše u pravu šumu. Sada je Og preuzeo vodstvo.

– Og bolje poznaje ovaj kraj. Ovdje sam tek tjedan dana – reče James. – Tarahuane su probile vladi uši svojim optužbama, pa sam poslan ovamo da to sredim.

Buck se nasmiješio:

– Samo jednog čovjeka – reče i gotovo doda – i k tome malenog – ali se na vrijeme ugrize za jezik. Ovaj patuljak bio je paklenski opasan. U to su se imali prilike uvjeriti na Riu Grande.

– Jedna afera s krađom goveda, jedan vladin čovjek.

– Znači, goveda?

Magarac James odupre se rukama o jabuku na sedlu jer su se počeli spuštati u doboki kanjon.

– Tako je, Buck. Zbog toga ste mi i potrebna baš vas dvojica.

– Zašto?

– Iskusni kauboji kao što ste ti i Tortilla znat će kako razmišljaju kradljivci stoke, sudeći po onome kako ste radili na Riu Grande.

– Tamo smo hvatali krijumčare, ako se ne varam.

– Kriminalci rasuđuju na manje-više sličan način. Ali kladim se da ti i Tortilla već imate ideju kako posluju lokalni kradljivci stoke.

Buck se osvrne. Noć je ustupala mjesto sivilu zore.

– Možda zato, Tortilla, što smo ponekad i sami morali ukrasti poneko govedo?

– Kad se to dogodilo? – začudi se Tortilla Joe.

Buck se pokušava nasmijati, ali ga zaboli usna. Pažljivo je opipao, otekline je tek malo splasnula. Bio je umoran. Kost i mišići boljeli su ga od tučnjave. Glavobolja još nije prošla.

– Prvi put u životu – reče – bio sam nokautiran dva puta u dvadeset i četiri sata.

Og je podigao ruku i zaustavio povorku.

– Što sad?

– Povez na oči.

Buck pomisli da je pogrešno čuo, ali James objasni:

– Tako nećeš znati gdje se nalazi sklonište Tarahuana. I meni svaki put stave povez na oči. Og kaže da ni jedan stranac ne zna doći do te pećine.

Buck se osvrne, a Tortilla ga umiri:

– Ne možemo ništa izgubiti, Buck. A možemo čak nešto i dobiti.

– Što, na primjer.

– Nekoliko sati mirna sna.

– To bi mi zaista dobro došlo.

Stavili su im poveze na oči pa su se opet našli u tami. Indijanci su povelj njihove konje. Buck pokušava upamtiti smjer, ali uzalud. Bilo je suviše krivudanja. Ponekad su silazili, a onda se opet penjali uz strme obronke. Ipak, mjerio je vrijeme. Prije no što su mu stavili povez na oči kriomice je pogledao na sat. Kad mu je povez konačno skinut, Buck sazna da su putovali gotovo pun sat.

Pećina je imala ulaz taman toliko velik da su mogli proći konj i čovjek. Buck uđe i zastane od začuđenja.

Treperavo svjetlo obasjavalo je golemi prostor kome nije mogao vidjeti niti strop niti kraj. Pedesetak glinenih posuda bilo je ispunjeno lojem u kojem je plamtio fi-

tilj i bacao žuto svjetlo na čudesne oblike koje je izradila priroda. Stalaktiti i stalagmiti blistali su različitim bojama. Neki su bili snježno bijeli a neki obojeni crveno ili modro.

Tortilla Joe ispusti zadivljeni uzdah:

– Baš kao u priči, Buckshote.

Buck zamišljeno kimne. Tarahuane su uredili spilju tako da u njoj mogu izdržati dugu opsadu. Nešto od njene ljepote uništili su da bi uz jednu stijenu podigli pregrade za konje. Bilo je tu i ležajeva, prekrivanih šarenim pokrivačima. Dvije squaw čučale su uz vrata iznad kojih su, visili kotlići. Buck osjeti ugodan miris kuhane govedine.

– Apaši nikada nisu pronašli ovo sklonište – reče Og. – Tarahuane su ih napadali, ubijali i opet se povlačili ovamo. Tako smo ih konačno otjerali.

– Koliko je duga spilja? – upita Buck.

– Nitko to ne zna – odgovori Og. – Jednom je jedan Tarahuana odlučio da to istraži. Putem je ostavljao kamenčiće da se ne izgubi. Nikad se nije vratio.

– A kamenčići?

– Nestali su. Duhovi ne žele da smrtni ljudi saznaju veličinu njihova doma. Oni su uzeli kamenčiće i bacili ih u kotao od bijelog mramora.

Tortilla Joe i Pablo pažljivo su slušali. Magarac James čučao je na petama, malen, žilav, kao da ga se sve to ništa ne tiče.

– Izgubljeno blago je sakriveno ovdje? – upita Buck.

Og je zurio u tamu.

– S vremenom ću vam reći, ali do tada to je tajna.

– To je u redu – složi se Buck.

– Umoran si – reče Og. – Dobar si borac. I čvrst. Ti si jedini koji me oborio.

– Zaboravimo to – predloži Buck.

– Svi smo umorni. Ovdje smo sigurni od svega osim od smrti, a to je dio života. Dodite, jest ćemo. A onda ćemo spavati.

– Izvrstan prijedlog – reče Buck McKee.

VIII

Lavež pasa probudio je Barta Winstona. Uz njega u postelji Lupita se protegnula i upitala snenim glasom:

– Sto se događa, mužu?

– Prokleti psi! Laju.

– Možda su nanjušili zeca.

Winston sjede na rub kreveta. Bio je gol.

– Psi su s ovu stranu zida – reče.

– Vрати se u postelju. Lezi uz svoju malu ženicu.

Winston ustade i pronade odjeću. Brzim pokretima navukao je na svoje mišićavo tijelo, slušajući kako psi laju sve jače. Čuli su ili nanjušili nešto sumnjivo.

Bart gurne noge u papuče i izađe na trijem velike dvokatnice sazidane od kamena. Dvorište je bilo mirno i pusto, obasjano jasn timercevom svjetlosti.

Debeo, visok zid orkuživao je zgrade na ranču Bar N. Nekoć je to bilo pravo malo kraljevstvo dok je ovdje stanovao španjolski plemić. Pa i sada je sve kao nekoć. Bila je tu lijepa kuća za gospodara, spavaonica za jahače, spavaonica za poslugu, staje, sjenici, kovačnica.

I u kaubojskoj psavaonici zapali se svijeća. Winston polako kreće onamo. Na otvorenim vratima pojavio se Carl Humphries u dugim gaćama i potkošulji u jednom dijelu.

– Psi su nešto nanjušili, Barte.

– Da – složi se Winston. – No za sada ne mogu ništa čuti. A ti?

Humphries je nagnuo žutu glavu u stranu. Čuli su se cvrčci, a psi su lajali sve jače.

– Možda čujem topot kopita – konačno će Humphries. – Iz smjera Nueve Margarite.

– Tko je na stražarskom tronju?

– Smoke Williams.

– Nadajmo se da lupež ne spava.

Pošli su prema visokoj, drvenoj kapiji iznad koje je bio podignut mali toranj.

– Smoke! – pozove Winston.

– Ovdje sam, gazda.

– Što se događa?

– Jahači iz smjera Nueve Margarite. Gadno tjeraju konje.

– Možeš li ih prepoznati?

– Još ne mogu, iako je mjesečina. Ima ih desetak.

– Javi, kad ih prepoznaš. Carl je sjeo na pete i strugnuo šibicom o kamen. Plamen je osvijetlio tvrde, okrutne crte lica dok je palio malu meksikansku cigaru. Winston čučne do njega.

– Imaš li još koju?

Carl zavuče prste u džepić na potkošulji. Šutjeli su i pušili, osluškujući lavež pasa. Lupita pozove s trijema.

– Gdje si, mužu?

– Što ćeš s njom? – upita Carl.

– Mogla bi postati zanovijetalo. Već sada zapovijeda kuharu i domaćici kao da je kći španjolskog dona.

– Da – kimne Humphries.

– Querido – zavapi Lupita.
– Zaveži, kučko! – ljutito će Bart Winston.

Lupita se više nije javila. Winston pošalje čovjeka da smiri pse. Stražar se javi odozgo.

– Mislim da je na čelu šerif Jones, gazda. Za druge nisam siguran, ali mogli bi biti mještani iz Nueve Margarite.

– Jones? – začudi se Winston.

– Daaa. Sada sam siguran.

Winston pruži predradniku veliki brončani ključ.

– Otvori vrata – zapovjedi. Grubost njegova glasa zabrine Carla. Bez riječi otključa starinsku španjolsku bravu. Ovješena na jakim trakama kože, vrata su se sama tiho rastvorila. Minutu kasnije Jones je s pratnjom ujahao u dvorište.

Bart Winston ga smrknuto pogleda.

– Što te dovodi ovamo u ovo doba noći?

– Onaj prokleti McKee. I Tortilla Joe. I onaj Pablo. Pobjegli su iz zatvora.

– Kada?

Jones mu reče.

– Kako?

Jones objasni.

Winstonovo lice iskrivi se od ljutine:

– Ako je tako, zašto si ovdje, budalo. Zašto nisi na tragu McKeeu?

Šerif Jones nelagodno se premjesti u sedlu.

– Nemoj me više tako vrijeđati, Winstone. Nisu samo ta trojica noćas jahala oko grada.

– Kako to misliš?

– Simpson ti može ispričati.

Pažnja prisutnih usmjeri se na kauboja srednjih godina koji je u vrijeme žigosanja pomagao na ranču Bar N.

– Vidio sam ih na mjesecini, gospodine Winstone. Jahali su prema sjeveroistoku i bili su prilično daleko. Ipak, izborojavao sam devetoricu, gospodine.

Winston se opet obrati šerifu:

– A debela Mama? Nisi li rekao da je pomogla pri bijegu?

– Sigurno. Tvrdi, doduše, da ju je neko omamio udarcem po glavi. Prilično je ošamućeno lunjala naokolo kad sam istrčao iz svoje kancelarije.

– Gdje je sada ta debela Luda?

– Strpao sam je u ćeliju.

– Zar neće pobjeći kroz prozor?

Šerif je zahihotao:

– Predebela je da bi se provukla!

– Jonese, ti si budala! – Bartov glas postajao je sve oštiji. – Mamu vole svi u Nuevi Margariti. I Amerikanci i Meksikanci. Pobunit će se kad saznaju da si je zatvorio. A baš sada ne možemo dopustiti da se ljudi okrenu protiv nas. Jasno?

– Nisam razmišljao o tome. Pustit ću je čim se vratim.

– Tvoj će se izgled prilično izmijeniti prije no što se vratiš – zaprijeti Winston. – Malo će odebljati. Skini ga s konja, Humphries!

– Sa zadovoljstvom.

Jones je trgnuo uzdama u stranu, ali konj je reagirao suviše sporo. Carlova golema šaka zgrabila je obje uzde. Jones brzo rukama obuhvati jabuku sedla očekujući da će ga Humphries vući s konja. Ali predradnik ga nije ni taknuo. Brzim i sigurnim pokretom izvukao je kraj kolana iz čeličnog prstena. Onda naglo povuče sedlo, koje zajedno sa šerifom Jonesom tresne na zemlju. Dok se on koprcalo u prašini, konj je odskočio jer je u tom trenutku Carl pustio uzde.

Članovi potjere promatrali su događaj obuzeti strahom.

Jones se nekako osovi na noge i pokuša pobjeći. Humphries mu podmetne nogu i obori ga. Šerif vrisne, ali je začas opet bio na nogama.

Jones shvati da ne može pobjeći, pa se branio poput ranjena psa. Bio je omekšao od laka života, a Carl otvrdnuo od rada u sedlu. Humphries je imao lak posao sa šerifom.

Lupita je izašla iz kuće. Na nogama je imala apaške mokasine a oko ramena je zagrнула svileni kimono. Pokuša uhvatiti Winstona za ruku.

Rančer je odgurne. Radoznalo ga promotri a onda svrati pažnju na Humphriesa koji je divljački tukao šerifa. I obuzme je strah.

Sjeti se kako je jučer ujutro stajala u dnevnoj sobi i promatrala Humphriesa kako tuče Tortillu Joea. Usprkos protivnikovoj snazi i veličini, Tortilla je pružio žestok otpor. Kroz otvoren prozor navijala je za Humphriesa. Ta nikada u svom životu nije naišla na veću budalu od Tortille. Zapravo nije bio loš momak, ali imao je vrlo veliku manu – premalo novca. Za razliku od Barta Winstona koji je posjedovao i veliki ranč i tisuće i tisuće dolara.

A ona je njegova sretna supruga.

Onda se sjeti da je Winston imao i druge »supruge« koje je nakon kratka vremena izbacio udarcem čizme. Hoće li se to i njoj dogoditi? Tada se zavjetovala da nikada neće dopustiti da je se Bart zasiti.

A noćas? Nije li grubo odgurnuo njenu ruku? Pogledala je njegovo lice. Na mjesecini plave su oči imale tvrdi, čelični odsjaj dok je

promatrao kako Humphries slama šerifa Jonesa. Lupita osjeti tjeskobu, ali je njeno lice ostalo mirno i puno samopouzdanja.

Bart Winston progovori krajem usana, ne okrećući glavu:

– Ništa ne zamišljaj! Ovdje se nalaziš samo zbog jedne, jedine stvari: da budeš u mojoj postelji. Ne pokušavaj misliti umjesto mene, za to mi nisi potrebna. Razumiješ?

– Razumijem, dragi.

– I ne nazivaj me tako. Znaš da sam imao mnogo žena kao što si ti. Kada su odlazile svaka je odnijela masnicu oko jednog ili oba oka.

– Znam, srce.

– Ja im to nisam uradio. Ne trošim snagu da bih udarao žene. Za to imam posebnog čovjeka koji je upravo sada na sličnom poslu. Gledaj kako radi i upamti što sam ti rekao.

– Hoću, najdraži.

U njoj je strah nezadrživo rastao. Humphriesove šake metodično i nemilosrdno zabijale su se u ljudsko meso. Šerif Jones je peti put pao na zemlju. Mjesecina je osvijetlila njegovo lice.

To i nije bilo lice nego krvava maska.

Jones više nije ustao. Humphries je stajao nad njim raširenih nogu. Ubrzano je disao ali na njemu nije bilo nikakva znaka da je sudjelovao u tučnjavi.

– Je li ti dovoljno? – upitao je Humphries.

– I suviše, Carl – zastenjao je Jones.

Humphries pogleda Winstona.

– Dosta je bilo, Carl.

– Da mu strgnem tu šerifsku zvijezdu?

Winston odmahne glavom.

– Dobio je lekciju. Odsad će paziti što radi. Penji se na konja, Jonese, i uhvati tog McKeeu i njegove pomagače.

Jones je polako ustao i pokušao obrisati krv s lica.

– Mislim da su McKee, Mex i Pablo već vrlo daleko. Ovdje nemaju što tražiti.

– Tvoja razmišljanja su bezvrijedna – odbrusi Winston.

Humphries pogleda članove potjere. Njegove su ruke još uvijek bile stisnute u pesnice.

– Jedva da sam se zagrijao. Hoćeš li da premlatim još nekolicinu gazda?

– Ne možeš sve kolače pojesti odjednom, Carl – nasmija se Winston. – Sačuvat ćemo ih za drugu priliku.

– Što smo mi skrivili? – zacvili Simpkins.

– Pošao si sa Jonesom jer si znao da nikad nećete doći McKeeu i Tortilla Joeu. Tako ćeš bez izlaganja opasnosti dobiti deset dolara iz gradske blagajne.

Simpkins na to nije imao odgovora.

– Momci, ja dajem najviše novca u gradsku blagajnu – nastavi Winston. – Razgovarat ću sa činovnikom i on vam neće isplatiti niti jednog jedinog centa. Nikome.

Jones ispljune krv. Simpkins promrmlja:

– A što ja tu mogu? – okrenuo je konja i izjahao a ostali za njim. Jones je šutio. Žurno je sedlao konja, i popeo se u sedlo. Ostrugama je podbo konja i u galopu izjahao u pustinju. Winston ga je šutke promatrao. Onda reče:

– Zatvori, Carl!

Dok se Humphries bavio vratima, rančer se okrene djevojci:

– Nitko te nije pozvao ovamo. Vraćaj se u postelju!

Lupita je oklijevala.

Winstonova desna ruka — sunu naprijed i udari je točno ispod ruba rebara. Djevojka pade kao pokošena hvatajući dah. Ležala je na boku, a kimono joj se rastvorilo do pojasa.

Rančer se okrene svom predradniku.

— Trebalo bi porazgovarati s Carlom. Svašta se tu kuha što se i može vidjeti na prvi pogled.

— Što, na primjer?

— Prije svega, onaj McKee nije nimalo bezazlen. Pa ni Tortilla Joe.

Pošli su do predradnikova ureda, male kamene kuće. Humphries pripali petrolejku i pogleda zglobove na šakama.

— Malo sam ih ogulio. Meksikanac, onaj Tortilla Joe, zadao mi prilično posla... ali ovaj Jones nije ništa.

— Čujem da bi te Mex savladao da ga Smoke nije sredio s leđa.

— To su gluposti, gazda. Humphries je naglo porumenio. Smoke je izgubio glavu i umijevao se. Gotovo da sam ga zbog toga prebio.

Winston je prišao prozoru i gledao kako Lupita teško ustaje i pokušava tetura prema kući. Nasmiče se. Možda je naučila lekciju? Nije bio siguran, ali nije ni mario. Ionako joj je već pronašao nasljednicu.

Sljedeća nije bila iz ovih krajeva. Soledad je živjela mnogo južnije, u Sonori. Vidjet će je ponovo, kad za nekoliko dana poslom krene u Meksiko. Winston je pogledom pratio Lupitu sve dok nije ušla u kuću a onda se okrene predradniku. Pojavio se neki stranac u ovom kraju.

— Tko je taj?

— Ne znam. Ja ga i nisam vidio, Smoke ga je opazio prije nekoliko dana, samo na kratko.

— Gdje je to bilo?

— U planinama koje Tarahuane zovu Začarane planine.

Carl Humphries se prisjeti da je više puta progonio Tarahuane do tih brda gdje bi jednostavno nestali.

— Smoke kaže da nosi samo krpu oko bokova, mokasine i pero u kosi — nastavi Winston.

— Indijanac!

— Ne — odmahnu glavom Winston. — Smoke ga je dobro promotrio dalekozorom koji je donio iz Tucsona. Kaže da je bijelac. Ima tu još nešto čudno, Carl.

Winston ušuti i zagleda se kroz prozor kao da je zaboravio koja je tema razgovora. Carl strpljivo pričekao, a onda ipak upita.

— Što je tu još čudno, Barte?

— Taj prokletnik ne jaše konja kao svi ostali normalni ljudi.

— Nego?

— Velikog magarca.

IX

Ožujsko sunce sjalo je na nebu bez oblačka. Pa ipak, u pustinji je bilo hladno. Ledeni vjetar povijao je grane mesquite i niskoga grmlja.

Buck i Og čučali su na vrhu klisure. Unaokolo, u svim smjerovima, širila se pustinja. Ponegdje ravna a drugdje brdovita.

— Hladno — reče Og. — Hladno pustinijsko vrijeme.

Buck pogleda svoga sugovornika, zagrnuta samo oko bokova, u mokasinama i s perom u kosi. A McKee je bio odjeven i ipak mu je bilo vrlo hladno.

– Mora ti biti hladno – reče Teksašanin. – Jedno pero te neće zaštititi od vjetra.

– Meni nije hladno – izjavi crvenokožac. – Winston je ubio mog nećaka.

Buck se sjeti mrtvog Indijanca kojeg su on i Winston našli u pustinji.

– Šteta što je tada izbila pucnjava – smrkne se McKee. – To nije bilo potrebno.

– Og nije dovoljno govorio, zar ne? – upita Tarahuana.

– Tada ne.

Og se udobnije smjesti:

– Ljudi suviše govore. Og premalo. Svijet je lud, McKee.

– Otkad postoji.

– Moj nećak je mrtav. Njegova majka jauče, a Winston je još živ.

Buck ne odgovori. To su njihove brige, pomisli, a ja imam svoje.

– Što da uradim, Buck? – upita Indijanac.

Buck je odavno naučio vještinu da na pitanje odgovara pitanjem:

– A što misliš da bi trebao uraditi?

– Ubiti Barta Winstona.

– On je ubio i druge Tarahuane, zar ne?

– Ne znam sigurno. Pronalazili smo mrtve Tarahuane. Uvijek me tak u leđa. No mi pokušavamo živjeti kao bijeli ljudi, ali ne koristi.

– Što time misliš reći?

– Bijelci tvrde da sporove treba riješiti sudac. Kad bijeli čovjek ubije Indijanca, njega čak ne stavljaju u zatvor.

– To je istina. Često...

– Ali ako Indijanac samo udari bijelca, odmah ga zatvore.

– Žao mi je što je tako – reče Buck, ali to ti neće pomoći.

Og se zagleda prema sjeverozapadu gdje su bile granice velikog

ranča. Buck izvuče dalekozor. Ranč se jasno razaznavao. Og je pratio smjer njegova pogleda. Čeljusti su mu bile čvrsto stegnute, a oči zloslutno sjale.

– Ja sam vođa Tarahuana – reče gotovo i ne pomićući usne. – Postao sam to nakon smrti Velikog Moga, koji je bio moj otac.

Buck je šutio razmišljajući o onome što je saznao posljednjih dana. U divljim i dugotrajnim sukobima Tarahuane su uspjeli otjerati Apaše sa svog područja i od tada su mnogo godina živjeli u miru. Sve do dolaska Winstona i njegovih teksaških jahača.

– Kako to da Og do sada nije uspio postaviti Winstonu zasjedu? Ili Carlu Humphriesu i ostalima s ranča? – zapitao je Magarca Jamesa kad su ustali poslije spavanja.

– Vjerska pravila im to ne dopuštaju. – objasnio je policajac. – Ili se bore otvoreno ili, ako to ne mogu, povlače se.

– To baš nije sasvim istinito. Mene su dočekali u zasjedi prvog dana kada sam došao na ovo područje.

– Og kaže drugačije. Naravno, bilo je Indijanaca uokolo u grmlju, ali Og se jedini s tobom borio i on te onesvijestio.

– To bi moglo biti istinito – nasimijao se Buck. – Ja nisam ništa vidio, Bart Winston je tvrdio da su me zaskočili ostali Tarahuane.

– Ja bih ipak povjerovao Ogu.

– Kako to da tako dobro poznaješ Tarahuane, James? Rekao si da si ovdje tek dvadesetak dana.

– Obično se prije svake akcije dobro raspitam o svemu.

Buck podiže dalekozor prema horizontu i zagleda se u pustinju koja se prostirala do Sonore u

Meksiku. Tortilla Joe je već bio negdje dolje, a Magarac James krenuo je u nepoznatu smjeru, vjerojatno isto tako s onu stranu granice.

Tarahuane su imali špijune u Nuevi Margariti. Javljeno je da je netko pretukao šerifa Jonesa. Oko očiju bile su mu modrice, tri prednja zuba izbijena, a cijelo lice oteklo i plavo.

– Možda ga je udario konj? – nagađao je Buck.

– Nije. Prebio ga je Carl Humphries na Winstonovu ranču one noći kada ste vi, momci, pobjegli iz zatvora.

Tortilla je čuo razgovor.

– Zašto bi Carl to uradio? Priča se da je upravo Winston postavio Jonesa za šerifa. Da bi to mogao uraditi, jedan Winstonov čovjek je izazvao bivšeg šerifa i ustrijelio ga.

– Winston se razljutio jer Jones nije uhvatio vas trojicu – reče indijanski izviđač koji je dobro govorio engleski. Kad je bio dječak poslali su ga u školu za indijansku djecu u Tucsonu.

– Čini se da taj Humphries obavlja sav prljavi posao za Winstonu – reče Buck. – I tebe je premlatio, zar ne Tortilla?

– Ali ne bez pomoći – odbrusi Tortilla Joe.

– I to se priča u gradu. – reče Izviđač. – Čuo sam u salunu. Jedan kauboj reče da bi Tortilla pobijedio da se drugi nisu umiješali.

– Točno – izjavi Tortilla. – Bilo ih je previše. Ali doći će dan osvete.

Buck ga je postrance odmjerio. Poznavao je svog prijatelja bolje nego itko drugi. Znao je da se pod naizgled dobroćudnom vanjštinom krije neslomljivi muški šovinizam

– muškarac je sve, žena ništa. Winston je povrijedio Tortillino samoljublje i time postigao da on mnogo izgubi u očima sunarodnjaka. Najprije mu je preteo Lupitu, a onda su ga njegovi ljudi prebili. No prije ili kasnije, Buck je bio u to siguran, Tortilla će se osvetiti Winstonu, pronaći će neki način.

Indijanski izviđač imao je i poruku za Bucka.

– Mama vas traži, McKee.

– Ništa novo – nasmijao se Buck. – I nekoliko ljudi od zakona.

Mama kaže da nema ništa protiv vas. Želi vam vratiti novac koji je uzela iz vašeg novčanika kad vas je Winston onesvijestio.

– Što to pričaš? – začudi se Buck. Često su ga pljačkali kad bi mu alkohol oduzeo razum, ali nikada nitko nije ponudio da mu vrati novac.

– Mama kaže da je sakrila novac jer je znala da će vas opljačkati kad vas budu vodili u zatvor.

– Do vraga! – začudi se McKee.

– Treba li joj vjerovati?

– Da. Uvijek je bila pravedna i poštena s nama Tarahuanama. Kaže da se popela na zatvorski prozor da bi vam vratila novac, a vi ste je udarili tako da se onesvijestila.

McKee je samo zastenjao.

– Onda joj je netko nešto podmetnuo pa je pala. Iščašila je ruku pa jedva otvara boce.

– Žalim je – izjavi Buck.

– Kaže da vas ljubi.

– Ta će ljubav ostati neuzvraćena.

Buck odluči da se ne pojavljuje pred Mamom bez obzira na novac. Osim toga u džepu mu je zveckalo nekoliko kovanica. Dobio je predumam od Magarca Jamesa. On i Tortilla svaki po dvadeset dolara.

Buck pogleda Oga koji je čučao uz njega i dalje promatrao pustinju.

— Ti tvrdiš da Tarahuane ne krađu Winstonove krave?

— Tvrdim. A to što Bart Winston kaže da je uzajmio naše zemljište da bi napasao krave, to je laž.

— Znam zašto to radi — reče McKee. — On sam ima premalo pašnjaka, a vi imate dobru travu, visoku do pasa.

— Dobra trava — ponovi Indijanac.

— Koliko goveda imate?

— Samo konje, nemamo krava. Vlada nam daje krave svakog proljeća i jeseni.

— Otkud im?

— Kupuju od Winstona. — objasni Og. — Tvrd zalogaj. Mršavo. Nema mesa, sama kost.

— To je lako riješiti. Iznajmite Winstonu svoje pašnjake, pa ćete dobiti debele krave.

— Ne — poglavica odmahne glavom. — On bi prodao debele na tržištu, a nama dao mršave.

Buck razmisli.

— Rekli su mi da je Winston došao u ovaj kraj zajedno s novim nakupcem za vojsku. Gdje je taj sada?

— Negdje duboko u Meksiku.

— Što će, do đavola, bijeli čovjek u Meksiku?

— Varao je vojsku. General ga je najurio. Pobjegao je u Sonoru.

— Čime se tamo bavi?

— Možda kupuje stoku — slegne Indijanac ramenima.

Buck ga dobro pogleda. Taj je momak nešto krio, nešto važno. Takav osjećaj je imao i kad bi razgovarao s Magarcem Jamesom.

Ovdje se događa nešto krupno kad su poslali takva čovjeka kao što je James. Buck nije mogao pred-

vidjeti kako će se stvari dalje odvijati. Znao je samo da se neko vrijeme mora pažljivo kriti. James je želio da Bart Winston i Jones povjeruju da je Buck McKee odavno napustio ovo područje Arizone. Stoga je Buck odabrao ovu uzvisinu kao promatračnicu. Odatle je neopažen mogao držati na oku zgrade Winstonova ranča.

Jahači su neprekidno odlazili i dolazili. Činilo se da ih je više otišlo na jug nego što se ih vratilo na ranč. Zbog udaljenosti Buck nije bio siguran, ali čini se da je i Carl Humphries bio među onima koji su otišli u Nuevu Margaritu.

S druge strane nije opazio nikoga tko bi nalikovao na Barta Winstona.

— Dosta mi je stražarenja, Og — Buck ustade i protegne se.

— Ja ću paziti.

— Odlazim, ne mogu više mirovati.

— James će pitati kamo.

— U stari Meksiko.

— Sretno.

Buck se spusti do svoga konja, uzjaše i pođe uskom stazom prema dolini. Stigavši do podnožja, podbode konja i ovaj krene laganim ugodnim kasom.

Buck je bio konačno zadovoljan. Pod sobom je imao dobroga konja i udobno sedlo. U pokrivaču je imao zamotan komad sušenog mesa i nekoliko kutija metaka za revolver i vinčesterku.

Iako mu je bila na putu, nije ujahao u Nuevu Margaritu, nego je obišao gradić nekoliko kilometara zapadno. Dobro bi mu došlo toplo jelo i gutljaj burbona, ali Magarac James reče da se mora kriti i Buck se krio. Obilazeći grad, zaštićen sumrakom McKee se nasmiješi, pomislivši kako bi Mama bila ljuta

kad bi znala da je u blizini a nije svratio da joj se javi.

Četiri kilometra južnije konj pokuša skrenuti u stranu. Buckova se pažnja odmah pojača, iako se konj vjerojatno plašio zeca.

Za svaki slučaj povukao je revolver i bio spreman pucati kada se u polutami pojavio obris jahača. Snažan, velik čovjek jahao je isto tako veliku mazgu. Razmak se brzo smanjivao a onda Buck, ukočen od iznenađenja, polako vrati oružje u korice.

– Mama! – zavapi.

– Čekam svog čovjeka – reče ona maznim glasom.

– Zaboga, ženo, prekini s tim. Ja nisam tvoj čovjek. I kako si saznala da prolazim ovuda?

– Što si ljući, to si ljepši. Moj sin, mislim na Alfreda, dobio je zadatak da pazi kuda će proći.

Buck nije opazio da ga bilo tko prati.

– Moja druga dva dječaka, Juan i Miguel, također su pazili. I moje kćeri. Piedad, Maria Elena i Maria Louisa.

– Pa koliko ih imaš?

– Da vidimo – Mama napući debele usne i počne brojiti na prste. Kad je došla do deset, Buck se nehotice strese.

– Petnaest, Buck. Sedam djevojaka, osam dječaka.

– Divna, mala obitelj!

Mama se sretno nasmija.

– Drago mi je da voliš djecu, ljubavi. Ti i ja imat ćemo ih još, koliko god ti srce zaželi.

Buck je promatrao njeno široko, simpatično lice pitajući se što da radi. Nije je želio uvrijediti. Onda se sjeti da je to uradio već više puta, ali to nije oslabilo njenu privrženost i odlučnost da ga zadrži za sebe. Stoga uradi jedino moguće. Pobježe.

Njegov je konj bio brz i izdržljiv. Protiv svojih principa Buck iskoristi i ostruge i bič samo da bi postigao veću brzinu i životinja sunu naprijed kao pomamna.

Minutu kasnije se osvrnuo.

Mama ga je slijedila tukući svoju mazgu kratkom vrbovom šibom. Usprkos debljini polehla je na vrat životinje. Što je brza ta mazga, razmišljao je Buck. Iako su izdržljivije, obično su sporije od konja. No Mamina je, čini se, u svemu bila bolja. Tek kada se spustila potpuna tama, Buck iznenađa skrene i sjaha iza nekoga grmlja. Mama protutnja na udaljenosti od nekoliko metara, ali uskoro opazi prijevaru. Gotovo puni sat jahala je lijevo i desno zovući ga imenom. Tek kada se udaljila daleko prema sjeveru, Buck iziđe iz zaklona. No prošlo je još pola sata prije no što se uspeo u sedlo i usudio potjerati konja galopom.

Zora ga zatekne duboko u Sonori. Bio je premoren. Osjetivši se relativno sigurnim od Mame, pronađe uzvisinu s koje je imao dobar pregled nad okolišem pa prilegne. Konj je pasao škrtu travu ispod brežuljka.

Gdje li je sad njegov prijatelj Tortilla Joe?

X

Magarac James i Tortilla Joe rastali su se u mjestu San Juan de Dios, osamdesetak kilometara daleko od američke granice. –

– Nitko ne bi mogao pretpostaviti – reče Tortilla – da si sa sjevera Amerike, amigo.

– Imam prilično prakse s bojom. Što sam stariji, to više izmišljam i lažem – reče James.

– Lažljivci moraju imati dobro pamćenje.

– Drugim riječima, onaj tko ne laže ne mora imati dobro pamćenje – zaključio James. – Upamti si što smo se dogovorili. Ne pokušavaj me pronaći. Ja ću naći tebe. I hvala ti što si me prerušio u Meksikanca.

– To je lako – izjavi Tortilla. – Potrebno je samo znati iz kojih se biljaka dobiva prava boja. I upamti, imaš nešto indijanske krvi u sebi.

– Bart Winston te je vidio, prepoznat će te ako mu dođeš pred oči – upozori James. – Mene ne pozna, a pogotovo ne u ovim širokim hlačama i bijeloj košulji.

– Ne moraš brinuti.

– Ti, dakle, pazi na leđa! Ne želim tvoju krv na mojoj savjesti, Tortilla Joe.

– Ni ja ne bih htio da bude prolivena – Tortilla zakoluta očima. – Do videnja, Jamese!

– Do videnja!

Maleni čovjek i njegov magarac začas su nestali u gustu grmlju. Tortilla duboko uzdahne. Iako se nalazio u rodnoj zemlji, ipak je bio u velikoj opasnosti.

Tortilla je bio zabrinut i za Jamesa. Maleni policajac znao je španjolski, ali njegov naglasak ne bi zavarao niti jednog Meksikanca.

– Ne brini – utješio ga James.

– Reći ću da sam rođen na američkoj strani gdje sam donedavno i živio.

– Ali uz granicu se ne govori španjolski nego kombinacijom obaju jezika, Jamese.

– Misliš li na ono što nazivaju Tex-Mex? To mi ne zadaje teškoće.

James je odjahao tako siguran u sebe da zaista nije imalo smisla brinuti. Stoga Tortilla razmisli o

drugom svom prijatelju. Bilo mu je drago da je Buck ostao s onu stranu granice na neopasnoj dužnosti da motri ranč. Tortilla zavrti svojom teškom, crnom glavom. Taj njegov prijatelj uvijek bi upao u neke neprilike. Činilo se da, zapravo, neprilike traže Bucka.

Daleko na sjeveru, u glavnoj zgradi ranča Bar N, Bart Winston je pregledavao dokumente. Bankovni izvještaji s Istoka bili su više nego povoljni. On je bio bogat čovjek. A kad je prije nekoliko godina došao ovamo, po čemu se razlikovao od obična kauboja? Po tome što ga je poslao i pomogao mu novcem Big Boss iz New Yorka. Očito je u Winstonu vidio pravog čovjeka za svoje pothvate. Big Boss je obišao ove krajeve i nakon tog poslovnoga puta podučio Winstona što treba raditi. Kupljen je Bar N, započeli su različiti unosni poslovi. Big Boss je zaradio veliko bogatstvo, ali je dopustio da se uz njega obogati i Bart Winston.

Poslovi idu dobro, ali djevojka je počela smetati. Bart pomisli da je preseli na prilično veliko groblje ranča, ali odmah napusti tu zamisao. Rodbina bi mogla dići preveliku buku oko njena nestanka pa bi vladini činovnici bili primorani povesti istragu. Onda se sjeti.

Za nekoliko mjeseci ionako mora u New York. Tamo će podnijeti obračun i primiti nove zapovijedi. Big Boss bi dobro znao što da učini s tako lijepom i glupom djevojkom.

Povest će Lupitu u New York.

Big Bossove su ruke bile okrvavljene u mnogim poslovima. Javne kuće donosile su mu milijune. Smjestit će Lupitu u jednu od njih iz koje nikada više neće izaći.

Na trijemu su odjeknuli teški koraci. To je zacijelo Carl Humphries. Evo još jedne lude. Pravi se važan a ne shvaća da je samo poslušno oružje koje tuče, ubija, krši zakon. Sve to za po koju pohvalu i nekoliko dolara.

Preko papira baci svoj kratki kaput. Kada je Carl ušao, Winston je upravo počeo motati cigaretu. Predradnik je bio odjeven u kratku bundu od ovčje kože, a lice mu je bilo crveno od hladnoće.

– Nešto vruće? – upita Winston.

– Čisti viski, gazda.

– Juan! – zaurla rančer. Stari Meksikanac u odori kućnog sluge nećujno uđe u prostoriju.

– Si, senjor?

– Viski – reče Winston. – Bocu i dvije čaše.

Dok je točio, Humphriesova je ruka lagano podrhtavala.

– Vani je gadno zahladilo, Barte.

– Ili si ti ostario – našali se Winston.

– Jedan dan stariji no što sam bio jučer. Živjeli!

Ispili su piće. Winston nije posegnuo za bocom, ali Humphries opet natoči u svoju čašu. Ruka mu više nije drhtala.

– Što si doznao?

– Čini se da su svi nekamo nestali. Svi osim Pabla.

Winston zavrti čašu prstima.

– On nije važan. Ako načini samo jedan krivi korak, mora nestati. Jasno?

Humphries kimne i skine kaput.

– Postaje toplije. Mama je sklonila Pabla na svoju farmu pilića. Hrani prasce i sakuplja jaja.

– Jones to zna?

– Mislim da zna. Ne miče se od Mamina bara. Kažu da su se on i Mama opet sprijateljili.

– Jones ga nije pokušao uhapsiti nakon što je pobjegao iz zatvora?

– Jones je ljut na nas. U gradu se priča da će Mama biti izabrana za mirovnog suca.

Winston se grohotom nasmija.

– Ona, sudac? – Kad je razmislio reče mirnije: – Možda to i nije loše. Ili će raditi kako joj mi kažemo ili ćemo prestati zalaziti u njenu krčmu.

Natoči i iskapi. Osjeti kako mu viski pali grlo i želudac. Vatra se proširi njegovim žilama i ubrzalo. Lupita se povukla u spavaonicu. Vjerojatno je već zaspala. Winston ustade:

– Nemam više vremena, Carl.

Humphries ga je pratio pogledom dok je koračao dugim, popločanim hodnikom i ušao u spavaonicu.

XI

Na kraju drugog dana putovanja, Tortilla Joe se udaljio već oko osamdeset kilometara od američke granice. Bilo mu je potrebno brijanje, kupanje i čvrst miran san, tri stvari koje putnik kroz pustinju može samo priželjkivati.

Srećom je debeli kauboj dobro poznavao pustinju. Znao je kako se pronalazi voda i zaklon.

Prije no što se rastao od Margarca Jamesa, mali agent mu je objasnio:

– Meksikanska goveda stižu u Sjedinjene Države na ilegalan način. Tamo ih preuzimaju beskrupulozni vojni nabavljači i preprodaju vojsci po visokim cijenama. Vojsci je potrebno mnogo mesa da bi nahranila i Indijance i vojnike. Ali to nije sve.

– Reci – poticao ga Joe.
– Iz Meksika stižu i velike količine droge – izjavio je James.
– A ti misliš da postoji neka veza između krijumčarenih goveda i droge? – upitao je tada Tortilla.

– Ništa nije nemoguće u ovoj igri – objasnio je mali čovjek. – Iskustvo me naučilo da uvijek razmotrim sve mogućnosti.

Činovnici na granici bili su ljudi provjerena poštenja. Stoga im je trebalo vjerovati da je sva stoka koja dolazi iz Meksika legalno kupljena a ne ukradena. Stizalo je, međutim, mnogo više stoke no što je bilo potrebno, bar u kraj oko Nueve Margarite. Upravo zbog toga pokrenuta je istraga i stigao je Magarac James.

Uvečer drugoga dana Tortilla Joe konačno je stigao na cilj. Malo, prijavio mjesto blatnih nastambi, pasa, skitnica i magaraca. Zvalo se Santa Maria de la Luz, ali nikome nije padalo na pamet da izgovori više od dvije prve riječi.

Po nečemu je mjesto ipak bilo važno. Američka policija sumnjala je da je tu središte za otpremu droge, uglavnom marihuane, koja se uzgajala stotinjak kilometara južnije u državi Sinaloa.

Lijepa djevojka mela je nogostup ispred barake. Tortilla zaustavi konja, skine šešir i nakloni se:

– Vrlo ste lijepi.

Djevojka, moglo joj je biti oko petnaest godina, porumeni i pogleda ga velikim, tamnim očima. Njegovo srce brže zakuca. Možda će je bolje upoznati dok bude u Santi Mariji?

– Možete li mi reći gdje je hotel. Gdje bih mogao dobiti sobu, senjorita?

– Senjorita Guadalupe Rodriguez Martinez, senjor. Podite do Cantine de Oro, na kraju ulice, desno.

Tortilla se opet nakloni i ponovo stavi šešir na glavu.

– Vi ste vrlo, vrlo ljubezni, osim što ste prava ljepotica, senjorita – nasmiješi se zavodnički. – Boravit ću nekoliko dana u ovom lijepom mjestu. Možda bismo vi i ja...

Zastao je usred rečenice. Iza djevojke se na vratima pojavio visok muškarac s velikim, crnim brkom. Nosio je odrpane hlače i široku košulju.

Zagledao se u Tortillu plamenim pogledom. Još jedna Lupita, pomisli nesretni Tortilla. Konačno, nije li Lupita skraćeno od Guadalupe. A nije li spomenuta i još jedna Cantina de Oro?

– Želim vam dobru večer – reče Tortilla i nastavi niz cestu.

Malo kasnije ipak nije izdržao napasti da se osvrne. Djevojke više nije bilo, muškarac ju je uvukao u kuću i vjerojatno na neki način kaznio zbog razgovora sa strancem.

U krčmi je pronašao samo jednu osobu. Da li je to sablast upalih obraza, beskrvnih usana, duboko upalih crnih očiju? Ne, to je žena. I može hodati i govoriti:

– Dobro mi došao, stranče! Želiš li ozlažiti grlo?

– Gdje su nestali tvoji gosti? – pita se Joe.

– Danas nije subota. Zovem se Guadalupe Smith. Zovi me Lupita.

– Daj mi pivo!

Strašilo za ptice počne okretati kotač čekrka i odnekud, iz dubine, izvuče drveni čabar u kome je plivalo nekoliko boca s pivom. Izvukla je dvije.

– Jedna za malu Lupitu?

– Zašto ne.

Čepove je izvukla zubima i odmah zaglavila grlić jedne boce u usta. Kad su prestali piti, Joeova boca bila je još napola puna, a Lupitina prazna.

– Žena lijepa kao ti, morala bi već biti udana.

– Ja sam bila udana – nasmiješi se Lupita. – Ali sada sam udovica. Prije tri dana bila je druga godišnjica otkako sam ostala udovicom.

– Što se dogodilo tvom čovjeku?

– Zaustavio je metak. Amerikanac mu je prostrijelio lopovsko srce.

– Jesu li ga uhapsili?

– Zašto? Mog je muža trebalo ubiti. A taj Amerikanac je ovdje vrlo voljen. Podijelio je nekoliko američkih dolara i svi su bili zadovoljni.

– Što je bio tvoj muž?

– Neposoban, sitni lopov. Nabavljač za vojsku Sjedinjenih Država. Ukrao bi cent s mrtvaca da mu se pruži prilika. On i Amerikanac, koji ga je ubio, bili su prije dobri prijatelji.

– Kako se zvao taj Amerikanac? – Tortilla je počeo povezivati neke otprije poznate činjenice.

– Bart Winston. Poznaješ ga?

– Neee...

– Rančer iz Arizone. Ovdje kupuje goveda i vodi ih na sjever. Doći će za nekoliko dana po novo stado, a njegovi su kauboji već ovdje. Pomazu našim rančerima prikupiti stoku.

– Dobra goveda?

– Ha! Već deset godina ovdje u Sonori nije bilo prave kiše. Rančeri su propali. Pale trnje s kaktusa da bi goveda imala nešto za jelo umjesto trave.

– Prespavaj noćas kod mene – predloži Lupita. – Čista posteljina, nema buha ni stjenica.

– Hvala. Odlazim. Pripremi mi nekoliko tortilja.

Oštar apaški ratni krik prekinuo je zanimljiv razgovor. Tortilla se munjevito okrenu povlačeći revolver. Onda prepozna čovjeka i ruke mu nemoćno padoše niz bokove. Bio je vrlo malen, vrlo crven a nosio je izvezenu košulju kakva se nosi samo praznikom. Hlače su mu bile vrlo tijesne, pripijene uz noge, osim na stražnjici. Ispod njih su provirivale ulaštene crne čizme vrlo visokih peta sa srebrnim ostrugama.

I sombrero je odgovarao toj luksuznoj opremi. Bio je od crne svile, visoke kupole i velika oboda, također okićena srebrom. Korice, vezane uz noge, ovog su časa bile prazne, revolveri su bili povučeni iako usmjereni prema zemlji.

Tortilla pogleda kroz vrata i ugleda velikog šarca koji je nosio sedlo Magarca Jamesa. Konačno, pomisli Tortilla. James se vrlo pametno odlučio da se riješi onog magarca.

– Jiiipiii – vrisnu Magarac James.

– Tko je ovaj elegantni gospodin? – upita Tortilla Joe Lupitu.

– Nikada ga prije nisam vidjela – prošaptala je. – Misliš li da je sasvim normalan?

– A tko je? – uzvрати Tortilla. Onda se obrati došljaku – Biste li sa mnom nešto popili, senjor?

– Zovem se Harry Whitmore Ramirez Gonzales de la Torre. A vi?

– Ovo je gospoda Smith, vlasnica lokala. Ja sam Jose de la Corona Martinez Garcia.

– Drago mi je, gospodice Smith. S vama bih se rado rukovao, gospodine ali držim revolver u ruci.

– Mogli biste ga spremati u ko-
rice – predloži Tortilla Joe.

– Istina, to bih mogao – sve-
čano su se rukovali a stisak je pre-
nio značajnu poruku. Tortilla se
obratila vlasnici: – Tri boce.

XII

Buck McKee je bio svjestan opas-
nosti koje ga čekaju onog časa
kada prijeđe granicu. Ne samo da
mnogi Meksikanci nisu voljeli
Amerikance, nego su mogli pretpo-
staviti da je on neki razbojnik za
kojim je raspisana ucjena – živ ili
mrtav.

Stoga je jahao obilazeći izdaleka
sva mjesta. Veća i manja. Prehra-
njivao se ulovivši ponekog zeca, a
vode, iako je nije bilo dovoljno za
velika stada, uvijek se našlo za put-
nika koji zna gdje je treba tražiti.

Drugog dana puta Buck je nai-
šao na malu udolinu čije je dno
bilo prekriveno truplima uginulih
goveda. Sakrivši konja i uvjerivši
se da nikoga nema u blizini, Buck
se odvažio do prve lešine. Kojoti su
izjeli dobar dio trbuha, pa je Buck
mogao vidjeti da se životinja preh-
ranjivala zvačući granje i koru
drveta. Pregledao je glavu uzalud
tražeći rupu od metka, kad neho-
tice gurnu nogom dugački rog i on
odmah otpadne.

To ga začudi. Na lubanji životi-
nje ostao je komad dugačak oko
deset centimetara. S druge strane,
otpali rog imao je prilično duboku
šupljinu. Buck ga pokuša vratiti na
mjesto i to mu odmah uspije. Rog
je stajao kao srašten, čvrsto i bez
vidljivih tragova loma.

Buck se ogleda. Neka su goveda
imala robove a neka nisu, pa pret-
postavi da su ih Meksikanci spre-
mili da bi od njih izradili dugmad i
ostale sitne potrepštine. To isto
nekada su radili i Indijanci, od
kratkih, crnih bizonskih rogova.

Dan je bio paklenski vruć, nebo
bez traga oblaka. Ovdje se ranče-
rima više isplatilo prodati stoku u
besćenje nego da im izgine od
žedi. Ako Bart Winston nabavlja
goveda u Sonori, zaista ne treba
sobom nositi mnogo novca.

Buck je oprezno odjahao dalje.
Okolo tri poslije podne oprez se i is-
platio. Tada je, doduše samo na
tren, u daljini zapazio odbljesak
sunca na čeliku. Kliznuo je iz sedla
i počeo osmatrati, ali više ništa
nije vidio. Buck izvuče dalekozor i
počne osmatrati brežuljak koji se
nalazio nešto niže od njegova polo-
žaja.

Najprije je otkrio konja. To mu
ne bi uspjelo da se životinja nije
odala mahanjem repa. Prošlo je još
punih pola sata, i tek tada otkrije
jahača, u trenutku kad se premje-
štao na novi položaj. Čovjek je
očito nekome postavio zasjedu. Na
glavi je imao neko pokrivalo slično
kapi američke konjice, a nosio je
karabinku koju je, legavši iza sti-
jene, namjestio u smjeru puta. Zah-
valjujući dalekozoru Buck je bio
siguran da to nije Meksikanac.

Zapitavši se tko bi to trebao pa-
sti u zasjedu, Buck dođe do vrlo
neugodna odgovora. To ga razb-
jesni, pa se odmah odluči za akciju.
Vodeći konja pješice se spustio gu-
stišem, noseći u ruci karabinu.
Nije se žurio, obišao je neznanca u
prilično veliku luku. Na kraju je
strpljivost bila i nagrađena. Našao
se niti deset metara iza čovjeka i
držao ga na nišanu. Preko mušice

proučavao je svoju žrtvu. Bio je to zaista bijeli čovjek, očigledno Sjeveroamerikanac. Zar je moguće da ga je poslao Bart Winston. Ta on nije mogao znati da je Buck u Meksiku!

– Čekaš mene, lopužo?

Oštar Buckov glas propara tišinu. Čovjek od straha ispusti pušku i okrenu se kao zvrk.

– Što... odakle si došao?

Usprkos mucanju, razabrao se južnjački naglasak. Čovjek se ipak brzo pribrao. Oštro, suncem upaljeno lice više nije pokazivalo strah. Bio je u izbljedjeloj plavoj košulji, levisicama i starim izgaženim čizmama. Njegove velike ostruge bile su obješene o pojas za municiju. Momak je, očito odlučio da se kreće bez mnogo buke.

– Čekaš da ti netko dode pred pušku? Znaš, vjerujem da čekaš baš mene. Istina?

– To je moja stvar!

– Ali i moja – kimne Buck. – Da nisam vidio odbljesak sa cijevi tvoje puške, sada bih se nalazio s druge strane, pred puškom.

– Lovim Apaše a ne bijele ljude.

Guverner Sonore objavio je rat Apašima. Ali kako ta objava nije donijela nikakve pobjede, svaki apaški skalp ucijenjen je sa pedeset pesosa, oko dvadeset dolara. Priličan broj Amerikanaca povjrovaio je da se pruža prilika za brzo bogaćenje. Jedina je neprilika bila u tome što guverner nije mogao razlikovati skalp Apaša od skalpa Meksikanca ili bilo koga drugog čovjeka crne kose.

– Ti radiš za Barta Winstona! – optuži ga Buck.

– Nikad nisam čuo za njega. Radio sam za Jaimea Kirkera, ali taj hoće sve za sebe pa sam prekinuo. Lovim sam. Zovem se Hank Hogeland.

Buck iznenada zamahne puškom i udari ga preko sljepoočice. Čovjek zatetura, a onda ga drugi udarac sasvim uspava.

Ležao je potrbuške a krv mu je klizila kroz rijetku plavu kosu. Buck podigne pušku i revolver i zavitla ih u gustiš. Onda izvadi municiju iz njegova pojasa i natrpa u džepove. Uzjaha i krene laganim galopom.

XIII

Sat nakon što se Buck rastao od Oga, Winston i njegov predradnik napustili su ranč. Jahali su izdržljive konje, a svaki je vodio i tovarnu životinju koja je nosila pokrivače, hranu i municiju.

U trenutku kad su uzjahivali, iz kuće je izašla Lupita.

– Kamo si pošao, mužu?

Winston spusti nogu natrag na zemlju.

– To se tebe ne tiče. Izbivat ću nekoliko dana, a kad se vratim, da te ne nađem ovdje.

– Ali dragi, ja te volim!

– Ti voliš samo jednu osobu na svijetu. Sebe. Jake – obratio se jednom kauboju – Ti si ovdje glavni dok nema Humphriesa i mene. Ako ovo stvorenje ne ode do jutra, otjerao je.

– Dobro, gazda.

Winston opet gurne nogu u stremen. Lupita ga čvrsto uhvati za lakat.

– Što ako sam trudna? Tvoje dijete...

Tvoj problem.

– Ali ti ćeš biti otac i...

Winstonova pesnica pogodi je usred lica. Zateturala je i pala, a licem je potekla krv.

– Krećemo, Carl.

U sumrak su ujahali među bi-jedne nastambe Nueve Marguerite. Pošli su ravno do krčme. Kao i obično, Mama za barom bila je jedina osoba u prostoriji.

– Pivo?

– Pivo.

– Kako je vaša lijepa ženica, gospodine Winstone? – nasmiješi se Mama.

– Uživa u bračnom životu – cinično će Winston. – A njen stari?

– Nije se otrijeznio otkad ste mu dali novac.

Winston se nasmija i upita kao slučajno:

– A tvoj najnoviji suprug?

– Najnoviji? Na kojeg to mislite?

– Znaš ti dobro na koga mislim.

– Ah, gospodina McKeea?

– Da, na njega mislim. Gdje je?

– Ne znam gdje je taj lupez. Ako ga uhvatim, ubit ću ga.

Muškarci su se nasmijali i krenuli prema izlazu. Noć je najpogodnije vrijeme za putovanje u ovim vrućim krajevima. Osvrnuvši se, Winston opazi Alfreda, jednog od mnogih Maminih sinova kako sav zadihan nešto šapće golemoj ženi. Winston nije mogao znati da je Alfredo prije kratkog vremena opazio Bucka McKeea koji je u velikom luku zaobilazio Nuevu Margarithu. Ne obazirući se ni na koga, Mama izjuri iz krčme i potrči niz ulicu.

Te noći Winston i Humphries, jašući prema jugu, osluškivali su neobjašnjive zvukove. Oko njih se čuo divlji topot koji bi iznenada prestao da bi se uskoro opet sve ponovilo. Stalo im je da ostanu nezapaženi, pa su se sklonili u jednu udubinu. Nisu mogli znati da to Mama progoni Bucka Mc Keea.

Sve se umirilo a onda se, sasvim blizu njihova skrovišta pojavi ja-hač. Usprkos tami mogli su razaznati da mazga nosi golemog ja-hača.

– Vidim li ja to dobro, Carl? Nije li ono Mama? – prošaptao je Winston.

– Mama na svojoj mazgi – potvrdi on.

– Koga đavola traži noću u pustinji?

– Možeš me objesiti ako... gledaj, jaše u krugu. Kao da nešto traži.

– Možda izgubljeno zlato – zahihotao je Winston.

– Misliš da postoji?

Winston se pope u sedlo držeći užu kojim je bio vezan tovarni konj.

– Mislim da postoji. Onaj prokleti Og zna gdje se nalazi.

Jahali su cijele noći i dio jutra sve dok ih nije zaustavila neizreciva vrućina. Sjahali su u podnožju nekih crnih stijena, pokraj malog izvora. Srndać i srna nestali su velikim skokovima. Svuda unao-kolo bilo je tragova divljači koja je dolazila na pojilo.

Rasteretili su i rasedlali konje i užetom ogradili prostor na kome je bilo trave. Onda su obojica legli i zaspali, zaključivši da nije potrebno da jedan od njih stražari. S jedne strane bili su zaštićeni okomitom stijenom a ispred njih se pružala pustinja. Mogli su se pouzdati u čula svojih konja čiji će ih nemir probuditi, bude li se približila bilo kakva opasnost.

Spavali su u travi. Konji su pasli, pili i na kraju potražili hladovinu. U dolini je remolinos, vrtložni vjetar, nosio u nebo stupove prašine.

Probudili su se oko četiri poslije podne. Carl Humphries je bio post-

avio nekoliko stupica od konjske strune i sada su se u njima koprčala dva malena zeca. Uskoro su se vrtjeli nad vatrom.

Jeli su, napili se vode i pripremili za odlazak. Dio doline već je bio prekriven dugim sjenama zapadnih brda. Jahači su nastojali jahati tim područjem jer je sunce još uvijek bilo visoko i nemišrdno palilo. Dugotrajna suša izvukla je iz zemlje i posljednju vlagu, sve je isušila i spalila.

Ljudi i životinje kao vučeni nekim jakim magnetom skretali su sve više prema jugu. Konji su bili okupani znojem, šeširi slijepljeni na čelu, košulje na leđima. Obojica su svukli svoje kožne štitnike i objesili ih straga na sedla.

Samo bi se ponekad dašak vjetrova spustio sa zapadnih planina donoseći trenutak olakšanja, isušujući znoj. Jahači su imali dovoljno vode. Nosili su je u posebnim impregniranim vrećama koje su napunili na izvoru.

Konje su napojili ulivši vodu u šešire. Svaki je dobio po jedan puni šešir, ne više. Po ovakvoj žegi mogli bi se razboljeti da suviše popiju.

Humphries se zabrinuto ogledao. Nigdje travke, nigdje čak ni bodljikava grmlja. A ponegdje u dubini truplo konja ili krave.

Ove nesretne životinje izmakle su vakuerosima prilikom posljednjeg okupljanja kad je iz tog područja otjerana sva stoka. Iskusni rančeri Sonore već su više puta doživjeli katastrofalne suše i znali kako će štetu svesti na najmanju mjeru. Kad je suša potrajala treću godinu zaredom, svoju su stoku dijelom otjerali na južnije pašnjake a dijelom prodali.

Sunce se počelo spuštati prema zapadu. Carl Humphries obriše čelo maramom, nabije šešir i vine se u sedlo. Odmah zatim podigao se u stremenima. Gledao je prema jugu zaštitivši dlanovima oči.

– Ako me vid ne vara...

I Winston se zagledao u tom smjeru. Konačno izjavi:

– Jahač dolazi prema nama. Mislim da nije ni Meksikanac ni Indijanac.

– Konj mu je prilično svjež, čini mi se – promrmlja Humphries. – Nema velikog sombrera... mislim da je gringo.

– Slažem se.

Zaustavili su životinje. Jahač je bio prilično daleko, ali se brzo približavao!

– Nešto s njim nije u redu. Vidi kako je povijen u sedlu – upozori Carl.

Izvukli su vinčesterke iz navlaka na sedlima. Winston zapovjedi:

– Odmakni se u stranu, Carl!

Neznanac ih je, činilo se, tek tada opazio. Zaustavio je konja i polako podigao ruku, dlanom naprijed, na apaški način.

– Možda jašemo ravno u zasjedu – promrmlja Winston. – U onim usjeklinama mogli bi biti drugi. Možda vjeruju da idemo u kupovinu goveda pa smo puni novca, što je točno. U mom je pojasu pravo malo bogatstvo.

– Zaći ću mu iza leđa, gazda.

Humphries pojaha prema zapadu i zatim presiječe ravno iza jahača koji je još uvijek držao desnu ruku u zraku. Bart potjera svoga konja naprijed.

– Što je s vama?

– Zove se Hank Hogeland. Imao sam sukob s jednim Sjeveroamerikancem.

– Čini se da vas je dobro sredio. Šakama?

– Puškom, onesvijestio me je. Onda mi je opljačkao svu municiju.

– Što radite ovdje, u Sonori?

Hogeland se otrese:

– To se samo mene tiče. Sve što od vas tražim je nešto metaka za kolt .45 i za karabin.

Humphries dojaha bliže:

– Nikoga tamo straga, Bart. Sam je. Tko je taj momak?

– Lovac na skalpove, rekao bih – odgovori Bart Winston. – Mislim da mu iz bisaga proviruje ljudska kosa. Iz desne.

Humphries se nagnuo u sedlu i povukao. Kosa je bila dugačka i kao ugljen crna.

– Tako je, skalp – Humphries se opet uspravi.

– Udario ga je neki Amerikanac, bar tako kaže – promrmlja Winston. Njegove oštre oči ispitivale su Hogelandovo lice. – Jeste li ga već prije vidjeli? Kako se zove?

– Stranac. Nije se predstavio.

– Možda je i on lovac na skalpove?

– Ne znam. Rekao sam vam sve...

– Opišite ga.

Dok je čovjek govorio, Winston ga je promatrao ispod spuštenih obrva. Humphries je za to vrijeme neprekidno pogledom pretraživao okolicu.

– Dat ćete mi municije?

Bart Winston odmahne glavom.

Hogeland ga pogleda a onda se okrene Humphriesu. Lica su bila hladna i bezosjećajna. Lovac na skalpove problijedi.

– Hoćete reći...niti jedan metak? Ovo je opasna zemlja, Apaši siju smrt unaokolo, a da o Yaqui-jima i ne govorim!

Winston se samo iskesio. Humphries je, namršten, šutio.

– Treba mi municija, ljudi. Bez nje sam prepušten na milost i nemilost divljacima. Neću se domoći granice.

Winston se obrati svom predradniku:

– Ako dobije metke, mogao bi poželjeti i ostalo. Carl, pojaši naprijed do one male uzvisine i uzmi ga na nišan. Vidiš li?

Humphries kimne.

– Onda ću ja poći za tobom a on, ako samo dotakne pušku ili pištolj skini ga iz sedla.

Humphries šutke okrene konja i odgalopira. Kad je odjeknuo njegov uzvik, Winston bez riječi obiđe Hogelanda i odjaše do brežuljka gdje je Humphries čekao s puškom o ramenu.

Winston se ogleda. Hogeland je polako jahao prema sjeveru. Noć se brzo spuštala, pa su ga uskoro izgubili iz vida.

– Koliko mu daješ života? – upita Humphries.

– Do jutra, možda. Onda će ga uhvatiti Apaši. Ili Yaqui.

– Trebali smo mu dati šaku municije.

Winston pogleda svog predradnika: – Zašto?

Na ovo Humphries nije znao odgovoriti. Nakon kraćeg vremena opet se javi Winston:

– Prokletstvo, ovo ne mogu odgonetnuti. Tvrdi da ga je napao neki Amerikanac. A znaš li kome odgovara opis?

– Ne.

– Bucku McKeeu.

XIV

Dva dana kasnije Buck McKee se s puškom u ruci nećujno približio čovjeku koji je stajao na vrhu

brežuljka i pažljivo promatrao dolinu koja se protezala u smjeru istok-zapad. Metar dalje, na isušenu cedrovu drvu, visila je bijela zastava.

Čovjek se naglo okrene i automatski počne dizati ruke. Zaustavile su se u ravnini ramena a široko, smeđe lice poprими izraz južnjačkog prijekora.

– Uvijek spreman na neslane šale, compadre – prigovori.

Buck se nasmija i spusti vinčesterku.

– Napunio si gaće, ha, Tortilla Joe? Jesi li uopće opazio moju bijelu zastavu na ovom cedru?

– Kakvo glupo pitanje. Da je nisam vidio, ne bih bio ovdje. Nisi li trebao ostati u Arizoni s Ogom i paziti na ranč Bar N.

– Og je postao suviše brbljav.

Tortilla se nasmija:

– Da ti povjerujem?

– U svakom slučaju on je dovoljan da stražari. Evo me ovdje.

Zagledali su se u dolinu. S obronaka se u nju spuštalo mnoštvo goveda. Danju bi stoka sama zašla u brda tražeći bilo kakvu pašu, jer je dno doline bilo prekriveno bijelom prašinom, bez vlati trave.

– Oko stotinu grla – procijeni Buck iskusnim okom. – Kome pripadaju?

– Jednoj staroj meksičkoj obitelji kažu da je njihov predak došao iz Španjolske prije nekoliko stoljeća, zajedno s ocem Garciom. Glava obitelji zove se don Manuelo Organo Garcia de la Calzada.

Bucka prođu trnci.

– Poštovanom donu nedostaje još nekoliko imena – reče. – A tko je bio otac Garcia.

Tortilla slegne ramenima.

– To ne znam. Samo sam čuo ime. Odavno je umro.

– Bez sumnje, ako se uzme u obzir da je stigao ovamo prije nekoliko stoljeća. Zašto prikupljaju ova goveda?

– Bart Winston ih je kupio.

– Siguran si? Tko ti je rekao?

– Don Organov predradnik. Ovih posljednjih godina, tvrdi on, Bart Winston je kupio mnogo stoke od njegova gospodara.

– Winston je sada u Santa Mariji – obavijesti ga Buck. – Prije otprilike dva sata vidio sam njega i Carla Humphriesa. Tamo su već dva dana. Imali su sastanak s nekoliko Amerikanaca koji su došli iz Mazatlana.

Mazatlan je meksička luka nekoliko kilometara jugoistočno od Sante Marije.

– Dovezli su se kočijom. Mogu ti reći da ih je vukao par krasnih riđana.

– I ti tvrdiš da su prešli cijeli taj put da bi razgovarali s Winstonom? – začudi se Tortilla.

– To mi je ispričao neki dječak. Ja sam se u mišju rupu.

– Što si još saznao, Buckshote?

– Da je tih sastanka bilo i prije. Tko zna što spremaju?

Tortilla slegne ramenima. Buck gurne šešir na zatiljak:

– Nećeš vjerovati ali ona dvojica su imala tjelesnu stražu. Prebrojio sam ih, dvanaest revolveraša. Joe. Naoružani do zuba.

– Meksikanci?

– Ne. I to je najčudnije. Sve Sjeveroamerikanci.

– Znači da su u kočiji vozili nešto skupocjeno. Možda zlato?

– Ne znam. Prokleta kočijica izgledala mi je sasvim prazna. Ipak, ispričaj sve to Jamesu. Uostalom, gdje je?

– Zajedno sa mnom sudjeluje u gonjenu stoke – izjavi Tortilla Joe.

– Što? Zar je posve poludio? On je bijelac. I slijepac će pogoditi da nije Meksikanac.

– Više ne nalikuje na bijelca – nasmije se Tortilla. – Tako sam ga obojio da ga ni vlastita majka ne bi prepoznala. Navukao je nedjeljno meksičko odijelo i priča naokolo da se baš iskrcao s broda. Doplovio je, kaže, iz Gvatemale.

– Ako ga netko vidi na onom prokletom magarcu, odmah će ga prepoznati.

– Sada jaše jednog od donovih konja a magarac vuče kuharska kola. Nitko, pa ni najbolji poznanik ne bi sada mogao prepoznati Jamesa.

Buck slegne ramenima.

– Recimo da je tako. Kad se stado prikupi, što onda?

– Istjerat ćemo ga iz ove doline. Na zapadnoj strani je još dio pustinje koja se prostire prema sjeveru. Tuda ćemo polako goniti stoku prema granici i čekati da stignu ostala stada.

– Kako to misliš?

– Kažu da Winston želi najmanje tisuću grla. Rančeri su sretni da ih se riješe jer će ionako uginuti za koji mjesec ako ne padne kiša – objasni Tortilla. – Winston plaća manje od jednog dolara za par rogova.

– Jeftino – promrmlja Buck. – Ali, govoreći o rogovima, ova goveda vjerojatno imaju mnogo krvi teksaških dugorogih goveda. Jesi li malo pažljivije pogledao te rogove?

– Zašto? – začudi se Tortilla Joe.

Buck mu ispriča o uginulom stadu.

– Udario sam nogom o jedan rog i znaš li što se dogodilo? Rog je otpao, ali je batrljak ostao stršati iz glave.

– Zbog čega bi ta priča trebala biti zanimljiva?

– Još nisam siguran – promrmlja Buck promatrajući dolinu.

– Mi se ovdje bavimo glupostima – reče Tortilla – a naš prijatelj Doc Myers čeka gore u Montani.

– Nisi se trebao zaljubiti u Lupitu.

– Lupita je prošlost – izjavi Meksikanac svečano. – Nismo smjeli doći u Nuevu Margaritu, niti se sresti s Magarcem Jamesom.

– Možda se nikada nismo trebali roditi? – upita Buck podrugljivo.

Tortilla se grohotom nasmija.

– Vraćam se. Čeka me žigosanje krava. Bolje bi bilo da udarim žig onom Bartu Winstonu.

– Jednom si već pokušao – podsjeti Buck – no izvukao si kraći kraj.

– Ne bih da me nisu napali s leđa. I ti mi više tako ne prilazi. Gotovo sam umro od straha.

– Pozdravi Jamesa – nasmija se Buck. – Ja ću se muvati po brdima i istraživati, a kad mi budeš trebao, izvjesit ću ovu bijelu krpu. Kad stado krene, i ja ću za njim.

Tortilla Joe uzjaha.

– Čuvaj kožu od rupa, amigo.

– Nastojat ću. I ti se čuvaj.

Tortilla Joe odjuri nizbrdicom, a Buck ostade čučeci. Usput je grickao kao kamen tvrdi komad suhoga mesa. Dan se bližio večeri kad je uzjahao i pošao prema Santi Mariji, udaljenoj tridesetak kilometara. Nije se usuđivao širokim kolnim putem nego je jahao kroz visoko grmlje. Nije bilo udobno, ali vjerojatno sigurnije. U to se uskoro uvjerio kad je na cesti

ugledao dva jahača. Vodili su tovarne konje. Iako je bilo već prilično tamno, kroz dalekozor prepozna Barta Winstona i Carla Humphriesa. Kao i obično, Winston je jahao i pola metra ispred Carla.

Moglo se zaključiti da su krenuli na Organovu haciendu, smještenu u dnu doline, tamo gdje je bilo prikupljeno stado. Dok je bio na brežuljku, Buck je mogao vidjeti u daljini obrise mnogih zgrada.

Promatrao ih je sve dok nisu nestali u večernjem sutonu. Onda krene prema Sanati Mariji.

Nije ušao u mjesto već se ulogorio oko kilometar sjevernije, u maloj šumici. Potraži zamke koje je prije postavio i u njima nađe dva zeca. Oba su uginula, nastojeći se osloboditi.

Imao je mesa za večeru.

Objesio je oba na granu i upravo s jednoga gulio kožu kada iz smjera grada začuje šuštanje grmlja i polomljene grančice. Brzo je dohvatio pušku i povukao se dublje u gustiš. Odmah zatim na čistini se pojavi meksički dječak. Bio je odrpan i bos.

Ogledao se a onda tiho pozove:

– Senjor Americano...sâm sam.

Buck je čekao. Nisu se čuli nikakvi drugi zvukovi. Tek kada se dječak okrenuo da bi se vratio u mjesto, Buck izađe na čistinu.

– Kako si, Beto?

– Dobro. Gringosi koji su se dovezli u kočiji, otišli su iz grada prije jednog sata.

– U kom smjeru?

– Odakle su i došli.

– A druga dva Amerikanca?

– Oni su otišli. Odjahali su cestom koja vodi do bogatog rančera, do don Organa.

– Jesi li još štogod saznao?

– Gringosi...svi gringosi, održali su sastanak u Cantini de Oro. U sobi gospode Smith. Sjeo sam pod prozor i slušao. Govorili su engleski.

– Jesi li ih razumio?

– Ne, senjor. Ja ne znam engleski. Čuo sam svaku riječ, ali ih nisam razumio.

– Dobro, mladiću – Buck izvuče jedan američki dolar iz svog novčanika. – Ovo je za tebe.

Tamne oči se raširiše:

– To sve, senjor?

– Da.

Dječak ostade zapanjen. Nikad u životu nije imao toliko novca, možda ga toliko nije posjedovala ni cijela njegova velika obitelj.

– Donijet ću vam nove vijesti, senjor, sutra ujutro.

– Jesi li ikome pričao o meni?

Dječak je malo oklijevao a onda reče:

– Nikome.

– To je sve, Beto – kimne Buck.

– Vidjet ćemo se sutra.

Dječak nestade u grmlju. Buck je zamijetio njegovo oklijevanje i odmah poduze odgovarajuće korake. Sat kasnije našao se opet na uzvisini s koje je, zajedno s Tortilom Joeom, promatrao okupljanje goveda. Tamo je pripalio vatru od sasvim suhih grančica da se ne dimi. Najprije je ispekao meso a onda izmijesio malo tijesta i ispekao ga na čeličnoj viljušci.

Utaživši glad i žeđ sjeo je i naslonio se na veliki kamen. Dolina je već bila u potpunoj tami. Ponekad bi, usprkos udaljenosti mogao, čuti mukanje krava. Iz daljine se čulo i zavijanje kojota koje je naglo prestalo. Buck je znao što se dogodilo. Čopor je gonio nekog zeca uz uzbuđeno i divlje lajanje. Onda su uhvatili nesretnog dugouška i u tišini

ga rastrgali, boreći se svaki za svoj dio.

Kauboј smota cigaretu. Zamišljeno je pušio zaklanjajući šakom žar cigarete.

Razmišljao je što da dalje učini.

Sat ranije napojio je konja na pustinjском izvoru oko kojeg je zemlja bila izgažena papcima i kopitima. Sada je životinja bila svezana, samo koji metar od Bucka, dobro sakrivena šipražjem.

Buck je bio sit i vrlo umoran. Put je bio dugačak i zamoran, vremena za san vrlo malo. Događaji su se odvijali prebrzo, mnogo je toga još bilo nerazjašnjeno.

Cigareta se ugasi a opušak mu klizne između prstiju. Buck McKee je zaspao. Puška je ležala kraj njega a revolver u koricama. Sanjao je Montanu. Male, nježne glavice visibaba koje su probijale koru snijega koji se brzo topi.

XV

Te večeri, upravo kad je Tortilla Joe pripremao ležaj, Magarac James side s kola s namirnicama i sjedne uz njega. Na koljenima je držao veliki limeni tanjur s grahom i tortiljama.

Pogleda večeru i namršti se.

— Zar je to sve što se ovdje jede?

— To je sve što uopće imaju — objasni Tortilla. — I zbog toga se smatraju sretnima.

— Kad ste bili djeca, ti i Buck, također ste jeli samo grah?

— Ponekad bismo u zamku uhvatili tvora.

— Nije čudno da si ostao malen

— zaključuje James.

— Buck je jeo što i ja — ispravi ga Tortilla — a on je vrlo visok.

Ponekad mu je taj policajac išao na živce, osobito danas. U ponoć je Tortillu očekivalo stražarenje od dva sata a prije toga, u najboljem slučaju, četiri sata spavanje. I James je bio u istoj smjeni, pa ako je želio pričati, mogao je pričekati do ponoći.

— Možemo li na spavanje ili nešto kriješ pod tim svojim velikim sombrerom?

— Prisluškiavao sam razgovor predradnika s nekim starim vake-rom. Bart Winston i Carl Humphries prije otprilike pola sata dojahali su na hacijendu.

— Pa to se moglo očekivati.

Tortilla mu ispriča o nedavnom dolasku i razgovoru s Buckom McKeeom. James je zamišljeno kimao glavom.

— Pretpostavljao sam da Buck neće dugo izdržati bez akcije. Što si još saznao?

Tortilla mu sada ispriča o dvojici stranaca u kočiji i jakoj pratnji.

— Buck tvrdi da su došli iz Mazatlana? — upita James.

— Da.

— Omča se steže — kimne James ozbiljno. — Mazatlan je ulazna luka za drogu namijenjenu Meksiku i Sjedinjenim Državama.

— Valjda ne misliš da su ti momci donijeli drogu Winstonu?

— Pretpostavljam.

— Ali nemaš dokaza — upozori Tortilla. — Nisu li goniče svakog stada temeljito pretražili prilikom prijelaza granice?

— Vrlo temeljito. Skinuli su ih do gola.

— I ništa nije nađeno?

— Ništa.

— A oprema?

— Čak su i sedla rasparali, ali bez uspjeha.

— Do vruga! — razljuti se Tortilla bez obzira na pospanost. — Ako droga ulazi, nekako je mora prenijeti.

— To ćemo otkriti nas trojica — mirno će James.

Tortilla zijevne.

— Ne gnjavi, Magarče — upozori Tortilla. — Užasno sam pospan, a tek što sklopim oči doći će momak i probuditi me udarcem čizme u rebra. I ti si u istoj smjeni, zar si zaboravio?

— Zar bih mogao? — nasmija se James. — Zar se na okupljanju i žigosanju stoke uvijek tako malo spava? Čovjek nema prilike ni da svuče hlače kada se zavlači u pokrivače.

— Hej, zar si ti prvi put na okupljanju stoke? — začudi se Tortilla.

— Prvi i nadam se jedini.

— Onda znaj da hlače skidaš samo kad priroda to zapovijedi.

Magarac James ode nekamo, a Tortilla Joe istog časa zaspi. Sajnjo je velike, goleme kupine koje su rasle u Montani. Velike, okrugle, sočne i slatke. Samo se malo nagneš u sedlu, ubireš i jedeš. Začas su ti zubi ljubičasti, pa kad progovoriš ili se nasmiješ nalikuješ na dječaka kome su upravo ispali mliječni zubi.

U to vrijeme Bart Winston sjedio je u velikoj dnevnoj sobi stare Haciende s Organom, pijući vino za velikim stolom od tvrdog drveta koji je, prije više od dva stoljeća,

na španjolskom jedrenjaku oplovio Cape Horn. Iako bi to teško priznao, don Organo je bio na rubu propasti. Imao je dva sina. Jedan je u Rimu studirao teologiju a drugi u Madridu medicinu. Oba su bili težak teret za ograničene prihode haciende. Jedina

Organova kćerka udala se i živi u Mexico Cityju. Njen je miraz bio udarac za uzdrmane financije haciende a na žalost, nije se udala baš najbolje pa je Organo morao novcem pomagati mladi par. A uza sve to duga, katastrofalna suša.

Ipak je Organo pokušavao izigravati čovjeka koji u rukama ima sve adute. I prije no što je započeo znao je da će izgubiti, ali ponosna španjolska krv nije mu dopuštala da se preda bez borbe.

Pijući domaće vino Bart Winston je prikrivao smiješak. Dobro je znao u kakvu je položaju Organo. Državi je bio dužan tisuće i tisuće pesosu zaostalog poreza pa su mu mogli oduzeti hacijendu. Bio je u Winstonovim rukama, koji nije namjeravao popustiti ni za dlaku. Vrteći nož u živoj rani podsjetio je da će uskoro sva stoka na ranču izginuti od žeđi i gladi. Ionako su goveda već sada sama kost i koža.

— Prije no što ih dotjeram do granice, izgubit ću mnogo grla — upozorio je vlasnik ranča Bar N. — Morat ću se kretati vrlo polako, inače će uginuti.

— Uskoro će kiša Winstone.

— To slušam otkako sam kupio prvu kravu u Meksiku. A odonda nije pala niti jedna kap. Ni na svom ranču nemam dovoljno trave da ugojim ova mršava goveda, Organo.

To ga podsjeti na Oga i ostale tvrdoglave Tarahuane. U njihovu je rezervatu trava visoka i sočna. Kako da slomi tvrdoglavost tih prokletih crvenokožaca? Kada ovo novo stado dotjera u Arizonu, pustit će ih u rezervat pa makar morao unajmiti cijelu vojsku revolveraša da ih čuva. U glavnom gradu unajmit će nekoliko pravnika, dati im novca da potkupe senatore i

trava će, na kraju, ipak biti njegova.

– Kasno je – reče don Organo.
– Sutra ćemo nastaviti razgovor.
– pljesnuo je rukama i odmah se pojavi sluga. – Odvedi gospodina Winstona u njegovu sobu, Martine.

Winston se nađe u vrlo lijepo uređenoj spavaonici. Krevet je bio velik i visok, od hrastovine a pokrivači debeli i meki. Rančer legne i utone u meku postelju. Nezadovoljno opsova.

Nije volio meke postelje. Poželio je da spava s Carlom Humphriesom u nastambi za vakere.

Tamo je bila u toku partija pokera. U igri su bili mali iznosi, a Humphries je neprekidno dobivao. Oko jedan u noći svima je bilo dosta.

Humphries gurne hrpu pesosa i bakrenjaka prema najstarijem čovjeku za stolom:

– Hoćeš li to podijeliti djeci na ranču? Neka svaki dobije jednaki dio.

Starac ga zapanjeno pogleda:

– Nećeš uzeti taj novac?

– Za djecu!

Ljudi oko stola se nasmiješe. Odjednom su svi bili opet dobro raspoloženi. Evo jednog gringa s velikim srcem, hrabra i darežljiva.

Humphries se nije nasmijao. Samo nekoliko minuta prije ti su isti ljudi nešto gundali sebi u bradu, šaputali o označenim kartama i prevelikoj spretnosti ovog gringosa. Za velikog Winstonova predradnika ova je igra bila samo zabava pred spavanje, da nekako utuče vrijeme. Za ostale su i ti neznačajni ulozi bili vrlo veliki. Hrpica sitniša bila je veća od jedne njihove mjesečne plaće.

– Podijelit ću djeci – ponovi starac. – Hvala.

Humphries odgurne stolicu i ustane. Dok se spremao na spavanje razmišljao je hoće li novac zaista biti podijeljen ili će ga starac zadržati za sebe i napiti se kad idući put svrati u Santu Mariju?

Nekoliko minuta kasnije već je čvrsto spavao na tvrdoj postelji od dasaka prekrivenih s nekoliko pokrivača. Novac je bio na sigurnom, u njegovu pojasu, puška naslonjena na zid uz uzglavlje a pojas sa revolverom i mecima na klinu iznad glave, sasvim blizu, nadohvat ruku.

Na velikom posjedu sve se utiša. Visoki zidovi štitili su zgrade od mogućeg napada Yaquija ili Apaša. Na svakom uglu u visokim, četvrtastim kulama bdjele su straže.

U zoru idućeg jutra svi su već bili na nogama. Žene su hranile svoju djecu i muževe tortiljama, uštipcima i crnom kavom. Svećenik je održao prvu misu a onda se pozabavio djecom učeći ih čitati i pisati. Muškarci su izjahali na dnevni posao.

Žene su iznijele rublje i počele ga prati u velikim koritima uz bunar, kako se to radilo stoljećima. Kamen je bio sjajno izglacan i zaobljen od tisuća i tisuća sati neumorna trljanja.

Žene su usput razgovarale o svakodnevnim stvarima, ali u pozadini svakog razgovora bila je jedna neizrečena tema – beskrajna, strašna suša. Nije li svakog jutra svaki stanovnik haci-jende najprije pogledao prema nebu. Od kiše ni traga. Nebo je bilo bez oblaka, plavo, noći osute zvijezdama, tako sjajnim da se činilo da treba samo posegnuti rukom da ih dosegneš.

Doručkovavši kozje meso, grah i kavu, Carl Humphries je osedlao konja i izjahao kroz široko otvorena vrata u dolinu gdje se prikupljalo stado. U međuvremenu su se don Organo i Bart Winston nastavili pogađati.

Oko jedanaest sati Winston izjaha i pronađe Humphriesa uz stado.

– Kako je prošlo pogađanje, gazda?

– Kupio sam tisuću grla – odgovori Bart Winston – po devedeset centi.

Humphries se bolje namjesti u sedlu, iskusnim okom pregledavajući stado.

– Neki od njih neće živjeti do granice – upozori. – Srušit će nam se na pola puta.

– Skrenuo sam na to pažnju njegovoj visosti – nasmija se Winston. – Stoga će mi dati pedeset grla više da nadoknadim gubitke.

Humphries pokaže crne vrške planina koje su okruživale dolinu.

– Nikada nismo vodili stoku iz ovoga kraja – reče. – Prolazit ćemo nepoznatim krajem. Znaš li gdje se na tom putu nalaze bare ili izvori, Barte?

Winston odmahne glavom.

– Ne znam.

– Onda nam neće biti lako. Morat ćemo poslati naprijed izviđače da pronađu vodu ili ćemo izgubiti cijelo stado.

– Organov predradnik vodit će nas sve do izvora Carrizo. Odatle znamo dalje i sami.

Carrizo Springs bio je oko dvadeset kilometara južnije od granice između Meksika i Sjedinjenih Država. Ovdje su se razni putovi stapali u jedan koji je vodio do graničnog prijelaza u Nuevi Margariti. Tamo su se pregledavala i prebrojavala kupljena stada.

– Što misliš, koliko će im dana trebati da sakupe tisuću i pedeset grla? – upita Humphries smirenije.

– Ne znam, dva – tri, možda četiri dana. Ti si obišao teren, Carl. Što si vidio, koliko su do sada sakupili?

– Malo živih, ali dosta uginulih krava. Rasporio sam jednu, gazda. U želucu je imala velik kamen, crn kao grijeh.

– Možda je to naša posljednja kupovina u Meksiku – zamišljeno će Winston. – Ne bude li kiše, uskoro neće biti ni jedne krave.

– I što ćemo tada?

– Razmislit ćemo. Oдох da malo obidem okolicu.

– A ja ću malko odrijemati u sjeni onih kola. Predugo smo noćas kartali.

– Čuo sam, i bilo bi bolje da sam bio s tobom. Oni kreveti napravljeni su za aristokrate a ne za američke govedare. Kad si ti napustio ranč, jedan je starac dijelio pesose i bakrenjake djeci. Ti si ovdje postao junak.

– Drago mi je da sam to bar negdje.

Carl Humphries odmota svoje pokrivače. Winston okrene oznojena konja prema južnim brežuljcima. Vrući vjetar poigravao se s prašinom dižući je u stupove poput pijavica. U zraku se vrtjelo lišće, grmlje i grančice i sve to padalo možda i kilometrima daleko.

Winston nije tome pridavao pažnje. U pustinji je uvijek bilo takva vjetra. Ponekad, ako te zahvati, ode tvoj šešir. Jednom je tako ugledao kako je vjetar podigao zeca. Životinja se krila u grmu i promatrala jahače pa nije pazila na pijavicu. I upravo kad je zec počeo bježati, vjetar ga je zahvatio i podigao neko-

liko metara od zemlje. Životinja se koprcala u zraku. Onda pijavica ispusti zeca isto tako naglo kako ga je i podigla. Pao je u pijesak i nastavio trčati sve dok nije našao zaklon.

Sjetivši se toga Winston se nasmija ali preko volje. Vrat i ramena pekli su ga pod izravnim zrakama sunca. Nije čudno da Meksikanci nose tako visoke sombrero sa širokim obodom.

XVI

Buck McKee se neprekidno držao vrha brežuljka da bi neopažen mogao promatrati što se odigrava u dolini hacijende. Na prikupljanju su radila tri kauboja s ranča Bar N, a ostali su bili Organovi ljudi. Tako su i Magarac James i Tortilla Joe bili na plaći osiromašenog stočara.

– Radimo za kikiriki – potužio se Tortilla Joe prilikom jednog njihova tajnog sastanka. – Šest meksičkih pesosa mjesečno i hrana i to uglavnom tortilje i grah.

– Ipak, imaš i te kakva razloga da budeš sretan!

– Zašto, do vraga? – Začudi se Tortilla Joe.

– Zatò što si rođen s one a ne s ove strane granice.

– Kao da ja to ne znam.

Nalazili su se na uzvisini osam kilometara sjeverno od Organova ranča. Buck je odvezao bijelu maramu s grane i stavio je u džep.

– Koliko je grla Winston kupio?

– Kao što možeš pretpostaviti izbjegavam ljude s Winstonova ranča, ali se priča da treba da sakupe tisuću grla i još pedeset više zbog toga jer a će neka uginuti putem.

– Što misliš – upita Buck – koliko ih je do sada prikupljeno.

– Pokušao sam izračunati, oko devet stotina.

– Mnogo više nećete ni naći – ustvrdi Buck. – Obišao sam sve ove obronke i gotovo sam siguran da ovdje nema tisuću odraslih grla.

– Do vraga!

– Ali zato na sve strane leži uginula stoka.

– Vjerojatno imaš pravo – složi se Tortilla Joe. – Ali to bi trebala biti Winstonova briga a ne moja.

– Što radi Magarac James, Joe?

– Uglavnom nastoji da bude što dalje od Winstona i njegovih. Boja mu se topi na suncu – nasmija se Tortilla – ali toj je predstavi uskoro kraj.

– Vas dvojica nećete sa standom?

– Ne, samo dvojica vakera i to do Carriza Springsa, ma gdje to bilo.

– Prošao si kraj njega na svom putu ovamo. To je izvor gdje se sastaju svi putovi južno od Nueve Margarite.

– Nikada nisam čuo da ga tako zovu.

Dok je razgovarao, Buck je neprekidno osmatrao. Kad ugleda dva prerijska vuka, zabrine se. Nešto ih je preplašilo. Namjestivši dalekozor počeo je razgledavati teren. Uskoro otkrije uzrok uznemirenju. Iz jedne je usjekline izjahao kauboj goneći tri goveda. Usprkos udaljenosti Buck prepozna Magarca Jamesa.

Prilično je spretno tjerao goveda sve do oko dva kilometra od stada, a onda okrene konja i vrati se prema brežuljcima.

– Ostavlja ih na pola puta – nasmija se Buck. – Ne želi za dana pred oči Winstonovim momcima.

– Pametnije je tako – reče Tortilla Joe. – Kad otjeraju stado, dobit će natrag mazgu. Ona sada vuče kola.

– Nije loše. Ako te budem trebao izvjesit ću krpu ali mislim da je najbolje pričekati da završite ovaj posao i da se tada sastanemo.

– A ako pođemo za stadom? – upita Tortilla.

– Onda je mjesto sastanka u brežuljcima, oko četiri kilometra istočno od Carriza Springsa.

Tortilla pozdravi i odjaha. Buck je i dalje mirno sjedio i promatrao dolinu, kad odjednom konj iza njega nestrpljivo zagrebe kopitom.

– I ti čezneš za akcijom? – upita Buck.

Iz jedne usjekline pojavio se jahač. Zahvaljujući dalekozoru Buck prepozna Tortillu Joea. Njegov je prijatelj pronašao malo stado i iz njega izdvojio četiri odrasla goveda i potjerao ih nizbrdicom. Malo kasnije izjahala su iz šume dva kauboja s ranča Bar N i naišla na isto stado. Potjerali su sve životinje nizbrdo i Buck se poboja da će se sastati s Tortillom. Ovaj je, međutim, ostavio goveda jednom jahaču i odmah opet skrenuo u šumu. Buck odahne i potraži ležaj za noć.

Komarci su ga gadno napadali, pa je malo spavao. Dok je bio budan, pitao se odakle komarci a nigdje u blizini nema vode. Već duže nije naišao ni na kakav izvor.

– Pečena zečetina ili suho goveđe meso za doručak?

Već je danima, tri puta na dan jeo pečeno zečje meso pa mu se zaista ogadilo. Stoga se odluči za govedinu ma kako bila suha i tvrda. Zalijevao je vodom razmišljajući o gutljaju viskija ili pive. Platilo bi zlatom.

Za konja je nadio samo malo vode. Jedna vreća od nepromoćiva platna bila je prazna, a u drugoj je bilo vode za još jedan gutljaj. Buck odluči da je najbolje da ga odmah ispije.

Završivši s zajutarkom, Buck razmisli što da radi. Iako se sunce tek malko podiglo od horizonta, već je najavljivalo paklensku vrućinu.

Najprije se treba opskrbiti vodom. Dan prije pronašao je u jednoj udolini maleni izvor, okružen cedrom. Odmah je krenuo onamo pazeći da putem ne naleti na jahače koji su pretraživali obronke nadajući se da će naći još nešto stoke. Buck je jahao pažljivo i polako, osluškujući i motreći, sa spremnom puškom preko koljena.

Voda je tekla iz malog procijepa u granitnoj stijeni i koji metar dalje nestajala u pijesku. Buck zagradi dlanovima, a njegov konj počne bučno piti kad izdaleka začuje topot kopita. Skočio je na noge ogledavajući se i procijeni da zvukovi dolaze sa zapada. Pograbi je konja za oglav i brzo ga sakrio u gustiš. Grmlje i granje ometalo ga je u osmatranju, ali se zato nadao da ni njega neće vidjeti.

Između grančica ugleda konjanika koji se spuštao oštrom strminom. Buck prepozna jednog Winstonova kauboja. Kad se našao na dnu, uz izvor, opet je Bucku nestao s vidika.

– Voda, Smoky, stara rago!

Kauboji koji su satima, pa i danima radili sami bez društva, često bi sasvim nesvjesno, počeli »razgovarati« s konjem.

– A sada za mene, Smoky!

Buck ga zamisli kako leži na trbuhu i pije bistru vodu do iznemoglosti. Hoće li opaziti tragove? Tada se Buck sjeti da je njegov

konj, dok je pio, podigao rep. Sasvim je nemoguće da iskusni kauboj ne opazi svježe konjske izmetine.

Kao da odgovara na njegove misli, s druge strane grmlja kauboj reče:

— Svježe izmetine! Gdje li je konj?

Buck protrne.

— Smoky, tragovi vode u grmlje. Što misliš da li ga je vodio vlasnik?

Buck začu pucketanje grančica.

Njegov je konj nosio žig na desnom boku. Okrene ga tako da je lijevi bok bio okrenut pridošlici. Bilo je važno da Winston ne sazna da je Buck McKee na ovom području.

Buck se povuče dublje u grmlje podižući pušku. Srce mu je ubrzano kucalo dok je osluškivao približavanje koraka.

Momak prođe ni tri metra od njega ali ga ne opazi. Zapazi konja, okrene se na peti i uzvikne:

— Hej, kauboju, gdje si?

Buck baci kamen koji pade iza kauboja. Ovaj se okrene i posegne za revolverom, ali ga u tom trenutku Buck udari drškom revolvera.

McKee je znao da ga kauboj ni po koju cijenu ne smije prepoznati, a nije ga želio ubiti. Stoga je bacio pušku poput koplja, drškom prema naprijed i pogodio nesretnika u potiljak. Laki se karabin odbio od tvrde glave i Buck ga uhvati prije no što je pao na zemlju. Bilo bi šteta vinčesterke, jer je stajala više od jedne dobre kaubojske mjesecne plaće. Odmah se pripremi za još jedan udarac, ali to nije bilo potrebno. Kauboj je zateturao nekoliko koraka i pao licem na tlo. Buck se prestraši. Možda ga je ubio? Zar ga je udario prejako? Spusti se na koljena i odahne. Čovjek je samo bio onesviješten.

Buck skoči na noge. Osjeti veliko olakšanje, ali u isto vrijeme zabrinutost. Momak će se ubrzo osviještiti.

Buck odmah krene i ubrzo je prešao preko grebena na sjevernoj strani. Gore nije bilo vegetacije, same crne, izlomljene stijene pa je i vrućina bila nesnosnija. Naišao je na puteljak izgažen tragovima kopitima i papcima od kojih su neki svježi. Strmina je postajala sve teža za savladavanje, jer je zemlja bila osušena, i tvrda kao kamen. Buck sjaha i povede konja sve do vrha.

Životinja je teško i glasno disala, pa je sakrije malo podalje iza uzvisine. Onda se pješice vrati i smjesti iza stijene. Duboko dolje vidio je zelenu oazu, malu površinu obrašlu raslinjem koje je okružilo izvor.

Strpljivost mu se isplatila.

Kauboj se uskoro pojavio, duboko u sedlu, nastojeći pronaći tragove. Puška mu je ležala preko koljena. U ovom trenutku zacijelo je njegova glavobolja bila još jednako jaka kao što je žestok bio njegov bijes.

Kad je stigao na puteljak izgažen tragovima, zaustavio je konja. Očito nije mogao zaključiti na koju je stranu Buck krenuo. Pogledao je prema gore i Bucku se učini da ovaj pažljivo promatra stijenu iza koje je on bio sakriven.

Konačno okrene konja i vrati se nizbrdo. Buck odahne, ali ga još dugo nije ispuštao iz vida.

* * *

Jednog poslijepodneva, dva dana kasnije, Buck dalekozorom otkrije Carla Humphriesa i Barta Winstona koji su se zabavljali goneći jedno govedo u slijepi klanac.

Prije toga su dosta dugo birali koje će grlo izdvojiti. Zašto samo jedno, pitao se Buck? I zašto su ga utjerali u kanjon bez izlaza? Kad su nestali u usjeklini, Buck sjaha i krene prema rubu klanca, nadajući se da će ih opet ugledati.

Čučnuvši iza velikog kamena vidio je dalekozorom dvojicu muškaraca koji su bili oko šezdeset metara ispod njega.

Četverogodišnji bik stajao je pokraj stijene koja je zatvarala usjek, usjek. Frktao je i kopao papcima po pijesku, tresući dugačkim rogovima. Bik je privukao Buckovu pažnju.

Buck je bio iskusan kauboj koji je odmah mogao procijeniti konja ili govedo. Na prvi pogled zaključio je da je to sasvim poseban bik.

Po snazi i veličini nikako nije pripadao Organovu stadu. Ni po boji. Bio je crno-bijel a sva je ostala stoka bila smeđa. Na velikoj glavi bila je bijela pruga a najčudniji je bio rep, pola crn a pola bijel.

Rogovi su bili vrlo dugački i široko razmaknuti, šiljati i opasni. Takav bik mogao je zahvatiti i baciti u zrak velikog prerijskog vuka i opet ga dočekati i probiti.

Carl Humphries je pripremao laso, a Winston je već zavitlao svojim potjeravši konja naprijed. Bik odskoči, nastojeći se domoći slobode. Winstonovo laso poleti nisko i zahvati bikove zadnje noge. Brzo i spretno Winston veže laso za jakbuku sedla.

Winston okrene izvježbana konja i potjera ga u suprotnu smjeru. U međuvremenu je Carl uhvatio omčom prednje noge životinje. Onda su se oba užeta zategla u suprotnim smjerovima i životinja tresnu o zemlju tako da se podigao oblak prašine. Jaki konji držali su

užad napetom, pa se usprkos očajničkim pokušajima više nije mogao osoviti. Nakon dužeg koprca nja odustane od borbe.

Buck je bio zapanjen. Zašto su oborili bika umjesto da ga otjeraju u stado? Jedini razlog mogao bi biti u promjeni žiga. Ali Winston je stoku platio i nije bilo razloga za krađu.

Uskoro se njegova radoznalost povećala. Dok su izvježbani konji i dalje držali zategnutu užad, oba su čovjeka sjahala i prišla biku. Buck opazi da Humphries nosi tešku toljagu. Zar su time namjeravali ubiti bika?

Bart Winston uhvati bika za jedan rog i prisili ga da podigne glavu. Dok ga jetako držao Carl zamahne toljagom i udari životinju po rogu. Nakon nekoliko udaraca rog se odlomi i ostade u Winstonovim rukama.

Kroz dalekozor Buck je jasno vidio bikovu glavu. Na njoj je ostao okrvavljeni batrljak roga. Humphries izvuče iz stražnjeg džepa krpu i obriše ga.

Bart Winston je bio Bucku okrenut leđima. Spustio se na koljena i oko pet minuta radio nešto na rogu, zaklanjajući ga svojim tijelom.

Nešto je izvukao iz džepa. Buck pokuša izoštriti sliku, ali je predmet bio premalen a udaljenost prevelika da bi se moglo vidjeti što ovaj radi.

Onda su obojica nešto radila oko bikove glave i sve što je Buck vidio bila su široka muška leđa. Zatim su odvezali laso i brzo pošli prema konjima. Bik je polako ustao i zatresao glavom na kojoj je bio par veličanstvenih, opasnih rogova.

Buck nije vjerovao svojim očima. Dva roga a morao bi biti samo jedan!

Winston i Humphries pustili su bika, a onda su cijelu skupinu potjerali u dolinu. Veliki crno-bijeli bik bio je na čelu.

Iznenada je Buck sve shvatio. Traganje se konačno isplatilo. Saznao je ono što tako dugo nije mogao odgonetnuti.

XVII

Bart Winston jahao je na čelu stada. Podbočivši se rukama o jaku, podigao se u stremenima i osvrnuo promatrajući jahače oko stada. Smiješak je rastegnuo njegove od vjetra ispucane usnice.

Još pet kilometara i naći će se na granici. Carl Humphries odjahao je naprijed da najavi dolazak stada graničnoj policiji, da bi odmah započelo prebrojavanje.

Stado se prilično dobro držalo. Napojili su ga na Carrizo Springsu i zaustavili se da stado predahne. Oko izvora bilo je malo trave. Odmor je životinjama dobro došao, prije zamorna posljednjeg dijela puta do granice.

Winston potraži pogledom velikog crno-bijelog bika. Nije ga bilo teško uočiti jer je bio veći od ostalih. Rančer ostro promotri desni rog, ali nije bilo razloga za zabrinutost. Opasno i oštro stršao je iznad glave bika pokazujući moć i snagu predvodnika.

Jedan kauboj brzim galopom pristigne Winstona, nastojeći pri tom da jaše izvan oblaka prašine koji je zastirao vidik.

— Ne svida mi se izgled neba, gazda.

Winston začudeno podigne glavu i pogleda u smjeru koji je kauboj pokazao. Na zapadu su se gomilali oblaci! I vjetar je postao svježiji, kao da je negdje daleko počela padati kiša.

— Kiša?

Winston se nasmiješi.

— Tako dugo već nisam pokisao, Sig. Više i ne znam kakav je to osjećaj. Ali tamo su oblaci, nagomilali su se za manje od jednog sata i izgledaju puni vlage.

— Volio bih da smo već na drugoj strani. Ne svida mi se ono bljeskanje na horizontu.

Bart Winston bio je dobro raspoložen.

— Ti si uvijek zbog nečeg zabrinut.

Sig Magellan zabrinuto zavrti glavom:

— Goveda su nervozna, gazda. Možda izgledaju iscrpljeno, ali ako ih se preplaši, vidjet ćete da u njima još uvijek ima snage. Ako im rogovi počnu iskriti, ovdje će nastati pakao. Zaboravili ste da ova stoka i ne zna što je kiša i nevrijeme?

— Ti vjeruješ u bablje priče da iskre frcaju s roga na rog?

— Nisu to bablje priče, vidio sam to. Južno od Lubbocka u Teksasu doživio sam jaku oluju. Odjednom su s kravijih rogova počele preskakivati plave iskre i stado je odmah jurnulo u stampedo.

— Pusti iskre! Neka samo skaču!

— Ja neću biti pred stadom, kad potrči — slegnuo je Sig ramenima.

— Ako bude oluje i ako...

— Previše tih ako — reče Winston. — Što ćeš uraditi s nagradom kad stignemo u Nuevu Margaritu?

— Cantina de Oro i paljba!

— Bit ću uz tebe.

Sig je odgalopirao natrag, na svoje mjesto uz stado. Winston pogleda naprijed, očekujući da se Carl Humphries pojavi na horizontu. Na vidiku nije bilo nikakva jahača. Samo grmlje.

Winston nije mogao znati da Carl Humphries sjedi na podu ćelije šerifa Jonesa s nogama u lancima i rukama u lisičinama iza leđa. Glava ga je paklenski boljela od šerifova udarca revolverom.

Šerif Jones prišao je Humphriesu i jednostavno rekao:

– Uhapšen si, Humphries. Podi mirno, pa neće biti neprilika.

Predradnik se začudi:

– Hapsiš me? Jesi li poludio, Jonese?

– Uhapšen si – ponovi šerif.

Humphries se grohotom nasmi-
jao:

– Za što me optužuješ?

– Krijumčarenje droge iz Meksika u Sjedinjene Države.

Kauboju se uozbilji. Položio je ruku na Jonesovu desnicu a ovaj se trgne i posegne za revolverom. Kad je to i Humphries pokušao učiniti, Tortilla Joe ga uhvati za ruku.

Iznenaden, Humphries se okrene a Jones zamahne revolverom i udari ga po tjemenu. Predradnik zatetura i bio bi pao da ga Jones i Tortilla nisu pridržali. Šerif se zabrine:

– Misliš li da sam ga ubio?

– Sumnjam – nasmije se Buck.

– Još diše.

– To mi je prvi put...

– Za početak nije loše – pohvali ga Tortilla. – Ni ja to ne bih bolje izveo. Da ga odvučemo u zatvor?

– Daaaa...

Buck ga uhvati ispod pazuha, Tortilla Joe za noge i tako ga ponesoše niz ulicu, držeći se američke

strane. Znatizeljne oči gledale su ih s obje strane nevidljive granične linije.

Mama i njen sin Pablo stajali su pred gostionicom. Buck dobaci prijatelju:

– Ne znam što ćeš ti, ali tek što se ovoga riješimo, odlazim iz grada.

Došavši u zatvor, bacili su teret na pod. Jones izvuče iz jedne ladicice okove za noge i lisičine.

– Izgleda da nisi popravio zatvor otkako smo mi pobjegli? – upita Tortilla.

– Nitko neće da radi.

– Čuo sam da je Mama bila i sudac i policajac dok si se ti liječio od Carlovih batina – reče Buck.

– Bilo pa prošlo. Sada predstav-
ljam opet vlast – izjavi Jones.

Tortilla Joe se iznenada zabrine.

– Možda smo pogriješili pokazavši se na ulici, Buck! Nitko bi to mogao javiti Winstonu.

– Neće – reče Jones. – Ovdje ga nitko ne voli.

Buck proviri kroz prozor:

– Cdje je Lupita?

– Ovdje u gradu. Vratila se svojim. Tvrdi da nosi Winstonovo dijete ali, do vraga, kako može biti sigurna nakon tako kratka vremena?

– Lupita može sve – slegne ramenima Tortilla. – Buck, što to vidim, tko nam dolazi?

– Mama – jaukne Buck i nestade u ćeliji. Iskrao se kroz prozor na kojem su on, Joe i Pablo ispilili rešetke. Priljubio se uza zid zgrade i počeo prisluškivati.

– Kamo je otišao? – začuo je Mamin kriještavi glas.

– Ne znam – odgovorio je Tortilla. – Nije ni bio ovdje.

– Lažeš mi u lice! Vidjela sam kako ti je pomogao nositi ovu nes-

reću do zatvora. Još jednom slaži, Tortilla Joe, i ja ću ti...

Buck se nasmiješi. Bilo mu je drago da Mama poklanja pažnju i nekom drugom. Onda začu kako Tortilla u žurbi kaže:

— Adios, senjor Jone. Odlazim i to najvećom brzinom.

Buck i Tortilla sastali su se dva kilometra južno od granice u gustom grmlju. Buck odmah reče:

— Sve sam čuo. Ona je nesretna.

— A koja žena to nije?

Buck se udobnije smjesti u sedlu:

— Mislim da imaš pravo. Eto, moja majka se neprekidno jadala i gnjavila oca sve dok jedne noći nije uzeo kantu za vodu i otišao na bunar.

— Sjećam se, bilo mi je osam godina.

— Vjerojatno je zaboravio gdje se taj bunar nalazi, malko se prevario u smjeru i otišao na zapad. Mama ga nikad više nije vidjela.

— Možda je pao u bunar — reče Tortilla.

Dok su se šalili razmišljali su o važnijim stvarima. Za otprilike jedan sat Winston će sa stadom prijeći granicu. Preostali kauboji s njegova ranča odjahali su na jug da mu se pridruže i pomognu pri prijelazu.

To je značilo da Winston ima na raspolaganju sedam do osamrevolvera i vinčesterki. Buck se sjeti dana kada se prvi put sreo s Winstonovom družinom u Cantini de Oro. Momci plaćeni trideset dolara mjesečno razbacivali su se tada zlatnicima. Dodatni izvor zarade zacijelo je bilo krijumčarenje drogom.

— Gdje je Magarac James? — upita Tortilla.

— Pogledaj prema sjeveroistoku, prijatelju.

James se približavao na svojem magarcu.

— Vidio sam kako ste sredili velikoga Carla Humphriesa. Prilično dobro ste obavili taj posao.

— Zar smo mogli i bolje? — upita Buck.

— Ja bih ga odmamio u pokrajnju uličicu i tamo ohladio, bez prisutnosti publike.

— Bilo bi bolje — složi se Tortilla.

— Jones ga je pokušao odmamiti na livadu iza zatvora. Rekao mu je da ima konja kojeg bi htio prodati ili zamijeniti. Humphries se ponekad bavi trgovanjem konjima.

— Vi ćete, momci, u Montanu kad ovo završi? — upita James.

— Ako preživimo — reče Tortilla. — Winston se okružio dobrim strijelcima.

— Hajde da govorimo o nečem drugom, o plaći na primjer — nasmija se James. — Država vrlo sporo plaća. Polovicu sam dao iz svog džepa, a ostalo ću vam poslati u Montanu.

— Ranč Doca Myersa, Beaverton, Montana.

— James ponovi dva puta i zadovoljno reče:

— Sada je to pribilježeno u mom pamćenju. Jednom kad dobro upamtim, više ne zaboravljam.

— Možda — sumnjičavo će Tortilla Joe. — Kako bi bilo da sada dobijemo tu prvu polovicu?

— Izvrsna zamisao — izvukao je novčanik i svakome dao po tri zlatnika. — Šezdeset dolara svakome. Izvrsna plaća. Za taj novac morali biste tri mjeseca čuvati krave.

— Ali one ne nose pištolje — upozori Buck.

— I ne gađaju iz vinčesterki — doda Tortilla.

– Ipak, ipak... nisam li vam svakom dao po nekoliko dolara još na početku naše suradnje? – upita James.

– Buck se zapanjeno zagleda u Tortillu:

– Ja se toga ne sjećam. A ti, Tortilla?

– Čovjek griješi – izjavi Tortilla.

– Griješi ili ne, to sada nije važno – brzo će James – jer sam upravo osjetio kap kiše.

Zagledali su se prema zapadu. Jaka kiša tjerana vjetrom približavala im se nalik na pomični zid.

– Mislim da nailazi vodopad... – najavi Tortilla Joe.

Pustinjske oluje uvijek su bile takve. Snažne i kratke. Za nekoliko minuta sručit će se tone vode.

Tri prijatelja sklonila su se pod cedar, ali ih on nije mogao zaštititi. Voda je curkom curila preko oboda njihovih šešira i začas su bili mokri do kože. James prezirno otpuhne.

– Ja nisam za preriju. Za mene su tihe doline kakve sam vidio u Ohiju, kad sam bio dijete.

– Zaboravljaš – podsjeti Buck – da si iz Iowe.

– Ali sam posjećivao rodbinu u Ohiju – nasmija se policajac. – Kako dugo običava teći takva okomita rijeka?

Buck slegne ramenima. Tortilla ga je oponašao.

Voda je padala u mlazovima, tako žestoko da se odbijala od tvrde zemlje. Usjekline i korita isušena već godinama, sada su se ispunila blatnom vodom koja je valjala i veliko kamenje.

Onda je kiša prestala, jednako tako naglo kako je i počela.

Voda se slijevala nizbrdicom, sve je odisalo svježinom.

– Prva kiša nakon toliko godina – promrmlja Buck. – Ali je kratko trajala. Kladim se da je rijeka Yakui puna uginulih krava.

– Gledaj.

– Nailazi još jedan pljusak – reče James – a dva-tri kilometra u tom smjeru je i Winstonovo stado.

– Granicu će prijeći za pola sata.

Magarac James kimne.

– Zna li da sam zatražio pomoć od rendžera s ovog područja. Njihov kapetan me ismijao. Tvrdi da nikakva droga ne prelazi granicu. Vi ste mi jedina pomoć, momci.

– Tri protiv osam – ozbiljno će Buck. – Prilično nepovoljan odnos snaga, Jamese.

– Slaćem se – kimne James. – Glavno je da uhvatimo Barta Winstona. Drugi rade za plaću. Ako uhvatimo glavnoga, ostali se neće suviše zalagati.

– Kako si zamislio akciju? – upita Tortilla.

– Moramo ih pustiti da pređu granicu. Ako onaj veliki crno-bijeli bik ne bude uhvaćen na ovoj strani, ništa ne možemo dokazati. A sad slušajte što ćemo poduzeti.

XVIII

Drugi nalet oluje zahvatio je Winstonovo stado upravo kad je prelazilo granicu pred činovnikom koji je prebrojavao goveda. Pljuštalo je, grmjelo i sijevalo, iako ne tako žestoko kao prvi put.

Državni činovnik sjedio je na visoku podiju, a ispod njega se ograda sužavala tako da je samo jedno po jedno grlo moglo prelaziti na drugu stranu. Činovnik je bio vrlo ljut.

Bio je moker do kože, bilo mu je i hladno. Putovao je čak iz Tuscona da bi prebrojao to stado, a onda je morao čekati puna tri dana. A sada ta kiša od koje gotovo ništa ne vidi. I nije mu bilo pravo što je morao dolaziti zbog stada bijednih, mršavih, dugorogih goveda koja kao da su samo čekala povod za stampedo.

— Potjerajte ih brže, kauboji. Nemam vremena!

— Brže, momci! — usklikne Winston. — Dečko želi kući, svojoj majčici.

Činovnik je čuo Winstonovu opasku. Ipak se savlada i ne odgovori ništa. Kada je prošlo i posljednje grlo, on vikne:

— Tisuću i četrdeset tri!

— Točno — složi se Winston. — Napišite račun kao obično.

Činovnik se spusti s podija. Winston se zabrinuto ogledavao, pitajući se što je to s Carlom Humphriesom. Obuze ga bijes. Carl je vjerojatno već pio u Cantini de Oro.

Ogleda se za crno-bijelim bikom. Rogovi su bili na mjestu. Danima je bio zabrinut, pod teškim pritiskom, ali sada je sve u redu. Bik je bio s prave strane granice.

Za nekoliko minuta životinja će se naći na pašnjaku njegova ranča. Uхватit će je lasom i odvrnuti dva vijka koja su pridržavala odlomljeni rog i izvaditi paketić s kokainom.

Dragocjeni paketić sakrit će ispod velikoga kamena kao što je to obično činio. Za dan-dva Glavni će poslati nekoga da uzme drogu i ostavi zlato.

Neće to biti prvi put.

Iznenada se Winston ukoči u sedlu. Petnaestak metara dalje bila je polusrušena zgrada. Iz nje su izjahala trojica konjanika i krenula prema njemu.

Jedan je bio Buck McKee, drugi Meksikanac, onaj Tortilla Joe, a trećeg nije poznavao. Bio je to onaj mali čovjek koji je jahao magarca.

Winston osjeti kako mu se grči želudac, pa se brzo osvrne. Ni jednog njegova kauboja nije bilo u blizini.

Čovjek na mazgi upita:

— Vi ste gospodin Bart Winston?

— Da. A vi?

— Ja sam službenik savezne policije, odjela za drogu. Gospodine Winstone, vi ste uhapšeni.

Magarac James izvuče malu kožnu navlaku iz džepa košulje. Pružio je Winstonu koji je otvori i pregleda legitimaciju. Kada ju je vraćao Jamesu, ruka mu je lagano zadrhtala.

— Zovem se William James — predstavi se Magarac.

— Znam čitati — odbrusi Winston. — Da čujem optužbu.

— Krijumčarenje droge iz Meksika u Sjedinjene Drave. Gospodine McKee — James se okrene Bucku — vi i gospodin Tortilla uhvatite onog velikog crno-bijelog bika.

— Dobro.

— Onda ćemo mu skinuti desni rog — nastavi James poslovnim glasom.

— Da, gospodine — službeno će Buck.

Bart Winston ih zaustavi.

— Samo časak, ljudi. Taj bik je moj. Pokušajte ga dirnuti, i moji će vas ljudi rastrgati na komadiće.

Zaglušni prasak omami svu trojicu.

Konji su se jedva održali na nogama. Buck ugleda kako je stablo iza Winstona planulo usprkos kiši. Pogodio ga je grom i prepolovio uzduž debla.

Prasak je zaustavio stado. U jednom trenutku sve se ukočilo, munje su bljeskale, gromovi tutnjali, drvo je plamtjelo a kiša i dalje pljuštala. A onda se masa pokrenula u panici. Stado je jurnulo prema glavnoj ulici Nueve Margarite.

Buck, Tortilla i James okrenuli su životinje u stranu i u posljednji trenutak izbjegli da ih stado pregazi. Bartu Winstonu to nije uspjelo. Očajnički je pokušao umaknuti pomahnitalu stadu, ali bez uspjeha. Onda uradi ono što mu je jedino preostalo, pojaha sa stadom. Buck pogleda prema čelu stada i ostane bez daha. Prema njima je jahala žena na velikom sivom konju.

Sada je i ona bila okružena jurećim govedima.

Buck je prepoznao Lupitu. Djevojka je bila odjevena u dugačku, bijelu košulju a u ruci je držala dvocijevku. Našavši se okružena stadom, uspravno je stala na konja, poput jahačice u cirkusu.

— Lupita! — zaurao je Tortilla Joe.

Ako ga je i čula, djevojka mu nije obratila pažnju.

Događaji su se brzo odvijali. Bart Winston je također vidio izbezumljenu ženu, pa izvuče revolver.

— Ubit ću te, Winstone!

Lupitin vrisak čuo se usprkos tutnjavi papaka, pucanju gromova i pljuštanju kiše.

Iz revolvera liznu plamen u istom času kad je Lupita ispalila obje cijevi. Winstonov konj se propne, boreći se protiv rogova. Winston pade, a konj na njega. Goveda su ga pregazila.

Lupita je ispustila pušku i obuhvatila vrat konja koji se propeo. Rog vodećeg goveda zapara mu trbuh i konj se sruši povukavši za

sobom Lupitu. Sada se sve stopilo u more životinjskih leđa.

— Evo onog bika — vikne Buck.

— Uхватit ću ga!

— Buck, pogledaj ludog Pabla! — upozori ga Tortilla.

Mladić je stajao na krovu zgrade, promatrajući prolaz stada. Vidjevši što se dogodilo djevojci, skoči na leđa jednoga goveda. Govedo ga zahvati rogom i odbaci na drugo, a onda nesretni Pablo također nestade pod papcima. Buck i Tortilla su se skamenili, ali ih James dozove u stvarnost. Veliki bik trčao je uz stado i brzo im se približavao. James baci laso i njime sputa prednje noge životinje koja tresne o zemlju.

Pri padu desni se rog zabio u blato i otkinuo. Buck vidje dva velika metalna vijka koji su još bili zabijeni u korijen roga.

James odmah oslobodi laso. Bik ustade, zavrti se i onako jednorog, pridruži se stadu. Mali čovjek skoči s magarca, zgrabi rog i brzo uzjaha da ga ne zahvati neko govedo. Pridruži se Bucku i Tortilli i pokaže im rog. Okrene ga vrhom prema gore i snažno strese. Iz šupljine ispadne paketić omotan naučjenim papirom.

— Evo ga, ljudi! — usklikne James. — Kokain ili neka druga droga. Imamo dokaz!

— Dokaz protiv koga? — upita Buck.

— Protiv Barta Winstona, naravno.

— Ništa nije ostalo od Winstona, James — reče Buck. — Ni od Lupite ni od Pabla.

— Stigli su do kraja ceste — upozori Tortilla. — Ovaj grad više nikada neće izgledati kao prije.

Ako je u Nuevi Margariti i bilo prozora, sada su bili razbijeni. Go-

veda su polomila ograde, srušila slabije barake, ulazila i izlazila iz nastambi. Stanovništvo Nueve Margarite potražilo je spas na krovovima.

– Misle da smo to mi skrivili – upozori Tortilla Joe. – Ako ostanemo, pobit će nas. I tebe, Jamese. Bježmo!

– Imam još jedan razlog za bijeg – reče Buck.

Mama je istrčala iz krčme i potrčala cestom tek što je prošlo posljednje govedo.

– Buck! Buck, ljubavi moja!

– Odlazim! Usklikne kauboju okrenuvši konja u mjestu. Odgalo-pirao je iz grada tako da je blato prskalo na sve strane, a Tortilla i James jedva su ga slijedili. Jurili su otvorenom pustinjom prema sjeveroistoku ako četiri kilometra kad im Og presiječe put. Opet je iznikao iz grmlja i na smrt prestrašio Buckova konja.

– Sve znam – reče Indijanac. Odlazite?

– Odlazimo – potvrdi Buck. – A ono blago? Obećao si da ćeš reći gdje se nalazi.

Og dostojanstveno i svečano kimne:

– To ću i uraditi, senjor McKee. Tarahuane su stari narod koji ima vrlo stroge običaje. Jedan od njih jest da svaki čovjek, bijeli ili crveni, koji dirne u grob Tarahuane, odmah mora biti ubijen.

– Pametno – reče Buck.

– Zlato koje tražiš, zakopano je u jednom od tih grobova. U kome,

ne znam. Zlatnik koji je nađen u Nuevi Margariti ne pripada tom blagu.

– Ako uzmem lopatu i počnem kopati po grobovima, vi ćete me ubiti? – zainteresira se Buck.

– Odmah. Moji preci... moja zakletva...

Buck ga prekine:

– To je sve što sam htio znati. Ogledao se. Iz grada su izjahali konjanici i krenuli u njihovu smjeru. – Idemo, momci.

* * *

Pet kilometara dalje rastali su se od Magarca Jamesa. A dva mjeseca kasnije Buck je izlazio iz dugačke brvnare poštanskog ureda u Beavertonu u Montani. U ruci je držao otvoreno pismo. Tortilla Joe je sjedio na jednom od Myersovih konja, grijući se na blagu suncu Montane.

– Od Jamesa – reče Buck.

– Novac?

Buck odmahne glavom.

– Ujka Sam nije platio?

Buck pojaha usput čitajući pismo.

– Vlada tvrdi da nam je James već dovoljno platio. U rogu je bio paketić kokaina. Winston, Lupita i Pablo pokopani su u Nuevi Margariti.

– To je sve?

– Winston nema nasljednika. Suradivao je s velikim kriminalcima u Chicagu, pa je njegov ranč zaplijenjen.

– Piše li štogod o Mami?

– Ni riječi – odahne Buck.

KRAJ

U PRIPREMI:

Harold Calin:
VELIKI BIJEG

Imaš li novi broj revije NAŠ STRIP?

Ako nemaš, potraži ga odmah!